

St. 17, kpl.

ODINŠTINSKI BAZIS

Per 1395/2004

10029766, 17

COBISS

Časnik 20

Društvo Trillek

S SEDEMNAJSTO ŠTEVILKO COLSKEGA ČASNIKA V LETO 2005

Dnevi so vse krajši, mraz vse bolj pritiska, snega pa od nikoder. In čeprav nekaj manjka za tisto pravo zimo, nas vseeno vedno bolj prevzema praznično razpoloženje. Razpoloženje, ki nas sili, da pred koncem leta opravimo še to in ono, razpoloženje, ki nas pripravi do tega, da za potrebne in nepotrebne dejavnosti zapravimo še tisto malo prostega časa, ki nam ga sodoben, "globalizacijski" način življenja tako uspešno krade.

In vso to naglico smo vzeli za svojo samo zato, da se na tisti praznični dan lahko ustavimo.

En dan.

Nato pa spet s polno paro naprej. Mogoče pa bi bilo bolje, da bi se vsak dan po malem ustavili, si vzeli urico za "lenarjenje".

Pa kaj bi preveč razlagal. Povedati sem hotel samo to, da imamo približno enako "dirko" v tem času tudi v uredništvu Colskega časnika. Vse je na kupu, prispevki prihajajo, urednik se poti in včasih grdo govori, a časnik bo, upajmo, ugledal luč sveta še pred prazniki.

Kaj prinaša 17. številka Colskega časnika?

Kot vsako leto. Vsega po malo. Branje, v katerem vsak lahko najde kaj zase. Če hoče. Če smo poštene, kakšnega velikega "raziskovalnega novinarstva" se pri nas ne gremo. Dogodki, ki so nas spremljali v iztekajočem letu, poročila raznih društev, potopisne reportaže, nekaj intervjujev, in to je to.

Colski časnik pravo vrednost pridobiva s časom. Kajti, kdo se še spomni, katerega leta je predsednik države obiskal Col? Odgovor seveda najdete v eni od številc Colskega časnika.

Letos je glavna pozornost posvečena dvema krajanoma, ki sta, vsak na svojem področju, zaslužna za razvoj celotnega območja Gore. To sta Stanislav Mikuž in Anton Tratnik. Oba sta tudi dobitnika letošnjega občinskega priznanja. Stanislav petomajske nagrade, Tone pa petomajskega priznanja. Pogovor z njima bo odkril marsikaj, česar o njiju nismo vedeli.

Za konec pa še: Uredništvo in vsi dopisniki v Colski Časnik vam želimo

VESELE BOŽIČNE PRAZNIKE TER MIRU IN ZDRAVJA V LETU 2005

NI MI ŽAL NITI TRENUTKA...

Lucijan Trošt

Eden od dobitnikov letošnjega petomajskega priznanja občine Ajdovščina je bil tudi Tone Tratnik, doma iz Žagoliča. Priznanje, ki ga občina podeljuje zaslužnim posameznikom in skupinam, je bilo tudi povod, da sem s Tonetom opravil razgovor za Colski časnik. Vendar beseda ni tekla samo o priznanju (pravzaprav se o njem niti nisva preveč pogovarjala), pač pa sva 'prelela' važnejše zadeve, ki jih je Tone na Colu kdaj opravljal. In opravljal jih je veliko, v to ste lahko prepričani. Predvsem pa je vse opravljal prostovoljno! Kar je v današnjih časih pretiranega individualizma in pehanja za materialnimi dobrinami skoraj pozabljena, necenjena vrlina.

Tone, začela bova tam, kjer si ti kot mlad 'mulo' začel sam. Kako si 'padel' v prostovoljno delo na Colu?

V srednji šoli sem bil štipendist Gozdnega gospodarstva Tolmin. Veliko smo takrat delali pri trasiranju gozdnih cest in na osnovi znanja, ki sem si ga pridobil tam, sem potem pomagal pri določanju trase za cesto, ki pelje za Križno Goro. Tudi ta cesta nekako spada v rang gozdnih cest.

Po končani srednji šoli me je Ivan Škvarč povabil, da bi pomagal pri delu v KS Col, v začetku le kot 'pridružen' sodelavec. Ampak kot večina vrstnikov sem veliko časa porabil na lešnatem igrišču pod šolo. Nekaj malega smo pomagali urejati tudi tisti prostor, preden se je igrišče asfaltiralo. Tako se je nadaljevalo...

Tone z "letniki 58" na "štelengi" l. 1976. Večino svojega prostega časa je takrat porabil za šport. Foto: Arhiv L. Trošt

Kaj pa izgradnja skakalnic v Hrušici?

Ob gradnji plinovoda skozi Hrušico se je pokazala priložnost za izgradnjo skakalnic, ki so jo Podkrajci s pridom izkoristili. Na Colu smo že imeli ustanovljen rokometni klub in z izkušnjami, ki smo jih imeli, smo pomagali tudi Podkrajcem. Kar se tiče strokovnega dela pri gradnji, sem izmeril vzdolžni profil skakalnic. Veliko pa so znali tudi sami. Izgradnja skakalnic in smučišča je bila prava 'houruk' akcija. Ogromno ljudi je sodelovalo.

Kdaj si uradno postal član Sveta KS Col?

Če ti povem po pravici, ne vem. Zdi se mi, da sem kakšnih šestnajst let pomagal in delal v Svetu KS, kdaj se je začelo, pa bi moral pogledati v zapisnike Sveta. Pa saj to niti ni kdove kako pomembno. Prva leta bolj kot pridružen član, osem ali deset let pa sem bil član Sveta KS, kjer sem opravljal različne naloge. Predsednik Sveta nisem bil nikoli, ker tudi nisem hotel biti. Menim, da so bila tista leta zelo plodna, saj se je dalo veliko narediti na prostovoljni ravni. Tudi rezultati niso izostali.

Katera je bila prva naloga, ki si jo začel delati v Svetu KS? Vemo, da je prejšnji Svet pod vodstvom Iva Preglja večino svoje energije vložil v izgradnjo vodovoda.

Vodovod Col je bil Ivov projekt. Sam se v njihovo delo nisem vključeval. Smo se pa kasneje velikokrat srečali s problemom vodooskrbe na Colu. Elektrifikacija v Gozdu, asfaltacija ceste s Predmeje do Cola, to so bile dejavnosti, ki sem jih sicer spremljal, nisem pa pri njih sodeloval.

Mislim, da je bistveno to, da se je v tistih letih na Colu začelo razvijati prepričanje, da nam ne bo nobeden pomagal, če si ne bomo sami pomagali. V KS, in nasploh na Colu, se je ustvarila generacija ljudi, ki jim ni bilo težko poprijeti za delo. Če sedaj pogledam nazaj v tiste čase, se mi zazdi, da se takrat mogoče nismo niti zavedali, kako nam ljudje stojijo ob strani. To se je pokazalo tudi ob glasovanjih za samoprispevke, ko smo s pravimi programi dela in že opravljenim delom zlahka dosegli, da so bili referendumski o uvedbi samoprispevkov uspešni. Mislim, da je bil prvi izglasovan okrog leta 1978, zadnji pa se je iztekel leta 2002. Šele danes, ko pripravljenosti za skupno sodelovanje skoraj ni več, se zaveš, kolikšno podporo smo imeli takrat med ljudmi. Danes potrebe po urejanju osnovnih potreb na vasi ni več, miselnost ljudi se je pa tudi toliko spremenila, da ni realno pričakovati, da se bodo ljudje množično odzivali na prostovoljne akcije. Zelo veliko je k takemu stanju pripomogla tudi država, ki je krajevnim skupnostim onemogočila vodenje skoraj vseh projektov. Kar se mojega dela tiče, mislim, da sem osebno najbolj zadovoljen s tem, da smo zgradili igrišče Lipov gaj. Tu smo delali najbolj s srcem.

Med naloge, ki so nam pobrale verjetno največ časa, pa tudi energije, zagotovo spada asfaltacija skoraj celotnega cestnega omrežja v KS. Začeli smo z večjimi projekti: cesta na Malo Polje, cesta okrog Zadružnega doma, mimo šole... Za finančno pokritje teh stroškov se je uporabljal denar iz samoprispevka, prispevkov občanov in donatorskih sredstev. Za delež, ki ga je moral vplačati posameznik, smo imeli nekakšen ključ, ki je določal, koliko mora posameznik sofinancirati asfaltacijo. Daljša kot je bila trasa, manj je procentualno plačal posameznik. Seveda le v deležu glede na vrednost celotne trase. V resnici so tisti v bolj oddaljenih zaselkih plačali neprimerno več kot tisti, ki so imeli krajše razdalje asfaltacije.

Določili smo tudi, kje se konča skupni interes in kje se začnejo privatna dvorišča. Kaj je skupni interes, smo na Svetu KS vedno določili soglasno.

Od dogovorjenega nismo odstopali. Čeprav je bilo neuradno izrečenih veliko pripomb, pa tistih 'pravih' pritožb praktično ni bilo. Na tak način smo asfaltirali skoraj vse cestne odcepe v KS in Col je bil verjetno prva vas v občini, ki mu je to uspelo. Moram pa povedati, da je bilo pri tem projektu porabljenih zelo malo ali skoraj nič občinskih sredstev. Dobljena sredstva smo znali oplemenititi, da so zadostovala za doseg postavljenega cilja. Lahko priznam, da smo uporabljali tudi t.i. 'črne fondе', poslovalo se je z gotovino. V tistih časih je bil to splošno poznan način povsod, ne samo v KS Col. Danes so ti časi za nami. Ne vem pa, če je boljši sedanji sistem dela. Učinek je zagotovo manjši. Drugi velik projekt, za katerega menim, da smo ga kot celotna KS najbolj izpeljali, je telefonija. Zelo dobro so bile razdeljene posamezne naloge. Silvester Peljhan je skrbel za pridobivanje sredstev, sam sem skrbel, da smo ta sredstva porabili, Ivan Škvarč pa je vodil knjigovodstvo, knjižil in urejal birokratske zadeve tako, kot nam je najbolj odgovarjalo.

Za tehnični del izgradnje in za stike z izvajalci sem skrbel sam, potrebno pa je bilo veliko dogovorov s KS Podkraj in Sanaborom, saj so bili oboji vezani tudi na izgradnjo omrežja na Colu. Veliko je bilo usklajevanj z občino, pravzaprav SIS- i (za nepoučene: to so bile samoupravne interesne skupnosti, ki v današnji sestavi občinske oblasti nimajo ustrezne zamenjave; še najbližje so jim sedanji občinski odbori). Iskanje potrebnega materiala za dokončanje del pa je sploh poglavje zase, saj smo, predvsem kable, iskali po celotni tedanji Jugoslaviji. Dela so opravili privatniki, ki so bili najcenejši. O kakšnih javnih naročilih in več ponudbah ni bilo takrat niti govora. S takim načinom poslovanja smo delo opravili lahko tudi za polovico ceneje, kot če bi nam isto delo opravljalo ustrezno podjetje.

Telefon smo pripeljali povsod, kamor je bilo potrebno. Nekaj čez sto priključkov je takrat Col uvrščalo v sam slovenski vrh pokritosti prebivalstva s stacionarno telefonijo. Kasneje je sledila še ena širitev centrale in novi priključki. V današnji dobi mobilne telefonije zgleda vse skupaj 'malo vredno', čeprav je isto omrežje še vedno osnova za današnji vse hitrejši razvoj računalniške tehnologije in svetovnega spleta. Prav

kmalu bo potrebna obnova centrale na Colu, saj obstoječa ne omogoča priključitve sistema ADSL.

Precej smo se angažirali tudi pri ureditvi Prosvetnega doma. Ko je Alpina l. 1982 zgradila nov obrat, smo s prostovoljnimi delom uredili zapuščen obrat v Prosvetnem domu. Skupaj s šolo smo uredili notranjost, postavili nov betonski oder. Iskali smo rešitve, kako bi uredili notranjost dvorane, da bi 'prikrili', kako je majhna, predvsem ozka. Dvorana je taka, kot smo jo opremili takrat, dočakala rušitev ob gradnji nove šole. Ena od nalog, ki smo jo, po moji oceni, dobro opravili, je tudi 'smetarska' akcija, ko smo sanirali skoraj vsa črna odlagališča smeti po Colu. Pri tem so sodelovali skoraj vsi krajanje Cola. Akcija je trajala več let.

Stalnica, ki se je vlekla skozi več let, so bili tudi problemi s sprejemom TV signala. Poizkusile so se vse mogoče rešitve, pisali so se dopisi, postavljali taki in drugačni pretvorniki, a zadeva ni zadovoljivo funkcionirala vse dotlej, dokler niso vrh Žerivš postavili pravega pretvornika.

Ena od večjih akcij je bila tudi ureditev prostora in studenca v Orešju. Tudi vrtina v Orešju je bila le začasna, pomožna rešitev vodooskrbe Cola.

Pozabiti se ne sme na urejanje prostora KS nad pošto v Zadružnem domu. Domiselna in kvalitetna izvedba pri obiskovalcih vzbudi občudovanje. Prav urejanje tega prostora je bila zadnja akcija takratnega vodstva KS. Posredno sem bil zraven tudi v času, ko se je na novo oblikovala lokalna samouprava in je bila živa ideja o občini Gora. Najdlje smo šli predvsem na Colu. Bili smo že tako daleč, da je predlog šel na glasovanje na referendum. Na Colu je bil rezultat približno izenačen, povsod drugod pa je bila ideja o občini Gora zavržena. Pred referendumom so bili Sveti KS Col, Podkraj, Otlica-Kovk in Predmeja sicer za ustanovitev občine, a ljudje so se odločili tako, kot so se. Svoje so k neuspešnemu referendumu prispevali tudi določeni pritiski s strani takratnega občinskega vodstva, ki so v večji občini videli večjo možnost učinkovitega delovanja. Ko danes gledam na vso zadevo, s časovno distanco, je mogoče celo prav tako. Po drugi strani pa je čas pokazal, da so zelo učinkovite tudi manjše občine. V današnjih razmerah pa mislim, da bi občina Gora težko uspešno delovala. Verjetno bi bilo postorjenih veliko manjših zadev, zatikalo pa bi se pri večjih, ker so usposobljeni kadri rak rana vseh manjših občin. Investicije, kot so Vodovod Gora ali OŠ Col, bi se verjetno v tako majhni občini težko izpeljale. Verjetno bi bil uporabljen drugačen pristop, bolj prilagojen razmeram, možnostim... Lep primer za to je občina Vipava, ki se, navkljub svoji majhnosti, lahko pohvali z uspešno izvedenimi projekti. Povsod take investicije slonijo na ljudeh. Kadri so, kakršni so, eni opravljajo to delo samo za plačilo, drugi pa ob tem vložijo še kaj dodatne energije. In na Colu smo s svojimi kadri prišli tako daleč v občinske strukture, da ne moremo več govoriti o tem, da je Col v občini Ajdovščina zapostavljen. Mislim, da se je spremenila tudi miselnost samih prebivalcev, saj sedaj nastopamo mnogo bolj samozavestno in enakopravno z ostalimi, dolinskimi

prebivalci občine. Da so nas začeli jemati resno, spoštovati, se vidi tudi po tem, kaj je na Goro prišlo. Vrniva se nekoliko nazaj k vodovodu Gora in OŠ Col. Občutek imam, da se brez obilne 'pomoči' domačinov stvari ne bi odvijale tako, predvsem pa ne tako hitro, kot so se. Še župan je v enem od intervjujev izjavil, da je Gradbeni odbor za izgradnjo šole Col uporabil vsa sredstva, da je dosegel tisto, kar si je zastavil.

Dogajanj in sodelujočih je bilo veliko. Gradbeni odbor je po eni strani vodil dogovarjanja z občino in z ostalimi zunanjimi akterji. Druga stvar pa je bila usklajevanje interesov znotraj sodelujočih KS.

Imeli smo srečo, da smo delovali ravno v času, ko so vsi večji vodovodi prehajali pod upravljanje, nadzor, občin. Vse se je postavljalo na novo, občini je kronično primanjkovalo ustreznega kadra in v to praznino se je postavil Gradbeni odbor za izgradnjo Vodovoda Gora. Po strokovni, organizacijski in tudi politični plati smo se tako dobro pripravili, da smo zadevo, navkljub občasnemu neodobravanju občine, potisnili tako daleč, da je ni bilo več moč ustaviti. Veliko truda je bilo vloženo v to, da je občina leta 1997 sprejela izgradnjo

Zadnji, "samoukinitveni" sestanek Odbora za izgradnjo šole Col pri Tratniku januarja 2003. Foto: Arhiv OŠ Col.

Vodovoda Gora v svoj plan in se obvezala, da bo vodovod dograjen. Gradbeni odbor je bil tisti, ki je pripravljaval investicijski program za ta projekt. Nikoli prej se nismo ukvarjali s takimi številkami in tako velikopotezno načrtovali. Menim, da je bilo to ključno dejanje pri tem projektu. Šele po tem so v polni meri pristopili tudi občinski strokovni kadri, ki so zadevo izpeljali do konca. Iskanje sredstev, koliko bo kdo prispeval, iz katerih občinskih in republiških skladov se da dobiti denar, kako bo časovno potekala gradnja, vse to uskladiti ni bil majhen zalogaj. Šele ko se enkrat začneš ukvarjati s temi stvarmi, vidiš, na koliko kljuk se lahko pritisne in pridobi kak tolar. Na vse te razpise, raznorazne sklade, je treba poslati pravočasne prijave, potrebno je kup dokumentacije, kar je velik zalogaj tudi za občinske službe. To se je videlo pozneje, ko je občina zamudila nekaj rokov za prijavo in je nastal cel 'halo'. Za primer naj navedem križnogorsko cesto, za katero je KS Col pripravila vse projekte in se prijavila na tak republiški razpis. Bili smo izbrani in tisti odsek je bil asfaltiran skoraj zastonj. Ključ do uspeha v teh razpisih je, da znaš problem čim boljje predstaviti, ga podpreti s projekti

in uporabiti ščepec iznajdljivosti. Tu vidim prednost malih občin pred velikimi.

Drugi del naloge Gradbenega odbora je bilo usklajevanje med tremi krajevnimi skupnostmi: Col, Otlica-Kovk in Predmeja. Navzven smo delovali zelo enotno, čeprav nekatere seje gradbenega odbora niso bile niti najmanj prijetne. Na Colu je bila zadeva dobro urejena, saj smo bili v gradbenem odboru, navkljub menjavanju vodstva KS Col, vedno isti ljudje. Težje je bilo na Otlici in Predmeji, kjer so v gradbeni odbor prihajali vsakič drugi ljudje, ki so na novo odpirali teme. Porabljene je bilo mnogo energije, da smo jih na novo vpeljali in seznanili s problematiko.

Ves čas smo težili k temu, da se vodovod čim prej zgradi do Cola, to je glavni vod, in da se hišni priključki gradijo kasneje. Če bi pristali na gradnjo priključkov samo na Predmeji, bi se napredovanje glavnega voda ustavilo za nekaj let. Tako pa smo z istimi sredstvi zgradili glavni cevovod skoraj do Kovka. Cilj je bil omogočiti koriščenje vode na hidrantih in se izogniti vožnji vode iz Ajdovščine in izpod Skuka.

Okrog vrstnega reda gradnje, ali glavni vod ali hišni priključki, so se mnenja zelo kresala. Navkljub, včasih, mučnim scenam smo skupen interes videli vsi, potrebni so bili kompromisi, popuščenja, kot vedno pri takih stvareh.

V letu 2002 se je vključila Evropska skupnost, a tudi brez evropskih sredstev bi se glavni vodovod priključil na Col. Gozd in Žagolič sta se delno že priključevala. Največji problem je predstavljalo dejstvo, da se takih investicij ni moglo več voditi v lastni režiji. Skupaj s sredstvi iz Evrope so prišli tudi izjemno kratki roki za izgradnjo. Tako je danes že narejeno tiso, kar bi v lastni režiji, če bi sploh lahko, gradili še nekaj let.

Številni gostje so se udeležili prireditve ob zgodovinskem dogodku za Goro. Foto: Arhiv S. Škvarč

Eden stalnih problemov pri gradnji so bili projekti, s katerimi se je redno zamujalo. In če sem odkrit, so projekti problem še danes. To se kaže pri nadaljevanju gradnje vodovodnih odcepov proti Malemu Polju in Avžlaku.

Veliko zaslug za samo izgradnjo Vodovoda Gora ima Albin Krapež. S svojimi poznanstvi na raznih ministrstvih je skrbel, da smo bili vedno v 'igri', istočasno pa je, navkljub

občasnim pritiskom, vztrajal, da je tudi v Gradbenem odboru stvar potekala tako, kot smo jo v začetku nastavili.

Bil si tudi aktiven član Odbora za izgradnjo Šole Col. Kaj lahko poveš o tem?

Vse, kar se je dogajalo je izčrpno opisano v nekaj zadnjih številkah Colskega časnika. Kogar zanima to dogajanje, se bo potrudil in si celotno sliko ustvaril sam. Brez podrobnega poznavanja poteka dogodkov, si je težko vzeti pravico in soditi o pravilnosti odločitev.

Tone in Vladimir Slamič ob odprtju telovadnice na Colu, l. 2003. Foto: Arhiv OŠ Col.

Kaj pa sedaj, je kakšna zadeva, s katero si trenutno okupiran?

V KS sem bil še nekaj časa aktiven, ne sicer kot član, pač pa ob posebnih priložnostih. Zdaj je tega vedno manj, ne vem, ali zato, ker ni več problemov, ali pa vedno manj delajo. No, navsezadnje jim danes že zakonodaja onemogoča vodenje kakšnih večjih projektov.

Ena od nalog, ki smo jo pustili mi neopravljeno, je mrliška vežica. Pokopališče smo nekako uredili, ostala je vežica. Sedaj vse skupaj stoji, ne vem zakaj. Čas bi bil, da se jo enkrat le uredi. Navsezadnje je bila mrliška vežica ena od nosilnih točk pri izglasovanju zadnjega samoprispevka.

Na delo v KS imam lepe spomine, ker imam občutek, da smo probleme, seveda skupaj s krajanji, uspešno in odločno reševali. Bili smo dobra ekipa, v kateri se nihče ni otepal dela in odgovornosti. S sodelavci, kot je Silvester Peljhan, ni težko delati. Vedno je bil z idejami korak pred nami. Ostali smo se spraševali, če se bo zadevo v taki obliki sploh lahko izpeljalo, Silvester pa je bil neomajen optimist, in na koncu se je izkazalo, da je imel prav. Marsikatera zadeva se nam je v začetku zdela preširoko zastavljena, premalo dodelana in finančno pokrita, pa smo jo nekako le izpeljali do konca. Če si postaviš visoke cilje, boš visoke cilje tudi dosegel. Ivan Škvarč pa je s svojo natančnostjo poskrbel, da so bile stvari, tudi tiste malo manj pregledne, vedno pokrite in urejene tako, kot je treba. Menim, da so tudi po drugih KS delali tako kot mi, saj si drugače razvrednotil še tisti tolar, ki si ga imel.

Ne pa si misliti, da je v Svetu KS potekalo vse gladko. Mnenja so se kresala, večkrat je prišlo do navzkrižja

interesov, a tudi tu smo navzven delovali zelo usklajeno. Še danes se, po toliko letih, vsako leto sestanemo (pri Metki v Črnem Vrhu) in obujamo spomine na tiste čase. Kot zanimivost naj povem, da je Alojz Pregelj – Maticav z Malega Polja, na vsak sestanek prinesel liter domačega žganja. In smo ga skoraj vedno 'otisnili'. To je nekako spadalo zraven.

Kako gledaš sedaj na stanje v KS, občini?

Ko se ozrem nazaj, mi ni žal trenutka, ki sem ga porabil za dobrobit skupnosti. Pa teh trenutkov ni bilo malo, res ne! In vsi ostali tudi, da ne bo izpadlo, da sem bil edini. Dobro veš, da sem lokal patriot. Za Col bi dal marsikaj. Tak sem bil in sem še danes. Menim pa, da je sedaj pri ljudeh premalo te zavesti, da se da tudi v sedanjih časih, z dobro voljo, marsikaj narediti. Pomembna je volja in pa cilj, za katerega se spleča potruditi. Te zavesti, o pripadnosti skupnosti, danes vidim vse manj. Velik delež k upadu te volje so seveda prispevale tudi sedanje družbene razmere. Mogoče je to le začasno mrtvilo, spodnji del krivulje. Da ne bom preveč kritičen, na Colu se še vedno kaj dogaja. Vse priznanje tistim, ki se trudijo.

Kateri problem, po tvoje, v tem trenutku najbolj žuli prebivalce KS Col?

Na Col smo v zadnjih letih 'pripeljali' vse tiste osnovne stvari, ki smo jih dolga leta pogrešali. Nekatere celo nadstandardne, tako da si ne upam predstavljati, da bi iz skupne občinske blagajne v kratkem še kaj prišlo na Col.

Velike dolgoročne posledice bo za kraj imelo zaprtje obrata ALPINE. Ta problem ima mnogo 'obrazov'.

So še odprte zadeve, npr. Zadrugi dom, mrliška vežica, cerkev... Resno je potrebno razmišljati o vzdrževanju pridobitev, cest, zelenic, igrišč, odlagališč...

V razmislek, morda pa vsi problemi KS niso le materialne narave.

Glede na to, da si se dolga leta aktivno ukvarjal s športom, te sprašujem, kako ti gledaš na trenutno stanje na tem področju. Moje mnenje je namreč, da zadeva počasi usiha. Kaj pa ostala društva, kultura?

Ne bi rekel, da šport ravno usiha. Ali bo na igrišču ali sedaj v telovadnici polno ljudi, je odvisno tudi od 'klape'. Trenutno je edino rokomet organiziran, mislim pa, da bo nova dvorana kmalu 'proizvedla' cel kup novih športov; nekateri se bodo prijeli, drugi životarili ali odmrli. Ampak osnovni pogoji so dani, sedaj je treba le to, da se pravi ljudje postavijo na pravo mesto. Mislim, da bo šport na Colu kmalu vsaj tako močan, kot je svoj čas že bil.

Ima pa pri tem zelo pomembno vlogo šola. Skozi pouk telesne vzgoje bi lahko učenci spoznali veliko športnih panog. Nisem prepričan, če izkoriščamo vse možnosti. Kar se kulture tiče, ne bi preveč globoko razglabljal, ker se na to ne razumem. Sem pa mnenja, da je vedno boljše nekaj kot nič, tudi če je bolj po domače.

Gasilcem vsaka čast, uredili so vrste in sedaj dobro peljejo.

Mislim, da je prednost Cola v njegovi velikosti, ko smo skoraj vsi povsod. Dejal bi, da je to prej prednost kot slabost. Če so se Korejci ob obisku pred leti čudili naši

ustvarjalnosti in zagnanosti, smo na to lahko ponosni tudi mi. Ker če se imajo ljudje možnost kam vključiti, se bodo tja, vsaj nekateri, tudi vključili in kaj počeli. S tem bodo delali nekaj dobrega zase, pečat pa bo ostal tudi kraju in skupnosti, v kateri živimo..

Mislím, da moramo biti ponosni na to, da smo Colčani. Imamo kaj pokazati. V veliko večino tistega, kar sedaj imamo, smo vložili ogromno svojega dela, znanja, denarja, vztrajnosti... Prav je, da to znamo tudi ceniti. **Glede na to, da je to intervju za Colski časnik, te moram vprašati tudi to, kaj si o samem časniku misliš? Kako ga ocenjuješ?**

Karkoli se na Colu dogaja, je pohvalno, in tako vedno in povsod pohvalim tudi Colski časnik.

Če pa gremo na malo v 'središče dogajanja', mislim, da imate tudi vi probleme z vključevanjem mladih. To se navsezadnje vidi tudi po avtorjih člankov. Ampak vem, da to ni samo vaš problem. Sam časnik preberem v prvi noči, ko ga dobim v roke. Takrat se mi porodi tudi mnogo idej, ki pa potem čez leto zbledijo.

Ne vem, lahko bi 'se šli' malo raziskovalnega novinarstva. Nekateri problemi v nekaterih sredinah so kar pereči in 'precej' znani. Ampak vem tudi, da to zahteva ogromno časa, tudi znanja, sredina, iz katere bi se snov črpala, je zelo ozka. Mogoče manjka malo 'rumenih' novic, ljudje to radi preberejo.

Verjetno pa je bolje tako, da se zadeve ponavljajo iz leta v leto. Navsezadnje je časnik le nekak letni prerez dogajanja na Colu, nekakšen zbornik, ki dobi veljavo šele po par letih.

Kaj pa razvoj Cola, v katero smer se bo obrnil? Turizem?

Mislím, da za turizem še ni primeren čas, mogoče se bo sprostila pobuda sedaj, ko je Alpina zaprla vrata. Možnosti so, nekaj ste v Trileku celo že zastavili, pa se je ustavilo, ne vem zakaj. Možnosti so, vprašanje pa je, če si turizma, tistega pravega, res želimo. Ta, poleg dobrih strani, skriva tudi nekaj temnega ozadja, ki ga vsi, ki turizem propagirajo, vedno zamolčijo.

Usoda obrata Alpine bo vsaj delno narekovala tudi razvoj kraja. Krajanom, vodstvu KS, občini, ne sme biti vseeno, kam nas pelje le podjetniški interes. Uveljaviti moramo tudi svoje pogoje.

Pa se vrniva še k petomajskemu priznanju. Si ga pričakoval? Kdo te je predlagal?

Ne, nisem ga pričakoval. Zdi se mi, da je pobuda prišla s strani Gradbenega odbora in KS. Kako se je vse skupaj odvijalo tudi potem na občini, ne vem. Sem se pa znašel na listi dobitnikov petomajskega priznanja za leto 2004. Da ti povem po pravici, malo sem bil ponosen na to, predvsem po tem, ko sem videl, kaj tako priznanje pomeni mnogim okoli tebe, koliko ljudi to spoštuje. Sam jemljem to priznanje kot potrditev pravilnega pristopa in dela, tako mene kot ekipe.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem sodelavcem v teh prizadevanjih in pa predlagateljem priznanja.

Še sklepna beseda za Colski časnik...

Škoda bi bila, če bi na Colu karkoli zamrlo. Upam, da se bo še kakšna aktivnost na novo odprla, pa čeprav jo bodo odprli tisti, ki so 'zraven' že pri treh drugih stvareh. Priložnost pa je treba dati mladim, ker so prepolni dobrih, svežih idej. Le malo vzpodbude rabijo. Mislím, da smo jim to vzpodbudo dolžni dati.

Za konec pa še vesele božične praznike in srečno novo leto vsem ljudem dobre volje.

Tone v družbi Silvestra Peljhana in Franca Korena na dan odprtja vodovoda Gora. Ves trud je bil poplačan. Foto: Arhiv S. Škvarč.

MOŽNOST ZA USPEH VIDIM V POVEZOVANJU....

Simon Škvarč

Stanislav Mikuž iz Gozda je prejel letošnje petomajsko priznanje, ki je najvišje priznanje občine Ajdovščina. Prejel ga je zaradi velikih zaslug za razvoj občine in tudi vse goriške regije. Posebno na področju nudenja pomoči ajdovskemu, goriškemu, idrijsko-cerkljanskemu in tolminskemu gospodarstvu. To je seveda veliko priznanje, veliko zanj, nekoliko pa lahko pomeni tudi nam, ki Slavka poznamo in imamo možnost, da se z njim tako ali drugače srečujemo. In mogoče gre prav tu iskati tisto največjo razsežnost njegove osebnosti. Kajti kljub ogromni količini znanja, bleščeči karieri, odgovorni službi in množicah slušateljev na predavanjih je še vedno ostal preprost in dostopen, pripravljen pomagati in sodelovati, z vsem dolžnim spoštovanjem do drugih ljudi in poklicev. Prav je da nam o svojem življenju in delu spregovori tudi v Colskem časniku.

Najprej se vrnimo nekoliko v preteklost. Otroštvo si preživel v Gozdu, osnovno šolanje zaključil na Colu, kam pa te je pot vodila po osnovni šoli?

Po ne najbolj bleščečem zaključku osnovne šole sem nadaljeval šolanje na Srednji elektrotehnični šoli v Ljubljani in jo leta 1978 končal. Pri tej odločitvi mi je z veliko podporo in nasveti pomagal sovaščan Silvester Peljhan, ki je bil takrat v Ljubljani študent gozdarske fakultete. Isto leto sem se vpisal na Fakulteto za elektrotehniko in študij končal pri dvaindvajsetih letih, kot eden najmlajših diplomantov te fakultete. Nato sem se zaposlil na TŠC v Novi Gorici, kjer sem predaval pet predmetov s področja elektrotehnike. Na delo v šoli imam zelo lepe spomine. Rad sem imel učence in mislim, da smo se dobro razumeli, čeprav sem veljal za kar strogega učitelja.

Spominjam se da si v tem času opravljal kar nekaj služb. Delal si kot inštruktor pri avtošoli, učil, vozil avtobus... Kako si vse skupaj usklajeval?

Kot inštruktor v avtošoli sem delal še kot študent, nekako do leta 1983. V obdobju poučevanja na TŠC pa sem si dodaten kruh služil kot šofer avtobusa. V tem obdobju sem vstajal ob petih zjutraj, se najprej odpeljal na Trnovo po delavce novogoriškega Mebla, potem v Prvačino in Šempas po delavce tovarne Iskra, nato pa sem odvozil še eno šolsko progo. Potem sem do štirinajste ure prebil v učilnicah, nakar pa zopet sedel v avtobus in vozil mestno progo do dvajsetih. Čez dobrih dvajset minut sem že peljal na progi za v Ljubljano in se vrnil v Novo Gorico ob pol enih zjutraj. Poleti, ko ni bilo pouka, sem vozil na progi Piran – Koper - Novi Grad in pa, seveda, izlete. To je trajalo vse do leta 1985, ko sem se zaposlil na carinski upravi. Takrat sem bil

pač poln energije (ki mu je tudi sedaj ne manjka, op. p.) in mi ni bilo nič pretežko, pa tudi zaslužil sem dobro.

Kako je potekala tvoja poklicna pot na carinski upravi?

Na carinski upravi sem se zaposlil jeseni petinosemdesetega leta, kot carinski inšpektor. Po nekaj mesecih dela v Novi Gorici sem odšel v Beograd, na šolanje, da bi opravil strokovni izpit za carinskega inšpektorja. Šolanje sem zaključil kot najboljši v skupini in tako dobil možnost za hitro napredovanje v carinski službi. Tako sem bil kmalu premeščen v oddelek za kontrolo v Novi Gorici, kjer se opravljajo najzahtevnejša dela.

Po reorganizaciji carinske službe 1988. leta smo prejeli nove odločbe o razmestitvi na delovna mesta, ki so bile v srbohrvaščini. Na to odločbo sem se pritožil, tako da je to odločbo večkrat obravnaval delavski svet v Beogradu, katerega član sem bil tudi sam. Epilog pritožbe pa je bil, namesto šikaniranja, kot so vsi pričakovali, napredovanje za šefa izpostave v Idriji in seveda odločba v slovenščini. Takrat sem bil edini zaposleni v carinski službi z odločbo v slovenščini. Leta 1989 sem vpisal magisterij na ekonomski fakulteti v Zagrebu, smer mednarodni marketing. Ta študij je bil izredno zanimiv, predavali so nam profesorji svetovnega formata, nekaj tudi ameriških. Ta študij mi je dal ogromno znanja in mi odprl pogled v skrivnosti in zakonitosti ekonomije. Magisterij sem opravil ob rednem delu in na lastne stroške. Ves dopust sem porabil za obisk predavanj, vse noči pa za študij. Magisterij sem zaključil 1993. leta.

Že v času službovanja v Idriji, sem predlagal, da bi ustanovili carinsko izpostavo tudi v Ajdovščini. V Beogradu so tem željam prisluhnili, podporo pa sem našel tudi pri občinskih možeh. Precej je pri tem sodelovalo tudi Primorje. Tako sem lahko pričel z aktivnostmi za ustanovitev izpostave, ki sem jo pozneje, vzporedno z izpostavo v Idriji, tudi vodil.

1991. leta sem bil premeščen na delavno mesto vodje izpostave Vrtojba. Zanimivo je, da sem bil prvi šef tako velikega prehoda (cca. 100 delavcev), ki je bil Slovenec in ni bil član ZK. Tu sem dočakal, z orožjem v rokah, tudi zasedbo mejnega prehoda. Mogoče je zanimivo, da smo kljub zasedbi prehoda uspeli doseči, da je bil Vrtojba edini mejni prehod v Sloveniji, kjer je tovorni promet z blagom za slovenska podjetja, kljub prepovedi, tekkel ves čas normalno. Na to smo bili takrat zelo ponosni. O teh časih osamosvajanja sem napisal tudi brošuro, kjer sem podrobno popisal vlogo carinske službe pri osamosvojitvi. Sedaj pa sem že šest let direktor Carinskega urada Nova Gorica. Poleg tega pa sem dejaven v številnih projektih na državnem in tudi evropskem nivoju.

Kako kot cariniki doživljate vključitev Slovenije v EU?

To je bil za nas izredno zahteven projekt, na katerega smo se pripravljali že celih 12 let, tako da ob vstopu nismo imeli posebnih težav. Sicer pa je razlika v delovanju carinske uprave, glede na obdobje pred vstopom v EU, ogromna; tako v organizaciji kot vsebini dela. Uporablja se izključno evropska zakonodaja, carina se odvaja direktno v Bruselj in zato naše delo nadzirajo inšpektorji iz Bruslja.

V Carinski upravi Nova Gorica je reorganizacija povzročila zmanjšanje števila delovnih mest za sto zaposlenih. Še huje pa bi bilo, če bi nam ne uspelo pridobiti novih del, ki se sicer opravljajo v Ljubljani (INTRASTAT – statistika blagovne menjave med članicami EU, centralna tranzitna pisarna). Seveda pa delavcev nismo odpuščali, ampak smo jim zagotovili delo v policiji, davčni upravi in drugih državnih organih.

S čim vse se še ukvarjaš ob službi?

Ob službi veliko predavam na raznih seminarjih in na fakulteti za upravo, kar mi je v bistvu hobi in mi pomeni pravo sprostitev, pišem strokovne članke v različne revije, pišem strokovne knjige s področja carine; doslej sem jih izdal že štirinajst in sodelujem pri različnih projektih na področju računalništva, notranje kontrole, organizacije novih postopkov itd. Sodelujem tudi v več delovnih skupinah in projektih v okviru evropskega statističnega urada EUROSTAT v Luksemburgu. Da nismo Slovenci kar tako, naj se pohvalim, da sem skupaj s sodelavci razvil informacijski sistem, ki ga uspešno uporabljamo za zajem statističnih podatkov v Sloveniji. Ta sistem je bil predlagan vsem državam članicam EU kot model, kako razviti svoje sisteme. Tako da ni res, da se samo učimo v Bruslju, tudi Evropejci se lahko veliko naučijo od nas. Povedati moram, da naša carinska služba uživa v EU velik ugled, saj na veliko področjih dosegamo najboljše rezultate. V času, ki še ostane, žal je tega bolj malo, rad grem na Golake, po Robu, pozimi smučam, energijo pa nabiram tudi v letenju z motornimi letali, visoko pod oblaki, saj sem tudi pilot.

Bil si tudi ustanovni član društva Gora. Kaj lahko poveš o tem?

S skupino prijateljev smo ob organiziranju kravjih rulet prišli do spoznanja, da je družabno življenje na Gori popolnoma zamrlo. Odločili smo se da razgibamo

dogajanje in ustanovili društvo Gora. V začetku nas je bilo pet članov, ob ustanovitvi deset, sedaj pa društvo šteje sedemdeset članov. Po ustanovitvi so ideje kar deževale, projekti so se kar vrstili: zgradili smo društvene prostore, začeli izdajati časopis Gora, organizirali smo prireditev ob 400 letnici naselitve Gore, izdali zbornik Gora. Večino projektov smo uspešno izvedli in po osmih letih delovanja ima društvo kaj pokazati, na kar smo vsi zelo ponosni.

Kaj pa smučarsko društvo Gozd, ali si aktiven tudi tam?

Seveda sem vesel, da je društvo nastalo in sem tudi njegov član. Vesel sem, da je izšla prva številka Gozdanskega časnika, kjer sem tudi sodeloval. Ponosen sem na svoje sovaščane, ki so z Jankom Mikušem na čelu uspeli v Gozdu razgibati družabno življenje, ki je bilo po zaprtju mnogih gostiln v globokem zimskem spanju. Sodeloval in pomagal bom tudi v bodoče, če mi bo le čas dopuščal.

Kakšna pa je tvoja vizija razvoja na Gori?

Gora je majhno območje in mislim, da lahko uspe le v povezavi s podobnimi, manjšimi kraji, višje ležečimi, ki imajo podobne značilnosti in probleme. Možnost razvoja Gore vidim v širšem pojmovanju območja Gore in skupnem nastopanju. Goro vidim kot povezavo območij Nanosa, Hrušice, Javornika, pa vse tja proti Predmeji, Lokvam in Vojskem. Samo tako zaokroženo območje lahko nekaj pomeni v gospodarskem prostoru. Sam Col ali samo Predmeja nimata prav nobenih možnosti resnega napredka.

Slavko, hvala za ta pogovor in iskrene čestitke za petomajsko priznanje.

=====

MIRU IN ZDRAVJA V
LETU KI PRIHAJA

=====

IZ GOROVJA GLOBIN STUDENCI TEKO, ZAJEMI, O, ČLOVEK, TO ŽIVO VODO

(Franc Koren)

Dr. Franc Koren

V imenu sveta Krajevne skupnosti Col in v svojem imenu lepo pozdravljam vse krajanke in krajanke. Leto 2004 se je kar hitro obrnilo in že zremo v novo leto in se sprašujemo, kaj vse nam bo prineslo. Spodobi pa se, da se ozremo tudi v iztekajoče se leto in malo pobrskamo po spominu, kaj se je posebnega zgodilo in kaj bomo načrtovali za naprej.

Leto 2004 nam bo ostalo v spominu po več dobrih stvareh, žal pa smo tudi v naših krajih in širšem okolišu Gore bili žrtve globalizacije, ki je na račun cenejše delovne sile na vzhodnih trgih pripeljala do zaprtja obrata Alpina na Colu. S strani krajevne skupnosti smo poslali apel na Ministrstvo za gospodarstvo Republike Slovenije, predsedniku uprave tovarne Alpina, nadzornemu svetu tovarne Alpina, na občino Ajdovščina in na Primorske novice. Na nivoju občine se je oblikovala skupina, ki je poskušala rešiti, kar se je rešiti dalo, vendar pa v času do zaprtja Alpine na Colu noben dogovor s ponudniki različnih dejavnosti ni prinesel uspeha. Upam, da se bo le našel skupni jezik z lastniki stavbe – Tovarno obutve Alpina d. d. za neko primerno dejavnost, ki bo zapolnila nastalo vrzel, da se bodo ponovno odprla delovna mesta za Col s širšo okolico. Nenazadnje lastnikom pred očmi propada stavba in spodobilo bi se, da jo ohranijo ali prodajo.

Vrag je vzel šalo in Alpino. Foto: Arhiv S. Škvarč

To misel sem zapisal z zaupanjem, saj po drugi strani Col postaja privlačen za življenje. V odhajajočem letu tako lahko nanizam kar nekaj spodbudnih in zelo pomembnih dogodkov za naš kraj. Odprli smo Vodovod Gora in osrednja slovesnost za vse tri krajevne skupnosti je bila pri nas, na Colu. Ob tej priložnosti smo odkrili obeležje – vodnjak žive, tekoče vode, pri katerem se lahko vsakdo odžeja; naj bo to pohodnik ali kolesar, kogar pač zanese pot v naše lepe kraje. Slovesnosti so se udeležili tudi nekateri pomembni gostje: veleposlanik delegacije evropske komisije v Republiki Sloveniji gospod Irvine Fouree, ki

nas je nagovoril tudi v naši materinščini; takratni minister za okolje, prostor in energijo mag Janez Kopač; predstavnik službe vlade za evropske zadeve gospod Marko Slokar; seveda pa tudi ajdovski župan, gospod Marijan Poljšak. Ob tej priložnosti smo se zahvalili za požrtvovalno in vizionarsko spodbujanje ter načrtovanje vodovoda, gospodu Albinu Krapežu.

Gostje so si postregli vodo po starem: s korci iz škafo. Foto: Arhiv S. Škvarč

Vzporedno s postavitvijo obeležja - spomenika vodi pa smo uredili tudi deponijo v Dragah in parkirišče pri cerkvi, ter asfaltirali pešpot iz križišča do roketnega igrišča v Lipovem gaju. Ta pot je tudi prvi člen v pripravi varnih poti za šolarje na Colu. Zaradi lepšega izgleda smo morali najti drugo lokacijo za zabojsnik s smetmi, ki sedaj stoji pri Kabini. V naslednjem letu bo Komunalno podjetje iz Ajdovščine tam uredilo tudi ekološki otok. Pogled na središče Cola je po vseh opravljenih delih vsekakor veliko bolj prijazen. Ob tej priložnosti naprošam krajanke, ki bi radi še koristili deponijo v Dragah, naj vprašajo člane Sveta krajevne skupnosti, kako se bo deponija zasipala naprej v naslednjih letih, da bomo ohranili svojo vas v čim lepši luči, hkrati pa v tem delu pridobivali novo, ravno površino.

S sredstvi, ki smo jih imeli še na razpolago, smo vzdolž glavnih prometnic namestili nosilce za zastave in kupili drogeve in nekaj zastav, da se vas lahko ob praznikih polepša. Postavili smo 3 javne luči, dve v Žagoliču, eno na parkirišču pri cerkvi. Pred združnim domom smo postavili štiri nove, lesene klopi. V Gozdu smo razširili ovinek ceste proti Juriju. S sredstvi za urejanje kmetijskih poti smo pomagali tudi pri ureditvi poti v Zaloke.

Spomladi smo imeli kar dosti dela z zbiranjem podatkov o vlaganjih v telefonsko omrežje in pri tem delu so nam dosti pomagali tudi člani sveta krajevne skupnosti, ki so ta zahteven projekt pred leti izpeljali. Vlogo z vsemi zahtevanimi podatki smo v predpisanem roku dali na občino, kjer jo je pregledala za ta namen oblikovana

občinska komisija ter jo posredovala naprej. Sedaj lahko samo čakamo na ugodno rešitev in vrnitev vsaj dela vloženih sredstev.

V naslednjem letu načrtujemo asfaltacijo dela ceste proti Jerinovcu na Križni Gori, mogoče pa tudi klanec pri Robarju; postavili bomo vsaj tri nove javne luči; poskusili bomo obnoviti sprehajalno in arheološko pot 'Col z okolico'. Gotovo bo treba postoriti še kakšne druge, drobne stvari, glavna investicija pa bo, če bo šlo vse po sreči, začetek gradnje pokopališke vežice. Od gradnje na prvotno zamišljeni lokaciji je Svet KS odstopil. Bližnji sosed je namreč pogojeval soglasje za izdajo gradbenega dovoljenja s precejšnjo finančno odškodnino, zaradi domnevnega škodljivega vpliva načrtovane vežice, in na Svetu KS smo sklenili, da vežico pomaknemo zahodno, v smeri, kjer je stala prvotna, stara vežica. Seveda pa bomo izrabili tudi del zemljišča, ki je bilo odkupljeno nad pokopališčem in novo vežico umestili na omenjeno

mesto. V iskanju primerne rešitve smo ponovno preverili še nekaj drugih lokacij na Colu, vendar pa so se izkazale za neprimerne. Idejne projekte izdeluje arhitekt France Kvaternik, ki je napravil tudi projekt za spomenik vodi. Vzporedno z gradnjo pokopališke vežice bomo uredili tudi preostali del zemljišča nad pokopališčem, da bo primerno za nove grobove. Finančna sredstva za izgradnjo pokopališke vežice imamo vezana na račun; to so namenska sredstva samoprispevka in jih bomo v našem mandatu skrbno porabili za težko pričakovano, prej omenjeno vežico.

Zaključujem z mislijo, da sem vesel, ker vidim, kako ljudje v naši krajevni skupnosti ostajajo, gradijo nove hiše in si ustvarjajo nove družine. V teh dneh okrog božiča in na prehodu v novo leto 2005 vam, spoštovani prebivalci naše krajevne skupnosti, iskreno voščim veliko zdravja, osebne in družinske sreče ter božjega blagoslova na vsakem koraku. Srečno!

KAKO SE COLČANI POČUTIMO DOMA

Ana Tratnik

Ste že pomislili, da bi se Col udeležil akcije za najbolj urejen kraj v Sloveniji? Verjetno bi večina odgovorila, da ne.

Tudi jaz o tem nisem razmišljala, dokler nisem postala pozorna na ljudi okrog sebe, ki so se kar naprej ali nekaj pritoževali ali hvalili nove pridobitve na Colu. Verjetno je res, da ima vsak kraj tudi 'dušo', ki mu jo dajemo ljudje. Tako so nekatera mesta znana po svoji prijaznosti, druga pa po tem, da so dolgočasna in zaspana. Prav je, da znamo svoj kraj ceniti in ga imamo radi, vendar se moramo zavedati, da je vedno mogoče kaj izboljšati. Za to pa potrebujemo pravo mero kritičnosti.

Mene je zanimalo, kako na svoj kraj gledamo mi, Colčani, ki smo aktivni oblikovalci tega, kar imamo. To sem vprašala 25 sokrajanov, starih od 15 pa do 80 let. Dobila sem veliko mnenj in idej, kako bi se dalo naš kraj izboljšati. Če boste prebrali naslednje vrstice, se boste s katerim verjetno strinjali tudi sami.

Čas velikih investicij je za nami in večina ljudi je nad njimi navdušena. Zadovoljene so vse osnovne potrebe (telefon, voda, kanalizacija...). Problem ostajata še Avžlak in Malo Polje, ki še nimata vodovoda. Sedaj pa se moramo zavedati, da vse to treba vzdrževati, kar pa tudi ni zastonj.

Vaščane muči Zadrudni dom, ki neusmiljeno propada, ne da bi služil svojemu namenu. Potrebno bo doreči, komu je namenjen, lepo pa bi bilo tudi, če bi prostori stare trgovine dobili svojo funkcijo. Vanjo bi se lahko naselila dodatna trgovska ponudba ali picerija, menijo krajani. Gotovo pa je Zadrudni dom najbolj potreben obnove fasade. Tu bi se lahko znašla še kakšna nova oglasna deska, kjer bi bili, na primer, napisani naslovi vseh obrtnikov s Cola in iz okolice, ki bi nam pogosto prišli prav. Oglasne deske pa bi morale biti tudi v zaselkih, saj bi bili tako obveščeni tudi tisti, ki so manj pogosto v središču Cola.

Velika pridobitev za kraj je tudi novo parkirišče. To pa je na žalost vseh pogosto zasedeno s tovornjaki in gradbenim materialom, ki sem ne sodi. Tovornjaki, ki so parkirani nad igriščem, tistim voznikom, ki pripeljejo iz smeri Žagolice, preprečujejo pogled proti Črnemu Vrhu, in tako križišče postaja nevarno. Zanje bi bilo potrebno najti novo lokacijo, saj zasedejo tudi veliko prostora, ki pa jim ni namenjen. Novo parkirišče bi bilo lahko tudi asfaltirano. Hkrati bi morali poskrbeti za večjo varnost pešcev in narediti pločnike, vsaj v bližini šole. Potrebno bi bilo tudi več avtobusnih povezav.

Izgled Cola še vedno kvarijo odlagališča odpadkov, ki so že premajhna in bi jim morali poiskati lokacijo nekje na obrobju, očistiti pa bi bilo potrebno tudi divja odlagališča. Odpadki nam očitno res delajo težave, saj se kar veliko ljudi pritožuje, da so kontejnerji prepolni.

Javna razsvetljava je pomanjkljiva in slabo vzdrževana, predvsem pogrešajo luči prebivalci Malega Polja in novega Cola. Na Malem Polju pa imajo problem tudi z elektriko, saj jim jo vzame ob najmanjši burji, in kot pravijo, bodo kmalu hodili po svetu zaraščeni, ker se dva hkrati ne moreta briti.

Veliki investicije, ki sta se že začeli, sta kanalizacija in čiščenje odpadnih voda, podani pa so bili tudi predlogi o plinovodu. Žal pa se mnogi ne zavedamo, da vse to prinaša nove stroške (dodatek za čiščenje odpadnih vod...), ki smo jih bili sedaj, kot tisti, ki živimo 'bolj z naravo', oproščeni.

Lepo je, da je večina vprašanih ponosna na naravo. Imamo nove urejene parke, na balkonih hiš cvetijo rože, tudi naši vrtovi so zanimivi in urejeni... Morda pa bi morali več gledati na to, da je naš kraj dobro izhodišče in bi ga zato lahko naredili zanimivejšega tudi turistom. To bi lahko naredili s skrbjo za zelenice, boljše ureditvijo glavnega križišča (cvetlične grede...), rednejšim pometanjem okrog Zadrudnega doma in z ureditvijo obhodnih in kolesarskih poti. Koristile bi nam, v sam kraj pa pripeljale več zanimivih ljudi.

Na verskem področju bo, po mnenju večine vprašani, v prihodnje potrebna prenova, saj število vernikov upada. Vera je bila v preteklosti bolj tradicionalna, danes pa imajo verniki nove potrebe in posledično nove zahteve. Postati bomo morali bolj aktivni, ustvarjalci družbe. Velik napredek je bil narejen že z organizacijo duhovnih vaj in drugih dejavnost za birmance. Že leta je prisoten problem mladinske skupine, ki nikakor ne more zaživeti. To je po mnenju nekaterih ena najbolj pomembnih dejavnosti v kraju, saj se tu lahko ustvari dobra 'klapa', ki je povezana v duhovnem, pa tudi v privatnem življenju. Včasih se nam zdi škoda, da se mladi komaj na videz poznamo, ko pa bi bili lahko dobri prijatelji. Mislim, da se bo rešitev našla, potreben je le človek, ki bo sposoben (šola, pripravljenost, čut za mlade...), in jedro ljudi, ki bodo stali za njim in ga podpirali. Saj veste, skupaj smo močnejši. Problem pa ni samo pri mladih, ampak bodo prej ali slej nujne tudi druge skupine (starševska, zakonska, svetopisemska, za starejše...). Drugače enostavno ne bomo zmogli pritiska modernega sveta.

Ljudem, ki obiskujejo mašo ob 7.00, ni všeč, da so zanimivi gosti in druge popestritve maše samo ob 10.00.

Slabšo podobo kraja vse bolj kroji tudi farna cerkev. Ta bi bila potrebna temeljite obnove (klopi, okna, centralna). Za odplačevanje dijaškega doma v Vipavi bo verjetno potrebno najti novo rešitev, saj nam bo drugače cerkev kmalu v veliko sramoto. Možnosti se kažejo v prodaji mladinskega doma, ki ne služi nikomur. Uporabljali bi ga lahko za dom duhovnosti, kamor bi hodile skupine mladih. Ima zelo dober položaj (blizu je cerkev, igrišče, trgovina, gozd za sprehode...) in hkrati je ob glavni cesti, blizu tako idrijskemu kot goriškemu koncu. Verjetno ima precej boljše pogoje, kot večina tovrstnih domov.

Organizacija raznih predavanj ne bi smela biti v cerkvi, kjer je mraz, in zato že tako majhna udeležba še upade. Na Colu je pa res veliko bolj primernih krajev za to. Tu bi problem majhne udeležbe lahko rešili tudi s primernejšimi urami in večjo propagando.

Nujno je potrebna tudi mrliška vežica. Tu bi po mnenju krajanov kaj več lahko naredila krajevna skupnost, kateri nekateri očitajo preveliko pasivnost.

Sedaj pa še k duši kraja. Moram reči, da mi je skoraj vsak, ki sem ga vprašala, kaj na Colu pogreša, povedal, da so to igre. Potrebna bi bila obnova domače dramske skupine, povabili pa bi lahko tudi igralske skupine od drugje. Poleg gledaliških nastopov bi bili lahko pogostejši tudi pevski koncerti, posebno sedaj, ko imamo novo telovadnico. Tu bi lahko potekalo več organiziranih športnih aktivnosti (npr. za mlade...). Žalostno je tudi, da OŠ svojih učencev ne spodbuja bolj k športnim dejavnostim, saj se v teh letih kalijo mladi športniki.

Naša društva naj bi bila potrebna prenove in bi si morala postaviti jasne cilje in namen. Biti bi morala stebri krajevne družbe, na katere bi se lahko obrnili pri organizacijah prireditelj, delavnih akcij... Dobrodošla bi bila tudi nova društva in dejavnosti, predvsem za ženske in mlade, otroci pa bi lahko dobili oddelek glasbene šole.

Mladi zelo pogrešamo skupino, kjer bi se lahko dobili, da bi popestrili naš vsakdan. Morda bi se že v zgoraj napisanem lahko našle rešitve (dramska skupina, športne dejavnosti, mladinska skupina, skupni izleti...). Potrebno je le, da se najde par ljudi, ki bo prevzelo pobudo. To bomo pa že zmogli, saj pravijo, da na mladih svet stoji. Pomembna pridobitev za mladino je 'Kursk'. Ta bi moral biti legaliziran, kot nekakšen klubski prostor, in bi lahko bil zbirališče mladih s cele Gore, ki bi tako imeli zabavo precej bliže domu. Lahko bi bili organizirani posebni dijaški in študentski večeri v disku, študentje pa bi se lahko tudi povezali in se dogovorili za skupne prevoze v Ljubljano. Izpostavljen je bil tudi problem žensk, ki so izgubile delo v Alpini. Tudi te bi se lahko organizirale v društva ali imele organizirane kakšne tečaje (zdravilna zelišča, kuharski tečaji, vrtnarski tečaji...), kjer bi se srečevale in se naučile kaj novega. Morda pa bi se jim s tem odprle nove možnosti za zaposlitev.

Vsekakor ni za obupati, treba bo pogledati v katere smeri se Col še lahko razvija. Do letos nas je krojila Alpina, v prihodnje nas bo nekaj novega.

Podeželje v zadnjem času vse bolj izgublja svojo prvo prednost: to, da znamo prisluhniti drug drugemu, si pomagati, se bogatiti. Zopet bo potrebno stopiti do soseda, pomagati socialno ogroženim, ostarelim mogoče s postrežbo na domu, toplo besedo...

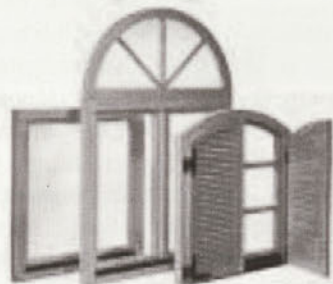
Če želimo kraj, v katerem živimo, narediti boljši, začnimo razmišljati, kaj za to lahko storimo mi. Saj veste, najlažje je kritizirati, če sam ne narediš nič. Ko se bomo zavedali, da krojimo svoj svet, bo ta lahko takšen, kot si ga mi želimo, pa tudi na druge, ki so aktivni, bomo gledali bolj pozitivno. Vsak ima svoje zmožnosti in potrebe ter osebno zadovoljstvo najde šele, ko jih začne uresničevati.

Problematika je le delno opisana, že zbrano pa nam da slutiti, da imamo na Colu kar dobre pogoje za življenje in dokaj zdravo družbo. To je potrebno izkoristiti, povezati ljudi in rezultati bodo tu. Pa kar pogumno.

MIZARSTVO URK

Izdelava stavbnega pohištva po naročilu

MIZARSTVO
Božidar Curk s.p.

Col 3/a, 5273 Col
tel.: +386 (0)5 3668-676
fax.: +386 (0)5 3668-677
GSM: +386 (0)41 744-003
E_mail: Mizarstvo_Curk@hotmail.com

ANNO DOMINI 2004

KRONIKA ŽUPNIJE COL

2+0+G+M+B+0+4

župnik Lojze Šinkovec

Leto 2004 je zaznamoval obisk obeh naših misijonarjev iz Afrike. Pavle Bajec je bil doma en mesec, zaradi zdravstvenih razlogov. Iz istega razloga je bil doma nekaj časa tudi piranski župnik in rojak Zorko Bajc. Takoj za njima pa je prišel na dopust Ivan Bajec, ki je bil na rednem, trimesečnem dopustu. Dva tedna pred njegovo vrnitvijo nazaj v Afriko, 2. avgusta, je umrla njihova mama – Marija Robarska. Ob lepi udeležbi vernikov, duhovnikov, redovnikov, redovnic in misijonarjev je pogreb vodil rojak škof dr. Jurij Bizjak. Misijonarju Ivanu smo ob slovesu izročili tudi novo ozvočenje – ojačevalec in dva mikrofona – za njegovo novo misijonsko cerkev v Gabiadji-ju. Kot darovalec je sodelovalo tudi podjetje SEA s Krasa, izdelovalec tudi naših obeh ozvočenj – skoraj do polovice vrednosti.

V tednu po veliki noči, od torika, 13. do bele nedelje, 18. aprila, smo s 47-mi romarji iz Podkrajja in s Cola poromali v Lurd. Vseh nas je bilo 47. Romanje je organizirala agencija Marco Polo. Poleg domačega župnika je za duhovnost skrbel še nekdanji podkrajski župnik Niko Štrancar. V torek ob 22.00, po maši za srečno pot, smo se odpravili na romanje. V sredo smo se ob 17.00 ustavili na grobu sv. Lenarta v Noblacu, našega zavetnika počastili s sv. daritvijo in nato prenočili v bližnjem Limogesu. V četrtek ob 15.00 smo prispeli v Lurd. V Lurdu ni bilo običajne zbraniosti zaradi številnih mladinskih skupin, ki so imele tam svoj festival. Ogleдали smo si Lurd ter sodelovali pri maši v kapeli. Obiskali smo vse lurške cerkve, posebej pa votlino. V petek smo si ogledali mlin Boly, občinsko ječo, videoprojekcijo, bili pri maši v cerkvi Bernardkinega krsta in spet prenočili v Lurdu. V soboto smo se po zgodnji jutranji maši v stranski kapeli poslovili od Lurda. Ustavili smo se v Carcassonu, lepo obnovljenem srednjeveškem mestu, si temeljito ogledali Avignon in prespali v Aix en Provence. V istem kraju smo zjutraj pred odhodom darovali nedeljsko mašo bele nedelje – nedelje Božjega usmiljenja. Pot smo nadaljevali po Azurni obali skozi Nico in se ustavili v mestu Eze in si ogledali slovito parfumerijo Fragonar in se založili s toaletnimi pripomočki. Ogleдали smo si še Monte Carlo ter se pozno ponoči vrnili domov. Ob povratku domov smo si izmenjali svoje vtise, spomine in sadove romanja. Vodič na poti je bil Renato Podbersič, vozila sta dva šoferja, Vlado Lavrič in Silvo Perič. Imeli smo tudi nekaj sponzorjev: Fructal, Mlinotest, Aground, Foto GO, Grafika Soča.

27. aprila smo se po maši na Colu srečali lurški romarji in si izmenjali spomine in vtise ter si ogledali diapozitive in slike.

Gasilci so pripravili sv. mašo ob godu svojega zavetnika sv. Florijana, v nedeljo, 9. maja, na Colu. Sodelovali so gasilci in gasilke, odrasli, mladi in tudi otroci iz župnij Col, Podkraj in Otlica. Še bolj pa hvala za lepo bogoslužje, uvode, nagovor voditelja, prošnje in zahvale. Gasilcem hvala za kip zavetnika sv. Florijana, ki so ga darovali colskemu župniku.

*Letošnji birmanci s pomožnim škofom Jurijem Bizjakom.
Foto: Arhiv J. Kovšca.*

16. maja je na Colu prvič birmoval rojak škof Jurij Bizjak. Prej je opravil redno vizitacijo župnije ter srečanje z birmanci in člani Župnijskega pastoralnega in gospodarskega sveta. S starši birmancev se je srečal pri maši ob vizitaciji. Pri birmi je bilo 27 birmancev iz dveh razredov: Mojca Bizjak, Alen Božič, Mitja Furlan, Klemen Koren, Jan Kovšca, Patrik Leban, Darko Logar, Petra Logar, Robert Michelizza, Anja Mikuž, Ana Peljhan, Borut Poljšak, Jana Pregelj, Mojca Pregelj, Marko Pregelj, Martin Pregelj, Petra Pregelj, Suzana Pregelj, Klemen Škvarč, Vesna Škvarč, Danijela Štefančič, Sara Štefančič, Tjaša Štefančič, Monika Tratnik, Nastja Tratnik, David Vidmar in Janja Vidmar. Pred birmo, 8. maja, je s. Rebeka Kenda pripravila v Župnijskem domu zanimiv in napet birmanski kviz ob navzočnosti dekana in katehetskega referenta. Birmanci so se pripravljali na birmo v malih birmanskih skupinah, ki so jih vodili animatorji iz vrst mladine. Birmansko pripravo je vodila s. Rebeka Kenda. Štiri leta nazaj je bilo iz štirih razredov pri birmi 67 birmancev. Župnijsko romanje za župniji Col in Podkraj na Barbano je bilo 12. junija. Po maši in kosilu na otoku smo se ustavili v Ogleju. Cerkev je bila kljub dogovoru zaradi protokolarnih porok zaprta. Po ogledu okolice in izkopanin smo šli do gradu Miramar pri Trstu. Ogleдали smo si grad in čudovit miramarski park ter v njem srečali

COLSKI ČASNIK 2004

stotino goriških redovnic, ki so prav ta dan poromale tja. Ogleдали smo si še tržaško stolnico sv. Justa in tam zapeli. Izpadel je obisk cerkve na Vejni, ker nas je čakal še ogled pršutarne v Kobjeglavi. Po pogostitvi na dvorišču smo se srečno in zadovoljni vrnili nazaj domov. Na romanju je bilo za dva avtobusa – 100 ljudi. En avtobus sta vodila msgr. Ivan Bajec in s. Rebeka Kenda.

23. junija je bilo prvo sv. obhajilo. Bilo je deset prvoobhajancev: Martin Ambrožič, Patrik Bajc, Grega Hladnik, Nik Kobal, Tamara Koren, Janez Peljhan, Eva Škvarč, Anja Vidmar, Jernej Vidmar in Nejc Vidmar. Leto prej je bilo osemnajst prvoobhajancev.

V tem letu je bila tudi v grobem urejena deponija na cerkveni parceli severno od cerkve. Delno služi kot parkirišče za osebna vozila, delno kot zelenica. Preko nje vodi asfaltirana pot na igrišče. Na omenjeni parceli je tudi kamnit spomenik s koritom in tekočo vodo v spomin prizadevanjem za vodovod.

Strežniki in otroško-mladinska pevska zbor obah župnij, s Cola in iz Podkrajja, so bili letos gosti minoritskega samostana v Piranu, skupno en teden, od 4. do 10. julija. Hvaležni smo patrom minoritom in dvema našima kuharicama: Lojzki Bizjak s Cola in Ani Bajc iz Podkrajja. Vseh nas je bilo okrog petdeset.

V soboto, 7. avgusta, po večerni maši, je bil dobrodelni koncert družinskega tria Novina z Otočca.

Shod 5. septembra v Logu pri Vipavi sta pripravili skupaj župniji Col in Podkraj. Predvsem so bili to pevci obah mešanih zborov, strežniki in bralci iz obah župnij. Spomnili smo se na našo molitev za duhovne poklice.

V mesecu septembru je bila zgrajena nova dvojna garaža poleg stopnišča pod cerkvijo. Načrte je brezplačno

izdelala Magda Žgur iz Podkrajja v Ateljeju 3 Studio v Ajdovščini. Dela je opravil in vodil zidarski mojster Jože Leban s Cola. Oproščeni smo bili komunalne takse. Nastalo je tudi kar precej dolga. Prostovoljno je pomagalo veliko fantov in mož s Cola. Za hrano delavcem je vestno in zastonj skrbela župnijska gospodinja Dorica Curk. Župnijsko slovesnost sv. Lenarta je vodil Robert Friškovec, duhovnik, ki skrbi za slovenske zapornike in je duhovni pomočnik v Logatcu. Nagovoril nas je s pretresljivim pričevanjem svojega življenja in dela. Med nami je bil večkrat Milan Pregelj, rojak in vojaški kurat v Vipavi in drugih kasarnah, ter občasno razbremenil domačega župnika pri bogoslužju v cerkvi. V novembru sta bila dva duhovna vikenda za bodoče birmance v Kanjem Dolu. Vodila jih je katehistinja s. Rebeka Kenda.

Mešani pevski zbor je imel srečanje ob sv. Ceciliji, 20. novembra, v cerkvi in v župnišču. Pri maši smo se spomnili vseh živih, posebej pa dveh pokojnih pevcev tega leta: Silva Tratnik in Franca Štefančič. Večerjo je kot že leta prej skrbno pripravila, ob pomoči deklet, Milka Koren. Med nami je bila tudi naša nekdanja pevka in voditeljica otroško-mladinskega zbora Erika Leban Zaletelj. V imenu ordinarija škofa Metoda smo ji izročili njegovo priznanje za več kot dvajsetletno vodenje, igranje in petje v obah zborih. K petju v mešanem pevskem zboru smo in bomo še povabili nove pevce, posebno tenoriste, ki jih manjka.

Predstavitve misijona v Serowi v Bocwani v Afriki je imela na Colu Šturka Mojca Čuk (prva), 27. novembra, z naslovom »100 dni Afrike«. Druga Mojca Čuk, s prijateljicami iz Vipave, pa je kot leta prej poskrbela za božične in novoletne čestitke. Darovi zanje so bili namenjeni za misijone v Afriki.

Na prvo adventno nedeljo, 28. novembra, je pri župnijski maši sodeloval mešani pevski zbor 'Ivan Cankar' z Vrhniko in Logatca, ki ga vodi Lovro Grom. Peli so Haidnovo Misso brevis. Colska župnija, posebej pa Milka Koren z možem Gabrijelom, jim je pripravila pogostitev. Podobno srečanje z mašo je bilo 4. decembra tudi za otroško-mladinski pevski zbor, ki ga vodi Ana Trošt. Istočasno je bila tudi maša za 50-letnike, iz župnij Col in Podkraj.

Otroke v župniji je tudi to leto, prav na predvečer svojega godu, na domovih obiskal sv. Miklavž.

V letu 2004 je bilo še več drugih romanj: v Kočevski Rog, na Teharje, Mavrično romanje na Sveto Goro, peš romanje na Sveto Goro, molitvena skupina je kar dvakrat šla k Sv. Jožefu v Ljubljano, mladina je jeseni romala v Stično.

Skupina karitas je pripravila pomladno in jesensko bogoslužje ter srečanje za starejše, bolnike in onemogle v veroučni učilnici.

Povzetek

V letu 2004 je bilo na Colu krščenih osem otrok: Ana Kobal, Petra Žgavec, Matevž Koren, Jaka Pregelj, Jakob Grmek, Leon Rijavec, Klemen Česnik in Žan Pregelj. Leto prej je bilo krščenih devet otrok. Zaskrbljujoče pa je, da sta dva od omenjenih novokrščenih iz sosednje podkrajске župnije, trije so bili rojeni v prejšnjem letu

Dve fazi gradnje nove garaže. Foto: Arhiv župnijski urad Col.

2003. Colski fari v tem letu, ki se izteka, od vseh pripadajo samo štirje novokrščeni (in enajst smrti).

Zakrament sv. zakona je v letu 2004 sklenilo sedem parov iz colske župnije: Primož Novak in Vesna Podkrajšek, Stanko Zaletelj in Erika Leban, Rafael Česnik in Draga Čuk Novak, Leon Ambrožič in Jelka Vidmar; Janez Tratnik in Anita Tratnik, Renato Bajc in Tanja Bizjak ter Benjamin Benčina in Nadja Hladnik. Leto prej je bila samo ena poroka.

Leta 2004 smo se poslovili ob pogrebu od enajstih župljanov: Leopold Bajec, Kristina Kodre, Miro Križaj, Ivana Pregelj, Silvester Tratnik, Edvard Škvarč, Franc Štefančič, Zoran Bajc, Marija Bajec, Marija Vidmar, Janko Žejn. Trije so umrli neprevidene smrti. Leto prej je v župniji umrlo devet ljudi.

Nedeljnikov je bilo pri pomladnem štetju 517, pri jesenskem pa 529.

Verski tisk: Družino je v letu 2004 prejelo 66 naročnikov, Ognjišče 110, Prijatelja 25, Misijonska obzorja 7, Mohorjevo družbo 7, Sončno pesem pa 5 naročnikov.

Poleg župnika je za katehezo skrbela s. Rebeka Kenda ŠS iz Šturij.

Finančno stanje župnijske blagajne in bremenitev, ki jo predstavlja obveznost za Škofijsko gimnazijo v Vipavi, bo pokazal šele obračun ob novem letu – ob koncu četrtega trimesečja.

Veliko sodelavcev, brez katerih tega in takega poročila ne bi bilo, je neimenovanih: pevovodje in organista, gospodinja v župnišču, reden zakristan in delivca sv. obhajila, duhovniki – spovedniki iz Budanj, Vrhpolja in Vipavskega Križa, številne čistilke in krasilke cerkve, pralki in likalki cerkvenih prtov in oblek, strežniki, strežnice in pobiranci miloščine, računalnikar za redno vtipkovanje dnevnega zvonjenja v programator, katehistinja in animatorji za mladinski verouk in koledovanje, priložnostni pomočniki in vzdrževalci, električar, gozdarji z novega Cola.

Hvala Bogu in vsem sodelavcem za duhovno bogato leto, ki se izteka.

Napisano po stanju 8. decembra 2004.

VSI SMO ČLANI SKUPNOSTI

Ivan Pregelj

Mislím, da je Krajevna skupnost Col ena od bolj organiziranih skupnosti. Že vrsto let imamo srečo, da volimo odbor, ki je zelo delaven. To se pozitivno odraža na komunalnem, na gospodarskem področju in tudi drugod.

Vsi si želimo, da bi naše življenje potekalo skladno in urejeno. Če navedem le nekaj dejavnosti, ki smo jih uspešno rešili. Poskrbeli smo za pokopališče, za asfaltacijo, javno razsvetlavo, imamo urejena odlagališča odpadkov, bankomat, novo sodobno šolo, imeli smo tudi tovarno, ki pa zdaj žal ne obratuje več. Imamo tudi urejene domove, cerkev in župnika, ki skrbi za našo duhovno rast, in še bi lahko našteval. Razlika med kvaliteto življenja pred petdesetimi leti in danes je res očitna.

Pa se vprašam, ali je današnji človek bolj srečen, kot je bil pred leti? Ali so mu izboljšave, ki so mu vsekakor olepšale življenje, prinesle tudi srečo? Saj v razmerah, kot so vladale nekoč, danes v modernem času ne bi mogli živeti in se enakomerno vključevati v sodobni tok življenja. Napredek v tem času je bil enkrat in skokovit. Bolj kot nekoč nas napadajo nekatere bolezni. Čeprav izdatno koristimo usluge zdravnikov, nismo za to nič bolj zdravi. Hvala Bogu, imamo po večini urejene domove. Pa se vprašam, ali je v naših domovih več sreče, kot jo je bilo nekoč? Naša mladina si je v povprečju pridobila več znanja, kot smo ga imeli mi. Vedno več mladih nadaljuje izobraževanje. Domača šola jim nudi vse možnosti, da se lahko enakovredno vključijo v katerokoli srednjo šolo. Torej naša mladina veliko bolj izkorišča svoj umski potencial. Pri tem gre zahvala šolam in vsem, ki skrbijo za izobraževanje.

Pa vendar - vedno več je razbitih družin. Vedno več mladih nima poguma, da bi si obljubili 'večno zvestobo', ampak leta živijo 'na preizkušnji'. Veliko mladih živi samsko - ker si ne upajo ali ne znajo poiskati partnerja. Vedno več ljudi zapada v razne zasvojenosti. Kaj jih žene v omamo? Zakaj se vztrajno zapiramo v svoj krog in nas težave drugih ne zanimajo? Ali je res vedno na mestu tista: »Vsak naj se briga zase!« Zakaj kljub prizadevanju sreča nezadržno odhaja s Cola? Naredimo vendar nekaj in ustavimo to propadanje! Svoj čas smo bili na boljšem, ker smo bili odmaknjeni od urbanih središč, kjer se je propadanje začelo. Danes pa te prednosti nimamo več.

Človeka ne more osrečiti bogastvo, ne more ga osrečiti znanje, lepo stanovanje in podobno, čeprav je vse to nujno in hvalevredno. Sreča je v človeku samem ali pa je ni. Tudi za srečo se moramo vzgajati. Vzoredno s splošnim znanjem je potrebno poskrbeti tudi za vzgojo duha. Ta razkorak je vedno večji. Vsi si želimo srečo, žal pa jo mnogi iščejo na napačnem kraju. Sreča ni v prejemanju, ampak v dajanju. Sreča ni v tem, da me ima nekdo rad, ampak v tem, da jaz nekoga ljubim. Sreča je duhovna komponenta. Srečen človek poskrbi za skladen razvoj telesa, psihe in duha. Mi zelo poskrbimo za telo, nekoliko manj za psiho, na razvoj duha pa velikokrat pozabljamo. Človek najde svojo veličino na duhovnem področju, na psihosomatskem področju pa se le malo ali pa sploh ne razlikuje od ostalega živega sveta. Telo hranimo s trdo hrano, psiho s kulturo, duha pa z duhom oz. z duhovno hrano. Telo zdravimo z zdravili, psiho z zdravili in pogovorom, duha pa s pogovorom in molitvijo. Telo zdravi zdravnik, psiho psiholog ali psihiater, duha zdravi pa duhovnik. Pameten človek koristi vse te usluge.

Vsak človek si že od nekdaj postavlja vprašanja: »Od kod sem, kam odhajam, ali je res s smrtjo vsega konec,

ali se življenje nadaljuje tudi po smrti? Kaj delam na zemlji, ali sem tu po naključju, kdo mi je podaril življenje, ali so bili to moji starši? Toda, kdo je staršem podaril življenje? Kako da sem se rodil prav tem staršem? O marsičem odločam sam. Zakaj nisem mogel odločati o svojem rojstvu? Kdo je določil, da se rodim kot Slovenec? Kdo bo odločil, kdaj in kje bom umrl? Od kod trpljenje? Zakaj so nekateri bogati, drugi revni? Zakaj sem se rodil kot deček in ne kot deklica, ali obratno? Kaj je smisel mojega življenja? Zakaj moram trpeti sam? Zakaj ne morem plačati, da bi drugi trpel namesto mene? Zakaj moram umreti sam? Nihče drug ne bo umrl namesto mene. Od kod svet in veselje? Kaj je bilo pred tem? Ali je svet nastal iz nič? Filozofija pravi, da iz nič lahko nastane samo nič. Torej, kaj je bilo, preden je nastal svet? Človek je omejeno bitje. Vse na Zemlji je omejeno. Tudi Zemlja je omejena. In če je vse omejeno, mora obstajati nekje tudi nekaj neomajnega. Vsaka stvar ima dva konca. Vsi trpimo. Torej mora biti nekje kraj, kjer ni trpljenja.

Na ta in še na mnoga druga vprašanja skušamo najti odgovor na naših srečanjih v Višnjah. Tu se srečujemo že štiri leta. Največ časa posvetimo pogovoru. Učimo se tudi spontane molitve, krščanske meditacije. Prepričani smo, da usklajen razvoj telesa, psihe in duha prinaša spremembe tudi na psihosomatskem področju. O tem lahko pričujejo vsi, ki se udeležujejo naših srečanj. Srečanja so dvakrat mesečno.

PRIDITE, HODIMO V GOSPODOVI LUČI

sestra Rebeka

Tako se glasi vabilo preroka Izaija v današnji Božji besedi in tako doživljam vse, kar se dogaja v domu duhovnosti v Kanjem Dolu. Kot hojo, ki je včasih bolj šepanje, včasih bolj tekanje, pa vendar v Gospodovi luči. V Njegovi luči zato, ker si prizadevamo, da bi delali to in tako, kot od nas pričakuje, predvsem pa, da bi delali vse skupaj z Njim.

Končalo se je cerkveno leto in z adventnim časom začelo novo. Čas za 'zaključni račun'. Ob 'inventuri' se veselim preteklega leta. Ne zaradi števil, ker te so lahko varljive, pač pa zaradi vseh čudovitih stvari, ki jih je Gospod v preteklem letu naredil v dušah otrok, mladih in posredno v njihovih družinah.

Colski birmanci so zavzeto sodelovali v dveh skupinah, na duhovni obnovi spomladi in za njimi mlajši vrstniki jeseni. Ob zgledu Mojzesa so se odločali za pot iz Egipta (suženjstva lastnih razvad) preko Rdečega morja (birme, ki je potrditev krstnih obljub), v puščavo (odgovorno življenje odraslega kristjana), proti obljubljeni deželi (večno življenje v večni Ljubezni). Na poletnih 'Počitnicah z materjo Terezijo' je bilo od 320-ih udeležencev dvanajst Colčanov in od 60-ih animatorjev trije domačini. Pet otrok se je opogumilo za duhovno obnovo med jesenskimi počitnicami, skupaj z otroki iz drugih krajev, in spremljali so jih štirje domači animatorji, lanski birmanci, ki so odgovorno sprejeli klic služenju mlajšim ter jim z zgledom in besedo oznanjali, da jih ima Bog neskončno rad. Še čisto svež je spomin na pretekli konec tedna, ko je petindvajset otrok pridno izdelovalo adventne venčke ter božične voščilnice. Naj jim spretnost in vztrajnost,

Letos smo s tovrstnimi srečanji pričeli tudi v Ajdovščini. Takšna srečanja potekajo tudi po nekaterih drugih krajih Slovenije. Znanje posredujemo tudi v obliki tridnevnih seminarjev. Takšni seminarji potekajo po Evropi že od leta 1979. Pri nas so bili v zadnjih nekaj letih v Kisovcu pri Zagorju in v Ljubljani. Ljudje iščejo tudi individualno pomoč, predvsem pri psihosomatskih težavah, pa tudi glede vprašanja vere, gospodarstva ali raznih oblik zasvojenosti. Tovrstno pomoč nudita trenutno le dva hagioterapevta v Sloveniji, ki sta zelo obremenjena, saj je čakalna doba eno leto.

Vsa ta srečanja potekajo v okviru Skupnosti MiR, ki ima sedež v Kisovcu. Priznana je od Slovenske škofovske konference. Njen ustanovitelj pa je nekdanji dekan Teološke fakultete v Zagrebu, kanonik, doktor profesor Tomislav Ivančić. Je tudi supervizator in pokrovitelj naše skupnosti. Vodi seminarje po vseh kontinentih. Ima tedenske oddaje na hrvaškem radiu. Te oddaje so zelo odmevne. Radi jih poslušajo tudi slovenski poslušalci na območjih, kjer lahko sprejemajo določeno frekvenco.

Kdor bi želel poglobiti vero ali se kako drugače zanima za našo skupnost, ali pa če ima kakršnekoli probleme, se nam lahko pridruži na eni izmed oblik našega delovanja.

ki so si ju pridobili, pomaga v vsakdanjem življenju. Tokrat je bilo več prošenj, kot pa smo lahko otrok sprejeli. Bo še priložnost, če Bog da.

Pri vseh programih, pa naj bodo to duhovne obnove, počitnice, pevski vikendi, usposabljanje animatorjev in voditeljev, programi za starše, praznovanja..., je cilj pomagati slovenskim družinam. Tistim, ki so že, in tistim, ki si jih bodo mladi udeleženci šele začeli graditi. Družina pa se ne gradi z diplomami, temveč z ljubeznijo, ki se razdaja za druge. Z molitvijo, odpovedjo in dobroto. Naj nam vsem skupaj Gospod pomaga.

Letos bo peto leto pri nas silvestrovanje. Mlade po birmi vabimo 29. decembra, da se, njim primerno, skupaj duhovno pripravimo, odrasle pa, da se nam pridružite pri maši na Silvestrovo, ob 23.00. Opolnoči si bomo voščili in se povesečili, rajanje pa bomo nadaljevali samo z mladimi.

Lepo je hoditi v Gospodovi Luči. Pridite, hodimo skupaj!

Utrinki iz Kanjega Dola. Foto: Arhiv s. Rebeka

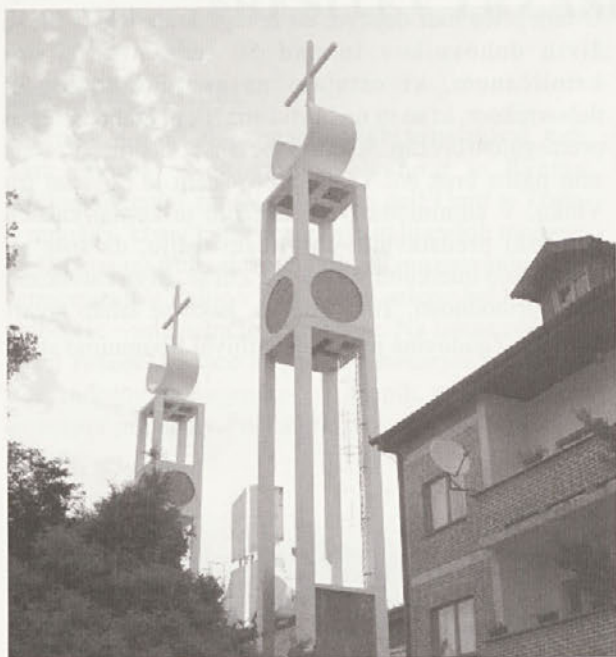

DELOVNI TABOR V BOSNI

Kotor Varoš, od 1. do 7. avgusta 2004

Bogdan Vidmar

Šestnajst udeležencev, večinoma dijakov Škofijske gimnazije Vipava, se je v nedeljo, 1. avgusta, za en teden podalo proti Banja Luki, da bi pomagali graditi hišo ljudem, ki so med vojno ostali brez strehe nad glavo. V odpravi so bili tudi g. Matej Kobal, ravnatelj Škofijske Karitas Koper, prof. Andrej Vovk in prof. biologije na OŠ Vipava, Klavdij Bajc. Akcijo že četrto leto pripravlja Škofijska Karitas Koper v sodelovanju s Škofijsko Karitas Banja Luka. Voditelj banjaluške Karitas, dr. Miljenko Aničić, pravi, da je prošelj veliko in ne bo mogoče vsem ustreči. Odločitev, komu pomagati, ni lahka. Doslej je bilo preko Karitas obnovljenih, s pomočjo donatorjev iz vse Evrope, približno 2600 hiš. Potekajo tudi akcije: posvojitev na daljavo; pomoč v hrani, ki jo večinoma proizvajajo sami; Karitas ima odprto ambulanto in patronažno službo; omogoča pravno svetovanje; pomoč dijakom in študentom; internat za otroke... Toda vsa ta pomoč je le kapljica v morje. Problem je, da ni politične volje, da so druge institucije odpovedale in Cerkev nosi pretežko breme, opravlja naloge, ki ne sodijo v njeno ožje poslanstvo, npr. upravlja farmo molznih krav, ustanavlja razne delavnice in tako odpira delovna mesta ...

Cerkev v Kotor Varošu. Foto: Arhiv B. Vidmar

Gostoljuben sprejem. Nastanili smo se v prostornem frančiškanskem samostanu v Kotor Varošu, kjer sta nas bratsko sprejela župnik v Kotor Varošu, fra Pero Karajica, in fra Vinko Marković, župnik v Sokolinah, kjer ni ostal niti en vernik; vsi prebivalci kraja so bili ali pobiti ali pa so odšli v izgnanstvo. Oba frančiškana sta nam zvečer povedala marsikaj o situaciji v Bosni in o njihovih župnijah. Cerkev rojstva Blažene Marije Device v Kotor Varošu,

načrte zanjo je napravil slovenski arhitekt Marko Mušič, je bila leta 1992 poškodovana. Minirali so oba zvonika, z namenom, da en pade na streho cerkve, drugi pa na župnišče. Na srečo se ni vse izšlo po načrtih. Eden izmed zvonikov je res padel na vogal župnišča. Med leti 1995 in 1998 so župnišče okupirali Srbi. Župnika so hoteli ubiti. Od leta 1998 je tu spet katoliški župnik. Cerkev popravljajo, za mašo pa uporabljajo župnijsko dvorano. Župnija je pred vojno štela 6 tisoč, v vseh treh župnijah pa je bilo okoli 11 tisoč katoličanov. Danes je v Kotor Varošu le ta župnija s približno 500 verniki.

Prva srečanja. Naslednji dan smo se takoj po zajtrku podali v vas Kotorište, kjer smo pomagali graditi hišo sestrama Klari in Mandi Barišić, ženama, starima okoli 60 let, ki sedaj bivata v bratovi hiši, ker je njuna hiša porušena. Zidar Rajko Ganjić nam je dal navodila za delo: mešali smo beton, prenašali grede, opeko ...

Sestri Klara in Manda Barišić iz vasi Kotište. Foto: Arhiv B. Vidmar

'Majstore' Rajko živi v Bosanski Gradiški, pred tem pa je 16 let skupaj z ženo Dragico, ki odlično obvlada slovenščino, živel v Sloveniji. Delal je pri IMP Ljubljana; med drugim je bil prisoten pri gradnji Cankarjevega doma, Medicinske fakultete in predora skozi Karavanke. Takih primerov v Bosni je veliko; mnogi so delali ali delajo na Hrvaškem, v Sloveniji, v Avstriji, v Nemčiji... Kosilo nam je vsak dan pripravljala sosedka, ga. Janja Barišić, približali so se nam otroci Snježana, Dragana, Siniša, ki so opazovali naše delo.

Dogajanje na gradbišču in nekatera doživetja v naslednjih dneh. Običajno smo delali od 8.00 do 13.00, ko je bil čas za kosilo, in popoldne od 14.00 do 17.00; če je bilo potrebno, pa smo se prilagodili: recimo, prvi dan smo betonirali venec do devetih zvečer. Med delom, pa tudi med počitkom, nas je spodbujal Blaž Batagelj s harmoniko. Po delu so mnogi skočili v kakšen kilometer oddaljeno reko Vrbanko in se tako osvobodili potu, prahu in druge umazanije. Večerjo smo si pripravljali sami, po njej pa je za nekatere sledil tarok.

V sredo smo bili gostje družine, za katero smo hišo gradili lansko leto. Miza je bila polno obložena. V četrtek sta skupaj s sosedi pripravili gostijo Klara in Manda: polnjene paprike, pečen kozlič in prašič, slaščice... Kljub temu, da živijo skromno, ti ljudje pretiravajo z gostoljubnostjo. O razmerah na vasi pa marsikaj pove dejstvo, da so izpred hiše zmanjkale lesene grede za streho. Ni preostalo drugega, kot da se kupijo nove. V torek smo se razdelili v dve skupini. Ena skupina je odšla v sosednji kraj Vrbanjci in pomagala pri gradnji hiše družini Piličić. Mamo Ružo so Srbi ubili leta 1992, pred hišo. Domači ne vedo, kje je končal oče Mato, ki so ga odvedli neznanu kam. Ostali so trije otroci – sirote: Ivica – 21 let, Anita – 17 let, in Ivana – 15 let. Sedaj bivajo v domu Karitas, v Brezovici pri Zagrebu. Stric Juro in prijatelji so pridno delali in prijazno sprejeli našo pomoč. Ko bo hiša dokončana, se bodo otroci vrnili domov. Pred vojno je bilo v Vrbanjcih 3500 katoličanov in so bili v večini, danes jih je manj kot 30. Kljub temu da so spomini na vojno še živi, se muslimani, katoličani in pravoslavni med seboj srečujejo in pozdravljajo. Zgodi se, da tudi kakšen Srb pomaga pri obnovi hiše katoliški družini.

Obnova strehe v Kotor Varošu. Foto: Arhiv B. Vidmar

Etnične spremembe. Situacija za katoličane v občini Kotor Varoš je brezupna. Pred vojno je v občini Kotor Varoš živelo okoli 11.000 ali okoli 30 % katoličanov, 1995 je tu ostalo le 57 vernikov, okoli 450 se jih je vrnilo, tako da jih je danes okoli 500, kar pomeni le okoli 2 % celotnega prebivalstva. Pogled v župnijske matične knjige je več kot zgovoren. Iz Krstne knjige župnije Kotor Varoš je za leto 1990 razvidno, da je bilo tu 119 krstov, leta 1991 je bilo 121 krstov, leta 92 je bilo do konca maja krščenih 47 otrok, zadnji 26. 5. 1992. Takrat se je življenje ustavilo. Od takrat do danes je bilo skupno v 12-ih letih le 34 krstov, in še ti v večini od drugod. V župniji Sokoline je bilo pred vojno 30 - 40 krstov letno, po vojni pa v vseh 12-ih letih le trije. Muslimanov je bilo pred vojno 11 tisoč, danes jih je 8 tisoč, Srbov je bilo pred vojno 13,5 tisoč, danes pa jih je 15 tisoč. Skupno število prebivalstva se je med vojno in po njej zmanjšalo za več kot 15 tisoč. Čeprav se v nekaterih krajih stanje izboljšuje, je še vedno okoli 20 vasi oziroma zaselkov popolnoma uničenih in v njih ne živi niti en prebivalec. Nekaj takih vasi smo si ogledali: pogled na porušene hiše, trgovine, šole, cerkve je grozljiv – popolna tišina: sliši se le veter. Toda zazdela se mi je, da so to kraji duhov, da vendarle ni povsem tiho, ampak se slišijo kriki pobitih in mučenih: tu so ljudem sekali ude in jih žive metali v goreče hiše. V Haagu sodijo le nekaterim generalom, toda koliko je bilo zločincev na

mikroravni, ki jim nikoli ne bo sodilo človeško sodišče in se ne pojavljajo v medijih! Kako se počutijo? Mnogi domačini po teh vaseh so bili pobiti, še več jih je odšlo po svetu: v Avstrijo, v Nemčijo, na Hrvaško, v Slovenijo... in se vračajo v rojstne kraje le na obisk ali na počitnice. Zakaj se ne vrnejo na svoje domove? So tu preveč boleči spomini na preteklost? Doslej se je v celotni banjaluški regiji vrnilo domov le okoli 2000 beguncev. Kljub temu je katoličanov v celotni banjaluški škofiji danes manj kot pred osmimi leti, v času Daytonskega sporazuma. Glavni problem ni v tem, da so hiše porušene, ampak v tem, da za ljudi, ki bi se radi vrnili na svoje domove, ni dela, starejši, ki so ostali na domovih, pa umirajo. Večina tovarn je zaprtih. Tisti, ki so ostali, se večinoma preživljajo z vrtom, v hlevu sta kakšna krava in kokoš. V trgovinah pa so cene podobne kot v Sloveniji. Edini zaslužek pomenijo priložnostna dela, npr. pomoč pri obnovi hiš, košnja... Pregnani katoličani tudi nimajo nobene večje pomoči za obnove domov, ki so jim jih vrnili šele prejšnje leto. Torej ni čudno, da katoličani pod ceno prodajajo svoje hiše in si ustvarjajo dom na Hrvaškem in v drugih evropskih državah. Zdi se, da niti stalno spodbujanje duhovnikov in bosanskih škofov, niti klic Janeza Pavla II, ki je obiskal Bosno in Hercegovino leta 1997, Banja Luko pa še 22. 6. 2003, nimajo učinka. Za razliko od katoličanov so muslimani bolj trdoživi, vračajo se v prazne in porušene hiše in jih obnavljajo, v njihovih hišah ne manjka otrok, kljub temu da se tudi oni težko preživljajo. V občini Kotor Varoš je prišlo torej do velikih sprememb glede nacionalnosti in vere. Kotor Varoš je bil katoliški kraj. O tem priča tudi dejstvo, da iz tega kraja izhaja 22 še živih duhovnikov in nad 50 redovnic. Tistim katoličanom, ki ostajajo na svojem domu, in duhovnikom, ki so tu na 'mrtvi straži', ni lahko in težko premagujejo brezup. So pravi 'bosanski Čedrmaci': »Jaz sem pastir brez ene same ovce,« nam je povedal fra Vinko. V administrativnih organih je komaj kakšen katoliški predstavnik; katoličani trdijo, da šole ne omogočajo interkulture vzgoje. Zdi se, da za katoličane tu ni prihodnosti. Toda kdo ve, kako se lahko stvari obrnejo. Zgodovina je nepredvidljiva! Spomnimo se

V tej stavbi je bila nekoč šola. Danes skozi razbita okna žalostno zavija veter. Foto: Arhiv B. Vidmar

samo na veliko število Slovencev, ki so se zatekli v Bosno v času fašistične okupacije zahodne Slovenije, po prvi sv. vojni. Tudi njim danes v Bosni ni lahko. Stari oče mojstra Lojzeta Tavčarja, ki je Mandi in Klari priključil vodo, je prišel v Bosno iz Kobdilja. Mar ni možno, da se bomo spet zatekli v Bosno, ki nam je veliko bližja, kot si mislimo?

Vrednost človeškega življenja ni odvisna le od materialnega bogastva. Žal se materialna revščina pogosto povezuje tudi z duhovno, kulturno in moralno revščino. Toda premagati je potrebno skušnjavo, da ti, ki si bogat, pomagaš ubogim revežem in ne pristopaš k njim zviška. Ali ni pomoč sočloveku najprej premagovanje svoje lastne revščine, pokora za svojo prevzetnost in druge grehe? Vsekakor je izkušnja takega tabora koristna. Trije udeleženci so bili na taboru že četrtič; poleg g. Mateja Kobala, ravnatelja Škofijske Karitas Koper in prof. Andreja Vovka, tudi Aljoša Masten - maturant Škofijske gimnazije Vipava. Kaj jih vedno znova pritegne? Verjetno prav spoznanje o koristnosti teh taborov in nagrada za solidarnost, ki jo človek čuti v srcu. Poleg tega da se tu človek sreča z drugačno kulturo in večnacionalnostjo, da se tu že čuti bogastvo in originalnost Orienta, da opazi porušene hiše; opazi tudi rane v dušah in srcih. Srečali smo se z dekletom, ki so jo kot 12-letno deklico posiljevali srbski vojaki. Zjutraj so jo odpeljali od doma, zvečer pa so jo domači našli v nezavesti. Tega še vedno ne zmore

Takšne poškodbe je še najlažje odpraviti. Veliko težje je s tistimi v ljudeh. Foto: Arhiv B. Vidmar

prikriti. Tudi na obrazih drugih ljudi se opazijo posledice vojne: neverbalna govornica, to kar človek intuitivno zazna na obrazu sočloveka, je močnejše od besed. Prav srečanje s temi ljudmi, z njihovimi skrbmi in prizadevanji, je največje bogastvo, ki ga človek prejme na takem taboru. Računica je jasna: veliko več prejmeš, kot daš! Zato se splača!

»Naslednje leto bom spet šel,« so bile ob slovesu besede dijaka, ki je bil letos na taboru prvič. Porušenih vasi in hiš ter strtih src ne manjka. Torej tudi priložnosti za 'telesna' in 'duhovna' dobra dela ne bo zmanjkalo!

»REŠITEV TRŽAŠKEGA VPRAŠANJA«

Bogdan Vidmar

V četrtek, 4. 11. 2004, sem se, ne da bi to načrtoval, tudi sam (skupaj s še enim Colčanom in dvema Križnogorcema) znašel na Piazza dell'Unité v Trstu, v množici, ki naj bi po poročanju italijanskih medijev štela najmanj trideset tisoč ljudi, na praznovanju »50-letnice vrnitve Italije v Trst«, sredi zeleno-belo-rdečih trobojnic – »na nebu in na zemlji«. Na lastne oči sem videl rušilec Audace in parade mornarjev, alpincev, komandosov in konjenikov v oklepih, prisluhnil sem govorom in napravil nekatere zanimive posnetke...

Trije skrivnostni gostje na praznovanju obletnice priključitve Trsta Italiji. Foto: Arhiv B. Vidmar

Vojaška parada je bila menda ena največičastnejših v zgodovini Italije, le v Rimu, na Fori imperiali, je

mogoče ob prazniku Republike videti kaj podobnega. Italijani znajo zares praznovati, toda, ali je bilo to praznovanje zares nedolžno otroško veselje ali pa se za njim skriva še kaj drugega?

Sejem bil je živ ... Foto: Arhiv B. Vidmar

Moderni Trst se je v začetku 18. st., začasa habsburškega cesarja Karla VI., razvil v multikulturno središče. Bolj nam je poznana usoda Trsta pred in po 2. svetovni vojni. Fašizem je skušal počistiti s Slovenci, Hrvati, Judi...

Po vojni je Trst v mesecu maju doživljal partizanski teror – maščevanje. Pariška mirovna pogodba iz leta 1947 je predvidevala ustanovitev Svobodnega tržaškega ozemlja (STO). Leta 1953 je zaradi izsiljevanja Italije, da bi obe

COLSKI ČASNIK 2004

coni (cona A in cona B) pripadli Italiji, prišlo do nevarne zaostritve med Italijo in Jugoslavijo – do vojaške mobilizacije vzdolž celotne meje med obema državama. Kriza je bila rešena z Londonskim memorandumom, 5. oktobra 1954. Osimski sporazumi 1970 so dokončno potrdili sedanjo mejo, za katero tudi mnogi ugledni Slovenci menijo, da je najboljša. Da bi Trst v tistem času pripadel Jugoslaviji, ni bilo realno pričakovati.

V četrtek, 4. novembra 2004, so bili na obisku v Trstu predsednik Italije Carlo Azeglio Ciampi, obrambni minister Antonio Martino, podpredsednik italijanske vlade Gianfranco Fini, predsednik dežele Riccardo Illy in mnogi drugi. Prireditelj je prenašala italijanska televizija. Fini je doživel ovacije, ko je izjavil: »Trst je danes najbolj italijansko mesto med sto (največjimi) italijanskimi mesti«. Riccardu Illyu, članu levsredinske koalicije Oljka, nekdanjemu tržaškemu županu, sedaj pa guvernerju dežele Furlanije-Juljske krajine, je množica žvižgala, še preden je odprl usta; ko je poudaril, da Slovenci, Hrvatje ter druge etnične in verske skupnosti pozitivno delujejo v mestu, so mu žvižgali še močnejše in ga razglasili za prodanega. Poslanec Roberto Menia (AN – stranka Nacionalno zavezništvo) je Illyev govor označil za neprimeren – za govor ambasadorja iz Ljubljane na slovenskem prazniku.

Gianfranco Fini je od leta 1994 voditelj stranke Nacionalnega zavezništva. Rojen je bil 3. 1. 1952, v Bologni, študiral je psihologijo, bil novinar, tri leta in pol podpredsednik italijanske vlade, ta mesec pa je postal italijanski zunanji minister v vladi Silvia Berlusconija. Znan je tudi po tem, da je v Trstu spustil v vodo stekleničko, ki jo je morski tok odnesel v smer proti Istri, v njej pa je bilo sporočilo, da se bo Italija vrnila na vzhodni Jadran. Leta 1994 je Benita Mussolinija označil za največjega državnika 20. stoletja, leta 2002 pa je to izjavo preklical. Prav tako se je odrekel antisemitizmu, se poklonil fašističnim žrtvam v Ardeatinskih jamah, žrtvam v Auschwitzu in Rižarni v Trstu. Obsodil je fašistične rasistične zakone. Je bilo vse to zares iskreno? Njegove izjave v Trstu dišijo po 'starem' Finiju. Do Slovencev ni prijazen, meni, da je bila italijanska vlada preveč naklonjena Sloveniji, ob vstopu v Evropsko zvezo. Zanimivo je tudi, da je doslej obiskal vse članice Evropske zveze, razen Slovenije. Morda mu bo to uspelo podobno kot zunanjemu ministru.

Italija je uvedla nov državni praznik - Dan spomina na fojbe in ezule, ki so pribežali iz Istre in Dalmacije. Praznovali ga bodo 10. februarja. Leta 2005 bodo 10. februarja na državni televiziji predvajali film, ki prikazuje Slovence kot krvoločne barbore, ki brez usmiljenja mečejo Italijane v kraška brezna. Že sedaj delajo v Italiji reklamo za ta film, ki so ga snemali v Črni gori, v njem pa Slovence igrajo srbski igralci.

Kako se odzivati na vsa ta praznovanja, izrečene polresnice, enostransko prikazovanje preteklosti, spodbujanje nestrpnosti? Menim, da ne smemo stopiti na isto raven, saj bi s tem pokazali, da nismo nič boljši. Toda dovolj glasno je potrebno povedati, da takšno ravnanje nekaterih italijanskih voditeljev ni ravnanje odraslega človeka: ni niti človeško, niti evropsko, niti krščansko.

Vipava, na praznik Kristusa Kralja, 21. 11. 2004

UTRINEK IZ OLIMPIJSKIH ATEN

Tomaž Kovšca

Najprej razčistimo eno stvar: Bil sem na igrah 28. olimpijade moderne dobe in ne na 28. olimpijskih igrah ali, boggedaj, olimpijadi... Bile so namreč šele 25. Zaradi obeh svetovnih vonj ni bilo iger 6., 12. in 13. olimpijade, v letih 1916, 1940 in 1944. Olimpijada je torej štiriletno obdobje, ki doživi vrhunec z igrami. Z zborom mladosti z vsega sveta. Ampak kakorkoli že - igre so tokrat bile in vrnile so se domov. .

Da so igre doma, je bilo čutiti na vsakem koraku: na to so opozarjali ljudje in napisi, nenazadnje, tudi zgodovinski spomeniki. V Grčiji so bile antične in tudi prve olimpijske igre moderne dobe, ki so jih leta 1896 na obnovljenem stadionu Panathinaikos v Atenah

organizirali po zaslugi barona Pierra de Coubertina. Sodelovalo je 14 držav.

In če smo se še nekaj dni pred začetkom prizanesljivo nasmihali, češ: organizatorjem seveda ne bo uspelo vsega pripraviti, je na koncu, kljub kupom gradbenega materiala in golih kablov, ki so jih neposrečeno skušali skriti pred očmi obiskovalcev, vse delovalo tako, kot je treba. Še običajno vedno težavni vozniki v Atenah so se za spremembo držali pravil in kaotični promet je čudežno potekal po urniku. Vsaj za olimpijske udeležence...

Povprečnemu obiskovalcu se bodo igre vtisnile v spomin po posebnem duhu, po energiji, ki jo je čutiti na vsakem koraku. V mestu so zbrani predstavniki najrazličnejših kultur vsega sveta in prav vsak doda kamenček v mozaik olimpijskih iger.

Ampak tudi izkušenemu obiskovalcu največjih športnih prireditev se koža še vedno naježi, ko na čarobni poletni večer na poln olimpijski stadion prikoraka njegova reprezentanca ali ko polna dvorana stoji slavi novega olimpijskega zmagovalca po antičnem običaju okronanega z oljnim vencem.

Olimpijske igre poročevalca so seveda drugačne kot igre športnika ali igre gledalca. Delovni dan se začne zgodaj, še pred prvimi tekmovanji, in konča pozno, ko so tribune že davno prazne. In potem vožnja z avtobusom v Agios Andreas, 40 km od glavnega stadiona, oddaljeno medijsko vas, k zasluženemu počitku. Avtobus je svet v malem: vedno znova postane jasno, da smo belci nepomembna manjšina; Zemlja pripada rumenim in poševnookim, no, tudi črne barve ne manjka. Zahodnjaška, egocentrična vase zagledanost tu seveda kmalu izpuhti, in glej ga, zlomka, naša kultura kar naenkrat ni več edino pravilna in vsemogočna... Kolega,

doma nekje v osrednji Afriki, v pidžinu (različica afriške angleščine) pripoveduje, kako je vedno čutil odpor do strelnega orožja. Ampak odkar so mu ponoreli sloni že dvakrat vdrli na dvorišče, res nima več izbire... Komentator Mongolske televizije vse potnike pripravi do tega, da pod sedeži vneta iščemo izgubljen zlat obesek, ki mu ga je pred 24-mi leti podarila žena. Kako naj se vrne domov brez dokaza večne zvestobe? Nesreča je res velika...

Večino povedanega v tem babilonskem vrelišču pa tako ali tako ni moč razumeti. Še dobro, da po strogem osebnem pregledu in vstopu v medijsko vas srečam sestanovca Jerkoviča. Znan okus po starem dobrem pivu se bo pred spancem še kako prilregel...

Se že veselim iger 29. olimpijade moderne dobe v Pekingju, na Kitajskem!

26. SVETOVNO PRVENSTVO GOZDARJEV, VALLI DI LANZO - ITALIJA

Robert Čuk

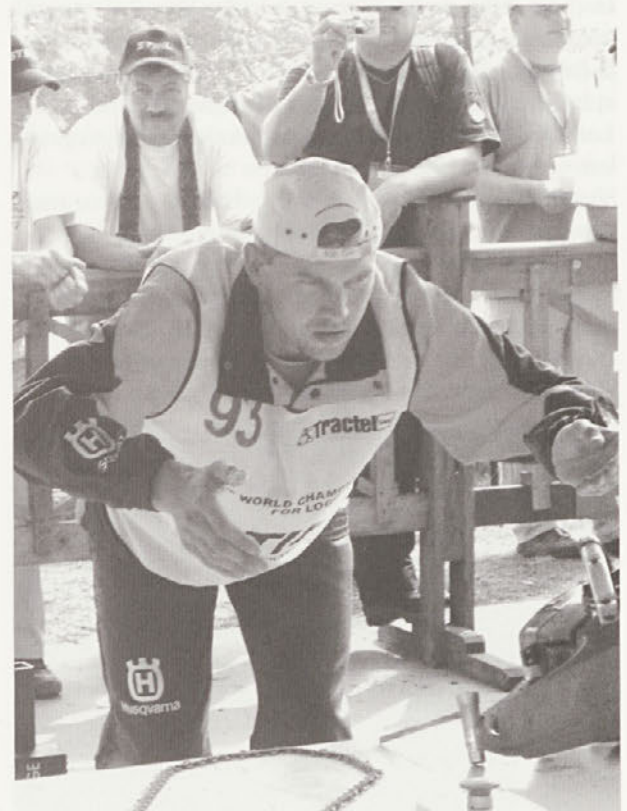
Prvenstvo gozdarjev! Kako pa gozdarji tekmujejo? S čim in v čem? Kakšen šport pa je to? Marsikdo pri nas sploh ne ve, da obstajajo gozdarska tekmovanja. In prav tako so športna, kot vsa druga tekmovanja.

V gozdarskem tekmovanju, se tekmovalci pomeri z drugimi tekmovalci v petih disciplinah. Prva disciplina je podiranje drevesa na točno določen cilj. Sam potek discipline poteka v gozdu, kjer mora tekmovalec podreti drevo na 15m oddaljen točno določen cilj. Pri sami disciplini se meri čas, ko pa je drevo na tleh, sodniki izmerijo še kvaliteto izvedbe discipline na panju in koliko je drevo padlo od cilja. Tej disciplini pravimo tudi kraljevska disciplina, saj prinese največje število točk.

Druga disciplina je precizno prežagavanje hlodov na podlagi. Hloda sta med seboj oddaljena 3 m in ležita na tleh na leseni podlagi, ki predstavlja kamen, ta podlaga pa je pokrita s 3 cm debelo plastjo žagovine. Tekmovalec mora pri vsakem hlodu čim hitreje odrezati kolut, pri tem pa ne sme zarezati v podlago.

Tretja disciplina je obračanje meča in menjava verige (razklapljanje). Pri tej disciplini mora tekmovalec čim hitreje obrniti meč in zamenjati verigo, to pa mora narediti tako, da je žaga pripravljena za naslednjo disciplino. Če tekmovalec nepravilno izvede to disciplino in ne more nadaljevati v naslednji disciplini, oziroma mu ne uspe dokončati naslednje discipline, je diskvalificiran v obeh disciplinah.

Četrta disciplina je kombinirano prežagavanje hlodov. Hloda sta drug od drugega oddaljena 3 m, z naklonom 7°, eden gor, drugi dol - tekmovalec mora odrezati pri vsakem hlodu kolut. Začne od spodaj navzgor do označenega pasu in nato od zgoraj navzdol. Najbolj idealno je, da se reza čim bolj ujemata. Ostane še peta

Robert pred začetkom tretje discipline, obračanje meča in menjavanje verige. Foto Arhiv R. Čuk

disciplina, to pa je kleščanje. Na deblu premera 15 cm je umetno vdelenih 9 vencev vej. Tekmovalec mora čim hitreje oklestiti vse veje, ne sme pa narediti vreza ali pustiti štelja, večjega od 5 mm. Ta disciplina je zelo atraktivna. Od tekmovalca zahteva ogromno moči in natančnosti. Prav ta disciplina prinese tudi skupnega zmagovalca.

COLSKI ČASNIK 2004

Odličja se delijo za posamezne discipline, za skupno uvrstitev ter ekipno. Pri vseh disciplinah je zelo pomembna kvaliteta, sledi ji hitrost izvedbe discipline, zelo velik pa je tudi poudarek na varnosti, saj so kazenske točke zelo velike in si jih tekmovalci, če hoče zmagati, ne sme privoščiti.

Jaz sem se kot član slovenske ekipe letos (že tretjič) udeležil svetovnega prvenstva gozdarjev v Italiji – v Valli di Lanzo. Svetovna prvenstva so vsaki dve leti. Tekmovanje je potekalo od 20. do 27. septembra. Tekmovalo je 30 ekip iz 29-ih držav. Ekipo sestavljajo po trije seniorji in en junior. Torej pridejo le najboljši trije iz vsake države in je konkurenca kar velika; in če hočeš biti med najboljšimi, moraš sam vložiti veliko truda in treninga.

Jaz sam sem z treningom in pripravami pričel že po samem državnem tekmovanju, ki je bilo maja. S husqvarno sem se udeležil še teden dni treninga v Avstriji in pet dni na Švedskem. Ekipno pa smo imeli 14 dni treninga pred odhodom na tekmovanje. Če hočeš skupno zmagati, moraš biti dober v vseh disciplinah, kar pa je letos meni že v prvi disciplini spodletelo, ker sem zarezal pri drugem hlodu v desko in sem izgubil 90 točk, česar pa ne moreš več nadomestiti. Tudi kakšna solza razočaranja priteče, še posebej če veš, da si sposoben več in da te čaka popravni izpit šele čez dve leti. Ampak tekmovanje gre naprej in moraš ostati zbran. Najtežje pa je čakanje, da prideš na vrsto za nastop. Na tekmovališču si že zjutraj ob devetih, na vrsti pa si šele ob šestih zvečer. Letos je bila druga disciplina podiranje in sem jo opravil kar v redu, po pričakovanju.

Sledila sta dva dneva premora. Tekmovalci se malo spočije, bilo pa je tudi slabo vreme in je bilo kar dolgočasno. Prišla je sobota: Tekmovanje v obračanju meča in menjavi verige ter kombiniranem rezu. Dan za zmago. Dan D. Po slabšem vremenu je sijalo toplo sonce. Človek dobi kar več energije. Že samo počutje je bilo tisti dan drugačno od prejšnjih.

Robert s časom, ki ga je dosegel pri obračanju meča in menjavanju verige. Foto: Arhiv R. Čuk

Pridemo na poligon, poiščemo svoj prostor in gremo po orodje. Pripravimo si žage in medtem ko čakamo na nastop, treniramo razklapljanje. Vse gre kot podmazano, toda trening je trening, nastop pa čisto drugo. Bliža se čas nastopa in adrenalin se stopnjuje. Po zvočniku pokličejo slovensko ekipo in kar srh me preleti, ker nastopim prvi iz naše ekipe. Odidem na tekmovališče,

kjer ti še enkrat pregledajo žago, nato pa odideš do tekmovalne mize, kjer se pripraviš na disciplino. Sodniki ti še enkrat povedo pravila, privijejo matice in nastopi pet minut časa za pripravo. Sekunde kar letijo, občutek imaš, da ti srce bije z neverjetno hitrostjo. Če bi hotel opisati vse pred nastopom in po nastopu, bi lahko pisal še pa še. Čas za start. Postaviš se za startno črto, sodnik ti da znak za start, pristopiš k mizi, odvijesh matice, snameš pokrov, snameš verigo, obrneš letev in namestiš novo verigo, natakneš pokrov, priviješ matice in odložiš orodje. Konec discipline. Pogledaš na uro. Rezultat 12,28 s. Kar nisem mogel verjeti. Publika ti ploska, kolegi iz ekipe ti čestitajo, pa tudi ostali tekmovalci. Sodniki ti še pregledajo roke, če si kaj porezan, nato odnesejo žago do naslednje discipline.

Na zmagovalni stopnici. Ves trud je poplačan. Foto: Arhiv R. Čuk

Na vrsti je še kombiniran rez, ki pa ga odrežem skoraj boljše kot na treningu. In nato sledi čakanje, da se zaključi tekmovanje tistega dne, kajti dokler zadnji tekmovalci ne konča, ne veš, če si zmagovalci.

Konec tekmovanja. Izvem, da sem svetovni prvak v eni disciplini. Veselje je nepopisno. Čakamo še na razglasitev in nato vožnja v hotel. Po večerji imamo krajše slavlje, kaj več si ne moremo privoščiti, kajti jutri je še en tekmovalni dan. Nedelja. Kleščenje. Tekmuje se v obratnem vrstnem redu, po zbranih točkah, tako da startajo najslabši prvi, najboljši pa zadnji. Starta se v skupinah po štirje tekmovalci skupaj. Tudi to disciplino sem kar solidno opravil. Konec tekmovanja. Sledi še svečana podelitev in zaključek.

Skupno je zmagal Rus Ylija pred Italijanom Maxom, tretji pa je bil Avstrijec Erhard.

Jaz sem skupno pristal na 34. mestu. Glede na to, da sem eno disciplino 'kiksnu', sem z rezultatom kar zadovoljen. Po samem tekmovanju sem videl, da sem sposoben poseči še po višjih mestih, kar pa bom poskušal doseči na naslednjem svetovnem prvenstvu, leta 2006, v Estoniji.

SREČNO 2005

TRENER SLOVENSКИH GOZDARJEV JE NAŠE GORE LIST

Boris Samec

Na pobudo prijateljev z rodnega Cola sem se odločil za objavo svojega članka v vašem krajevnem glasilu. Sem Boris Samec, rojen 17. 4. 1960 na Colu, po domače Robarski. Osnovno šolo sem obiskoval na Colu ter se nato vpisal na poklicno gozdarsko šolo v Postojni. Po končanem šolanju sem se zaposlil pri Soškem gozdnem gospodarstvu Tolmin, kjer sem delal pet let, dokler me ni pot življenja zanesla na Pivško, točneje, v Gorenje, kjer sem si ustvaril družino in dom. Tedaj sem se zaposlil pri Gozdnem gospodarstvu Postojna, kjer sem delal kot gozdar vse do leta 1997. Tedaj sem se zaposlil na srednji gozdarski in lesarski šoli v Postojni, kot učitelj praktičnega pouka. Ob delu sem opravil srednjo gozdarsko šolo ter na pedagoški fakulteti seminar za pridobitev pedagoško-andragoške izobrazbe. Na Ministrstvu za šolstvo znanost in šport sem opravil še strokovni izpit za delavce na področju vzgoje in izobraževanja.

Boris Samec, ko je leta 2003 vodil ekipo gozdarjev na Finskem. Foto: Arhiv B. Samec

Na šoli poleg učenja praktičnega pouka opravljam še delo trenerja šolske ekipe saj se vsako leto udeležimo evropskega dijaškega in študentskega tekmovanja v gozdarskih veščinah. Samo tekmovanje je sestavljeno iz dveh delov. Prvi del so tehnične discipline in ga opravljajo tekmovalci z motorno žago:

- prva disciplina je menjava verige in obračanje letve;
- druga disciplina je kombinirano prežagovanje hloda, ki ga izvajamo na dveh hloodih, ki ležita poševno, in z dvema različnima rezoma;

-tretja disciplina je izdelava zaseka in podžagovanje, ki spada med najzahtevnejše discipline;

-četrti disciplina je precizno prežagovanje (na gladki podlagi ležita tri metre oddaljena hloda, ki sta obdana s tremi centimetri žagovine, tako da podlaga ni vidna; tekmovalec mora zarezati hloda čim bližje podlagi, a pri tem ne sme zarezati vanjo);

-peta disciplina je kleščenje (v hlood so navrtane luknje, v katere so vstavljeni količki v določenem vrstnem redu, naloga tekmovalca pa je, da jih v točno določenem vrstnem redu oklesti);

-šesta disciplina je poznavanje gozda (sestavljena je iz 15-ih nalog).

Prvo tekmovanje, ki smo se ga udeležili s šolsko ekipo, je bilo 18. in 19. 5. 2001, v Prešovu na Slovaškem. Sodelovalo je sedem avstrijskih šol, SGLŠ Postojna in domačini s Slovaškega.

Dosegli smo prvo mesto ekipno. Anton Cvetek je v disciplini precizno prežagovanje dosegel prvo mesto, Boštjan Lemut je bil v isti disciplini tretji.

V avstrijskem Zwettlu se je od 3. - 5. 5. 2002 odvijalo prvo evropsko tekmovanje za študente in dijakke. Sodelovalo je sedem držav. Našo ekipo so sestavljali dijaki Blaž Pregelj in Boštjan Lemut, oba s Cola, Anton Cvetek iz Bohinja in Vojko Grahor iz Ilirske Bistrice. Na tem tekmovanju smo dosegli izreden uspeh, saj smo osvojili kar sedem medalj. Blaž Pregelj je postal evropski prvak v skupnem seštevku vseh disciplin. Osvojil je 2. mesto v kleščanju in 3. mesto v disciplini zasek in podžagovanje. Vojko Grahor 1. mesto v disciplini kombinirano prežagovanje in 2. mesto v disciplini zasek in podžagovanje. Boštjan Lemut tretje mesto v kombiniranem prežagovanju. Ekipno smo osvojili drugo mesto v tehničnih disciplinah.

S slovensko ekipo v mestu Luua v Estoniji. Foto: Arhiv B. Samec

Drugo evropsko tekmovanje je bilo na Finskem, od 4. do 6. 6. 2003, v krajih Jamsankoski in Tuomarnjemi. Sodelovalo je deset držav. Šolska ekipa je bila sestavljena iz dijakov Janez Meden, Jan Modic, Andrej Lekšan s Cerkniskega in Rok Baričič in Ilirske Bistrice. Ekipno smo osvojili 2. mesto v tehničnih disciplinah.

Janez Meden je osvojil 1. mesto v disciplini 'menjava verige in obračanje letve'. Andrej Lekšan 3. mesto v disciplini 'zasek in podžaganje'.

Tretje prvenstvo se je odvijalo od 3. do 6. 6. 2004, v Estoniji, mestu Luua. Sodelovalo je dvanajst držav. Šolo so zastopali Miha Mrakič s Koroškega, Urban Ribnikar z Gorenjskega, Bojan Pirman in Sergej Trebec s Cerkljiškega. Osvojili smo 1. mesto v disciplini 'poznavanje gozda' in drugo mesto v skupni razvrstitvi.

Zadnjih nekaj let treniram še ekipo profesionalnih gozdarjev, ki se udeležijo svetovnih gozdarskih tekmovanj. Z ekipo sem se udeležil dveh tekmovanj, leta 2002 na Škotskem in leta 2004 v Italiji. Na obeh tekmovanjih je osvojil medaljo Robert Čuk, doma iz Hrušice.

S tem bi zaključil svoj prispevek in obenem zaželel vsem krajankam in krajanom vse najboljše v prihajajočem novem letu 2005.

OBISK PRI STRICIH V AFRIKI

Bogdan Pregelj

Že kot majhnemu otroku, ko sem iz zanimanja spraševal, kaj je to, kaj ono in kako pa to in to izgleda v Afriki, sta mi strica, malo za šalo malo zares, rekla: »Dol pridi, k nam, v Afriko, pa boš videl, kako je.« Seveda se mi je takrat zdelo to nekaj nedosegljivega, morda celo nemogočega in nikoli uresničljivega, da bi šel tako daleč sam, neuk in nevajen potovanj. Z leti se je ta občutek hitro razblinil in za pot v Afriko sem se odločil skoraj v zadnjem trenutku, saj ko greš enkrat redno v službo, le težka dobiš dovolj dopusta za daljše potovanje.

20. avgusta so me naši, seveda s polno porcijo prtljage vred, odpeljali na letališče v Benetke. Letalo je vzletelo ob osmih dopoldne proti Rimu, kamor sem prispel že pred deseto. To je bil moj prvi let z letalom in moram priznati, da sem si predstavljal malo bolj adrenalinsko vožnjo; nekoliko bolj me je presenetil le začetni pospešek, ob vzletu letala. V Rimu sem imel veliko časa za ogled letališča, saj je imelo letalo za v Cassablancu, kamor sem letel pozneje, odhod komaj ob osmih zvečer. Letališče v Rimu je v primerjavi s tistim v Benetkah neprimerno večje, a kljub temu lepo urejeno in potnikom prijazno. Letalo za v Cassablancu je, iz ne vem kakega vzroka, petkrat obkrožilo letališče nad Cassablancu, tako da smo pristali z zamudo, letalo za v Abidjan pa nas je že čakalo. Na letalu sem sedel skoraj na zadnjem sedežu, pri oknu, in tako prišel med zadnjimi iz njega. Takoj ob izstopu iz so me presenetile table z arabskimi napisi, brez angleških podnapisov seveda. V tistem trenutku nisem imel koga vprašati, kam naj grem, saj so ob vratih stali sami vojaki, pa sem kljub temu le vprašal enega od strah vzbujajočih vojakov, kam moram iti, in mi je pokazal v smer proti izhodu za v Cassablancu namesto na izhod za v Abidjan. V vrsti z drugimi potniki sem čakal kakih petnajst minut, potem se mi je pa vseeno zdelo vse skupaj malo čudno in sem komaj uspel najti nekoga, ki je razumel angleško in mi povedal, da nisem na pravem izhodu, ter da moram skozi ena od mnogih vrat, ki so bila nekje na koncu hodnika komaj označena, pa še to samo po arabsko. Pohitel sem do prvih od vrat in hotel hitro skozi, saj se mi je mudilo. V trenutku, ko sem hotel skozi ta vrata, sta mi dva vojaka, vsak s svoje strani, prekrizala pot s puškami. 'No, ta je pa dobra,' sem si mislil, 'tako se mi mudi, več ali manj vse je označeno samo po arabsko, le tu pa tam kaj po francosko,

komaj kje kdo, ki zna angleško, potem mi pa še pot prekrizajo s puškami.' Hitro, toda previdno, sem poskušal pri naslednjih vratih in le našel prava, kjer so mi nato povedali, da je letalo že v zraku. Potem se je pa začelo preurejanje vozovnice za naslednji let, ki je na srečo bil že čez 24 ur, ki sem jih preživel kar na letališču, kjer sem si imel priložnost dodobra ogledati, kako ljudje mrzlično iščejo pravilne izhode, kljub temu da je letališče neprimerno manjše, v primerjavi s tistim v Rimu.

Naslednji dan, ob treh zjutraj, sem pristal na Slonokoščeni obali, v Abidjanu, kjer uradno živi okrog dva milijona ljudi. Tu me ni imelo kaj skrbeti, da bom zamudil, saj me je pričakal stric, sem se pa malo bal, kaj bo na carini, saj sem dol nesel kotno brusilko in 'obel mašino'. Bil sem prijetno presenečen, ko so me afriški cariniki tako vneto poslušali ob mojem pripovedovanju, zakaj se te stroje uporablja in kako, nekateri od njih so celo začasno zapustili svoja uradna mesta ter prihiteli poslušat in gledat.

Ta isti dan popoldne sva bila s stricem že v osrčju države, kakih štiristo kilometrov iz Abidjana. Potovanje z avtom je bilo enkratno doživetje, saj poleg zanimivosti, ki jih ne manjka, doživiš še razne za nas nepredstavljive prizore, tudi na cesti. Zaradi izredno slabih cest ni bil redek prizor, da je na sredini avtoceste luknja, ki meri v globino tudi en meter, in moraš počasi, v prvi prestavi, prevoziti 'krater' na cesti. Tudi ni posebnost sredi avtoceste prevrnjen tovornjak. Na začetku se temu zelo čudiš, potem pa se privadiš in se ti zdi nekako bolj samoumevno.

Druga velika ovira, ki se pojavlja pri takem potovanju z avtomobilom, so cestni roparji, ki delajo večinoma ponoči, podnevi pa namesto njih delajo policaji, ki vsakemu

Črnska Vas. Foto: Arhiv B. Pregelj

ustavljenemu vozilu vzamejo določeno vsoto denarja, ne glede na to, ali je voznik naredil prekršek ali ne. Glede tega je na srečo misijonarjem prizanešeno in jim policisti ne zaračunavajo neupravičene kazni. Ob vseh teh ovirah in nevarnostih, ki prežijo na cesti, traja 400 kilometrov dolgo potovanje nekje osem do devet napornih ur vožnje. V Afriki sem skoraj mesec dni preživel nekaj pri stricu Pavletu, ki deluje skupaj s misijonarjem Sandijem Skapinom, nekaj pa pri stricu Ivanu, ki deluje skupaj s misijonarjem Jankom Kosmačem. Med seboj so oddaljeni približno šestdeset kilometrov, kar za njihove razmere ne predstavlja tako strašne razdalje, kljub izredno slabim cestam, saj so vasi, v katerih mašujejo, oddaljene tudi sto kilometrov. Za maševanje v tako oddaljenih vaseh smo potrebovali dva dni in smo spali kar v vasi. Moram reči, da sem poleg presenečenja nad tem, kako zanimivo in drugačno je življenje ljudi v Afriki, predvsem presenečen nad tem, kako jim uspe preživeti v tako skromnih in slabo grajenih hišah. Večji del svojih počitnic v Afriki pa sem preživel v zidanju, kjer tudi moja dva strica verjetno preživita največ časa, saj imata ogromno dela s popravilom in gradnjo. Pri delu morata biti obvezno prisotna, saj ljudje marsičesa ne znajo in ne razumejo, tudi stvari, ki se nam zdijo samoumevne. V času, ko sem bil jaz dol, je stric Pavle ravno popravljal cerkev v vasi tik ob obali atlantskega oceana. Cerkev je sicer bila zgrajena še pred njegovim prihodom na to župnijo, vendar se je zaradi slabe gradnje delno porušila, saj ni imela betonskega venca na vrh zidu, kamor se nato nasloni ostrešje. Vsak dan sva hodila graditi to cerkev, eno dopoldne pa, ko sva bila zaradi drugih obveznosti odsotna, so tamkajšnji 'mojstri' ravno začeli s postavljanjem 'cimpra'. Pri tem jim nekaj ni šlo v glavo in so namesto malo dozidave raje dvakrat presekali venec, skupaj s železno armaturo. Ja, kaj jim je tedaj šinilo v glavo, mi ni jasno, saj se je cerkev zrušila, saj ni imela venca in smo ga ravno zato naredili, da bi bila cerkev trdno grajena, oni ga pa dvakrat presekaajo. No, potem smo to takoj popravili in venec povezali. Ostrešje je tako lahko stalo na trdni podlagi. Pri stricu Ivanu sem pomagal pri gradnji nove šole s šestimi razredi, kjer je bilo potrebno ravno tako vsak dan voditi delo. No, toliko na kratko o mojem obisku pri stricih v Afriki, kjer sem doživel nepozabna doživetja in nova spoznanja, ob vsakodnevnih stikih z ljudmi, ki živijo v ideološko dokaj drugačnem svetu kot mi.

"Mojstri" pri popravljanju strehe cerkve. Foto: Arhiv B. Pregelj

BAR 10
Leban Damijana s.p.
Tel.: 05/366-8300

Ne ozirajmo se nazaj.

**Ponesimo v novo leto
dobre in lepe stvari,
tudi z božičnim blagoslovom!**

Srečno

FRIZERSKI SALON "MILKA"

COL 78, TEL.: 05/36-68-379

Urnik:
ponedeljek: ZAPRTO
torek in sredo: od 8. do 13. ure
četrtek in petek: od 10. do 18. ure
sobota: od 7. do 14. ure

Vsem strankam želim vesele praznike, v novem letu pa veliko lepega, predvsem pa zdravja.

Ob tej priložnosti se zahvaljujem vsem za izkazano zaupanje in želim veliko sodelovanja tudi v prihodnosti.

KAJ NAM JE POVEDAL LENKO ŠKVARČ – GRljeVIČEV

Razgovor je bil posnet 26. novembra 2000

Z Janezom Kovščem sva šla k njemu. Tako – lepše je klepetati, če je pogovorec več. Spomnim se, da je bilo pod večer, morda že v trden mrak.

„Lenko dosti ve,“ sem večkrat pomislil, ko sem ga videval izpred šole gor pred njegovo hišo, vedno v delu, vedno v gibanju, in škoda bi bilo, če ne bi vsaj delček tega ostalo zapisanega.

Torej: Lenart Škvarč, letnik 1931.

»Gospod Lenart, vam lahko pravim kar Lenko?« - »Seveda, saj mi vsi pravijo tako.« - Dobro, zdaj se bova laže pogovarjala. Kako se že reče pri vaši hiši?« - »Pri Grljevičevih.« - »So se v tej hiši kdaj pisali Grljevič?« - »Zanimivo. Pri naši hiši se pišemo Škvarč, reče pa se Pri Grljeviči. Teta Ernejcova, stara mati, ona pa se piše Grljevič.

Svoj čas sta bila dva brata, sta se pisala Grljevič, in sta dobila vsak eno hišo. To sem slišal pravit od tata. Potem so prišli v obe hiši drugi priimki, edino teta Ernejcova se še tako piše. Brat starega očeta, od Grogarja, se je poročil v Malovše, po prvi svetovni vojski, in njih potomci se še pišejo Grljevič.

»Kako se spomnite svojega otroštva?«

»Pod Italijo smo hodili v italijansko šolo. Je bila ena učiteljica, Fufka smo ji pravili, pisala pa se je Visintin Cesira. Njen mož, saj je bil tu, vaščan, Milan. In je bil fašist. Včasih je prišel v razred Fufko kaj vprašat. In nas je učiteljica navadila: Kadar bo prišel on skozi vrata, morate vsi hkrati vstati, jaz vas bom vprašala: 'Qui e venuto adesso?' ('Kdo je prišel?') In vsi hkrati morate odgovoriti: 'Il segretario politico!' ('Politični sekretar'). Tako ga je imela v čisljih, svojega moža. Po vojski je pobegnil in se ni nikoli več vrnil. Se je bal, jih je polhno skuhal tu, tudi domačinom. Fufka je bila suha, mičkana. Je posumila, da mogoče pa njej pravijo Fufka. Seveda, mulci smo potihoma govorili, Fufka, Fufka, ko je šla mimo. Z Zofa z Vogla sta bili prijateljici, saj je pri njej tudi stanovala, in jo je vprašala: 'Mi senti, Sofia, mi fa un favore, mi di cosa vol dire la Fufka?' Zofa je vedela, da tako pravijo prav njej. Kako tej ženski razložiti, da ne bo posumila, da je prav ona Fufka? In ji je rekla: 'Senti, Sezira, Fufka vol dir cosi una persona piu piccola e magra...' - taka, kot je bila ona, bolj majhna in suha. In se je Fufka zamislila...

Pol je bila ena Otilija, hči enega zogarja (cestarja), Italijana; so tudi stanovali dol na Voglu, dve stanovanji sta bili, kamor je zdaj Pavle Peljhan. In tista punca je hodila v šolo, z nami. Ko je bil odmor, riposo, smo se mulci igrali posebej, pančeta posebej. In Otilija je tudi klestila po slovensko, seveda, kolikor je znala. Fufka je slonela gor na oknu in slišala, da čekera slovensko. In jo je poklicala: 'Otilija?' - 'Prego, signora maestra?' - 'Al meno tu parli italiano!' ('Vsaj ti govori italijansko!')

Bili so še drugi italijanski učitelji. Je bila Bianca, je bil Antonio D'Elpol - ta je igral kitaro. Zagrizeni fašisti so

bili. Enkrat sem napisal črko 'č', ki je italijanski pravopis ne pozna. To so zagnali cel halo! So staršem očitali, da nas doma skrivaj učijo slovensko.

Pri Borjaških je bila trgovina, kamor ima zdaj Ivo stanovanje. Je prišel ven odlok, in so morali obesiti precej veliko tablo, na njej je pisalo razločno, s tiskanimi črkami: **QUI SI PARLA SOLTANTO ITALIANO!** Če si na pokopališču tel postaviti spomenik, si moral priimek in ime pokojnika vklesati v italijanščini...« - »Kaj mislite, Lenko, kaj bi bilo z nami, če bi Italijani ostali tu? Če ne bi bilo vojne?« - »Naraj da ne bi več govorili slovensko.« - »Kaj pa konec vojne? Kako se ga spominjate?« - »Trinajst let sem imel. Ajej, kaj je bilo. Bombardirali so Col. Prvi bot - kje smo že bili, ko so prvi bot bombardirali? Na spomlad petinštiridesetega je bilo. Hitro je ozelenelo tisto leto. Prvi bot se nismo niti zavedli, za kaj gre. Letala so priletela dol čez Žerivše. Enkrat me je dobilo zunaj. Sem šel z volom dol ven proti igrišču, enega belega vola smo imeli, v popoldanskih urah. Ondi je bil nemški bunker, tak okrogel. Gledam dol nemškega stražarja. Kar naenkrat ga ni bilo več videti. Meni se je zdelo čudno. On je zamerkal letalo prej kot jaz in se je sklonil v bunker. Pogledam gor nad Žerivše, zagledam eno ogromno pošast - letalo se je spuščalo nad Col z izključenim motorjem, ni ga bilo slišati. Sem butnil dol za igrišče, kjer imajo Troštovi tisti vrt, ena lesa je bila dol, sem se stisnil zadaj za eno skalo, in videl dol v Greben, takrat ni bil poraščen z bori, kako se svetilo po skalah, kamor so priletale krogle. Sem si tiščal uha, ker je grozno pokalo. Samo kaj bo, sem si mislil. Ko je napad minil, sem pomislil, kaj je z volom. Naraj so ga ubili, sem se bal. Žival pa je bila toliko pametna, da je sredi ceste, pred nemškim bunkerjem, obrnila voz, in je šel, vol, nazaj in gor više se je ustavil. Od njega je po cesti tekla luža. Naraj so ga zadeli, sem se ustrašil. Pa ga niso! Uscal se je, verjetno od strahu.

Nemci so imeli tri flake (protiletalske topove). Eden je bil v Žerivši, kamor je antena, eden Vrh Drag in eden Vrh Ajnzerja. Ma niso nič zadeli. Samo pokalo je.

Devet botov so bombardirali Col. Šola ni bila zadeta ob bombardiranju. Šola je zgorela, ko so znesli iz vojaške kasarne, kamor je bil mladinski dom, klopi in mize, v vsak razred so dali nekaj, in potle so tisto zažgali, še med vojsko. Joy, kaj je bilo...«

»Lenko, vi imate igralski dar. Dosti ste igrali...« - »Ja, smo imeli igralsko skupino v okviru društva Razpotje. Bil je tudi pevski zbor. Ko smo nastopali, smo nastopali skupaj: najprej pevski zbor, nato gledališka predstava.« - »Vodil pa vas je Koren.« - »Ja, vodil nas je Koren. On je bil res mojster za sceno, on je res znal. Pa še veliko voljo je imel do tega.«

»Pa se spomnite kakšnega smešnega dogodka..., z jav mogoče?« - »Ja, enkrat je Koren pokazal en prizor, kako

se ga zaigra. In je udaril s hrptom tja v steno in je začel z očmi - kakor ena lutka,.. tisti bot smo se toliko smejali, da nismo mogli prav nič več. Potem smo igrali Razvalino življenja - od Finžgarja. Jaz in Pepca Jurčkova. No, in tam, seveda, smo imeli vodo v štamperlih, namesto šnopca. In pol enkrat, ne vem kdo, hudika, je nalil pa šnopca noter. Moj bog, kako se mi je začelo kihati, ko

Lenko Škvarč in Pepca Praček med nastopom dramake skupine Razpotje. Pisalo se je davno leto 1959.

Foto: Arhiv S. Škvarč

sem ga zvrnil! Pepci pa, seveda, še bolj. Glih in glih, da smo jo zmazali, da ni bilo večjih problemov!«

»Kdaj ste šel k vojakom, v jugoslovansko vojsko? Sem slišal, da ste v vojski zelo rad poslušal prenose nogometnih tekem« - »Ja, saj smo jih tudi morali! Pri vojaki je bila to prav histerija - druge zabave ni bilo - in smo hodili gledat nogometne tekme.

K vojakom pa sem šel 4. oktobra 1951. leta. Štirindvajset mesecev. Eno leto v Murski Soboti, eno leto v Zagrebu.« - »Hudo je bilo takrat v vojski, vseeno se je zgodilo tudi marsikaj smešnega...« - »Res je, skupaj smo bili vojaki iz cele Jugoslavije.« - »In kako je bilo s tistim komentiranjem tekme v Zagrebu?« - »Ta je že malo oguljena. No, bilo je okoli triinpetdesetega leta. Takole je začel športni komentator tekme: 'Ovde radio-stanica Titograd. Poštovani slušaoci, danes ćemo, da vam prenosimo nogometnu utakmico između momaca Crvene Zvezde i dječaka Budućnosti. Evo, utakmica je već počela. Lopta već pala, lopta proti Stojadinoviću, Stojadinović daje Živkoviću, Živković Bičiću, Bičić Stojkoviću, Stojković vrati loptu Stojadinoviću, Stojadinović s levog krila do Krgina (Krgin je bil najboljši igralec Črne gore), Krgin pretrči prvog igrača, drugog igrača, Krgin - on je član partije od trideset šeste godine!, pretrči i trećeg igrača! Svi od njegove porodice su članovi partije!! Krgin puca... i - promašio je gol! O, pseto četničko, a i otac mu je bio fašista!'«.

»A veste še kakšnega?« - »Ja, takih vojaških je polno! No, so se enkrat pojavile na klozetu, na WC-ju, neke protidržavne parole. In ko so to zvedeli, smo morali prav vsi - cela kasarna - napisati lastnoročno svoj življenjepis. In pol je menda prišel tisti grafolog, da je primerjal pisavo, če je bila kakšna podobna tisti na wc-ju. Pa niso nič odkrili, mi smo na tisto pozabili in življenje je teklo svojo pot.

Imeli smo *vežbe in političke nastave...* Pol, čez kakih 14 dni, pride na vrsto spet *politička nastava*. Tema je bila *historična*, torej pomembni ljudje, pesniki, pisatelji in to. Zdaj tisti malo gleda okoli in se zapiči v enega vojaka - mi smo bili še zmeraj v strahu - in reče: 'Baš ti, baš ti!' - 'Molim, družo kapetane?' - 'Kaži ti meni, ko je napisal Gorski vijenac?' On pa v strahu, ker je še zmeraj mislil, da ga sprašuje v zvezi s tistim napisom v WC-ju: 'Boga mi, družo kapetane, ja ga nisam!'

No, eni pa, ko so prišli k vojakom, so dobili šele prvi stik s civilizacijo. Bili so s hribov, doma so bili *čobani* in so pasli ovce in to. In pol, ta *politkomisar*, je razlagal o naših voditeljih. Takrat so bili še Ranković, Tito, Kardelj... in tako naprej. No, in enemu ni mogel nikakor zabiti v glavo, kateri so ti naši *rukovodioci*, in se je trudil, da bi ga vsaj kaj osnovnega navadil, da bi vedel, komu služi. Ko ga je razjezilo, gre v svojo *kancelarijo*, sname sliko maršala, mu jo prinese in reče: 'Ajde, majke ti rodene, kaži mi barem ovo, ko je taj!' On gleda, gleda: 'Pa, boga mi, družo kapetane, ovaj nije iz naše čete!'«

»Če se vrnemo na Col in v njegovo zgodovino. Kaj veste o Baziliju Banu?« - »On je rad zlagal kake pesmi. No, in dve njegovi poznam, o Jerneju Bajcu - Bolkovem. Ta je bil pa brivec in je imel te pesmi pol obešene v brivnici.

Živi v naši vasi brivec,
Nejc Bolkov je nazvan.
Pozna ga škric, pozna ušivec,
pozna ga vsak vaščan.

Če rad bi se pomladil,
Nejc Bolkov te bo obril.
Bo strigel te in gladil,
a ti se boš solzil.

Še Francka, pomočnica -
za hrambo več ljudi -
jim brž ostriže lica
ter iz brivnice spodi.

Politiko pa je imel, Nejc Bolkov, v mezincu in kapitalistov ni maral. Druga pesem gre takole:

Nekoč v našo vas je priskakljal
razkošen avtomobil.
Pred vaško kočjo (gostilno) ni se ustav',
naravnost k Bolki je zavil.
Nejc Bolkov že iz mladih let
kapitaliste močno sovraži.
Pomigne Francki, smeje ji dé:
»Prav malo ga namaži!«

Posadil ga je v brivski stol,
tako ga brit začel.
Tako kričal je ubogi mož,
ves strgan, ves rdeč.
Odragal se je od stola preč.
Od takrat pa v našo vas
ga ni bilo nikdar več.«

»Kaj pa Jože Medetov. Benčina se je pisal. Povejte še kaj o njem. Vem, da obstaja neka pesem o tem človeku!« -

»Ja, samo jaz je ne znam prav točno. Napisali smo jo, da bi Jožeta malo razveselili. Ivanka Ahlin, učiteljica, kasneje se je poročila na Malo Polje in se pisala Pregelj, je bila glavna pri tej pesmi. Ne spomnim se več cele, le tu pa tam kakšen verz:

Dragi Joško!
Sam narediš vse pri hiši,
še koš si spletel, kot se sliši,
da voličku bo v ponos,
ko ga boš zapregel v voz.
Si dobre glave in mizar,
pijanec nisi bil nikdar.

Tak ostani še naprej,
kakor bil si že doslej.
Želja naša je še ta,
da pridno dekle bi spoznal
in jo pred oltar peljal.
Vse to ti želimo in kličemo naglas:
Korajžno na delo, dokler je še čas!

»Je bil pa Jože zelo dober za jezike, ne?« - »Ma on je znal vse - francosko, rusko, angleško... Kdorkol je prišel k njemu, on se je kar pogovarjal z njim v njegovem jeziku. Enkrat da je celo italijansko četo rešil. Saj veste, kakšni so Italijani - vedno rečejo: 'Zmagali bomo!' ko pa pride čas boja, pa ni nič s tem. Bom povedal zgodbo tako, kot jo je povedal Jože: Ob razpadu Italije so bili Nemci jezni na Italijane. Italijani so prišli na nemški blok in tam jih ustavi nemški stražar in pravi: 'Holt! Was ist diese Menschen?' In tenente, njih komandant, je ostal kot en štor, ker ni razumel nič. Nakar se spomni, da Jože tolče nemško, in ga pokliče: 'Soldato Bencina Giuseppe!' - 'Presente, signor tenente!' je rekel Jože. - 'Vieni qua, puoi dir mi, che cosa dice questo ufficiale tedesco, perche io non capisco nulla!' je rekel tenente. 'Sakrament, zdaj pa se z Nemci menit,' si reče Jože, si popravi opasač in pride do nemškega stražarja. Pozdravi in se po nemško predstavi.

'Sie sprechen Deutsche?' se začudi Nemeč. - 'Ja, das ist glaublich,' je rekel Jože. - 'Wo bist du geleben?' - 'Nach house.' - 'Wo bist du gefanden soldaten?' - 'In Sicilia und jetzt musten wir zuruck gekommen.' - 'Aber warum zuruck?!' je zatulil nanj nemški vojak. Ko mu je Jože razložil, kako in kaj, ga je ta še vprašal: 'Wo ist die Geveren?' - 'Haben wir kein Geveren!' - 'Aber warum!' je spet zatulil nemški vojak. - 'Wir haben arbeitet,' je povedal Jože. - 'Wo ist die House dieser Mann?' - 'Ihnen sind alle von alte Östereische teritori.' - 'A, so,' je rekel Nemeč, 'Alle andere weiter gehen und du must hier beleiben.' - 'Kaj bo pa zdaj z mano!' se je ustrašil Jože. Italijanski tenente je medtem ves prestrašen odšel naprej z vojaki in čakal, kaj bo. Nemeč pa je nadaljeval in Jožetu je rekel: 'Du habst Glück das ich bin von Vien und das diese man sind alle von alte Östereische teritoie sonst haben wir geschützen alle zusammen.' Nato mu je dal roko in rekel: 'Auf viedersen, meine kreigste camerad und gotshod!'

Italijanski tenente, ki je bil že kakih 100 metrov naprej, se ustavi. Jože pa prav počasi pricopta za njimi. Tenente ga neučakano vpraša: 'Dimmi, Giuseppe, che cosa diceva

questo ufficiale Tedesco, che tanto tempo parlava con te. Io invece non sentivo ne capivo nessuna parola?!' - 'Signor tenente, abbiamo fortuna, che siamo della terra fuori d'Italia, altrimenti eravamo immediatamente tutti uccisi. Perche Italiani dicono 'Vincere, vinceremo,' quando viene ora da combattere, buttano le armi in mare nei posti suoi.' - 'Grazie mille Giuseppe! Tu sei il nostro salvatore! Tu hai salvato la vita di tutti quanti. Ma come possibile?! Tu sei una persona meravigliosa, una persona straordinaria. Tu parli così bene Sloveno, Italiano e Tedesco. Io invece, come una persona instruita non chi compendi. Tu ci devi essere sempre con noi!'. Tako da Italijan ni mogel razumeti, kako je to mogoče in je bil ves navdušen.«

(Opomba: Treba je vedeti, da je zgornji razgovor šel skozi sito spomina več pripovedovalcev, da je od dogodka preteklo skoraj šestdeset let in da se glavni 'akterji' nikoli niso učili nemščine, zato so jezikovne napake v nemškem besedilu več kot razumljive. Objavljamo še zelo približen smiselni prevod razgovora:

Italijani so prišli na nemški blok in tam jih ustavi nemški stražar in pravi: 'Stoj! Kdo ste?' In tisti tenente je ostal kot en štor, ker ni nič razumel. Nakar se spomni, da Jože tolče nemško, in ga pokliče: 'Vojak Bencina Jože!' - 'Tukaj, gospod tenente!' - 'Pridi sem in mi povej, kaj pravi ta nemški oficir, ker jaz ga nič ne razumem,' je rekel tenente. 'Sakrament, zdaj pa se z Nemci menit,' si reče Jože, si popravi opasač in pride do nemškega stražarja. Pozdravi in se po nemško predstavi. - 'Ti govoriš nemško?' se začudi Nemeč. - 'Ja, seveda,' je rekel Jože. - 'Kje si se naučil?' - 'Doma.' - 'Kje ste služili vojsko?' - 'Na Siciliji, in zdaj se moramo vrniti.' - 'Zakaj?!' je zatulil nanj nemški vojak. Ko mu je Jože razložil, kako in kaj, ga je ta še vprašal: 'Kje imate orožje?' - 'Nimamo nič orožja.' - 'Zakaj nimate nič orožja?!' je spet zatulil nemški vojak. - 'Delali smo, mi smo delavski bataljon,' je povedal Jože. - 'A, tako. Od kod pa ste doma?' - 'Vsi smo iz bivšega avstrijskega ozemlja.' - 'A, tako! Naj gredo ostali naprej, ti pa ostani tu.' - 'Kaj bo pa zdaj z mano!' se je ustrašil Jože. Italijanski tenente je medtem ves prestrašen odšel naprej z vojaki in čakal, kaj bo. Nemeč pa je nadaljeval in Jožetu je rekel: 'Srečo imate, da sem z Dunaja in da so ti možje z bivšega avstrijskega ozemlja, sicer bi vas vse po vrsti postrelili - do zadnjega.' Nato mu je dal roko in rekel: 'Nasvidenje, moj bojni prijatelj, in Bog s teboj!'

Italijanski tenente, ki je bil že kakih 100 metrov naprej, se ustavi. Jože pa prav počasi pricopta za njimi. Tenente ga neučakano vpraša: 'Povej mi, Jože, kaj ti je govoril ta nemški vojak, ki je tako dolgo kričal nate? Jaz sem slišal dobro, a razumel nisem nič.' - 'Gospod tenente! Srečo imamo, da sem rekel, da smo z bivšega avstrijskega ozemlja, sicer bi nas vse postrelili. Rekel je, da Italijani vedno kričijo: 'Zmagali bomo!', ko pa pride čas boja, ni nič z njimi.' - 'Tisočkrat hvala, Jože! Ti si naš rešitelj. Rešil si življenje vseh nas. Kako je to mogoče! Ti si čudovita oseba, neverjetna oseba! Ti, ki nisi iz Italije, govoriš slovensko, italijansko, nemško. Jaz pa, ki sem študiran, pa ne znam nič. Ti moraš ostati vedno z nami!') Zdaj bom povedal še eno z Gore. Bil je takoj po drugi vojski. Ženske so zvedele, da ima tista, ki je noseča,

pravico dobiti pri UNRRI (*Uprava Združenih narodov za pomoč in obnovo*) paket - saj veste, tiste stvari, ki smo jih po vojski dobivali iz Amerike; sir, mleko, ... No, ta paket si lahko dobil na okraju v Gorici. Ampak krajevni ljudski odbor je moral dati potrdilo, da je s to žensko res tako. No in ta pride na KLO (*Krajevni ljudski odbor*) in pravi: 'Poslušate, z mano je tako in tako. Jaz sem slišala, da lahko dobim en paket od UNRRE. Če bi mi lahko dali eno potrdilo, štampel in podpis predsednika.' - 'Ja, ja, gospa, bomo naredili,' pravi predsednik in se sprehaja tja in sem. 'To bomo podpirali, mi smo se borili za to, ženske morajo imeti otroke in jih vzgajati v socialističnem duhu. Pišite!' je rekel tajnici. 'Kaj naj napišem, gospod predsednik?' - 'Ja, mi smo se borili za to, to bomo podprli in omogočili... piši!' spet ponovi predsednik. 'Ja, ampak, kaj naj napišem?' spet vpraša tajnica. In on spet isto ponovi. Pa je potem kar tajnica po svoje nekaj zaokrožila in napisala potrdilo: Krajevni ljudski odbor Otlica. Potrdilo: Potrjujemo, da je tovarišica ta in ta noseča od krajevnega ljudskega odbora Otlica. Smrt fašizmu, svoboda narodu!«

»Še eno bom povedal iz tistih časov: Je bila enkrat ena ženska na Idrijskem in bila strašno dobra in je partizanom vedno nudila prenočišče, pa kaj za pojest in popit jim je dala, ko so prišli. In zdaj, ko je bilo vojske konec, so vsi tisti, ki so bili v partizanih oficirji, postali pomembni ljudje

Lenko je bil dolga leta pismonoša. Moped je bil pravo razkošje. Po vaseh so večinoma raznašali pošto peš. Foto Arhiv S. Škvarč

pri podjetjih in na uradih. In potem so se enkrat dobili in se menili, da bi šli enkrat obiskat tisto žensko, ki je bila med vojsko tako prijazna z njimi in je imela vedno odprta vrata zanje. Pa so rekli, da ji morajo kaj nest. Ampak kaj? Eden je predlagal, da bi ji nesli kilo kofeta. To da bi ji najbolj pasalo, zdaj, ko je že bolj v letih. Pa je drugi rekel, da bi bilo boljše, da bi ji dali kaj bolj trajnega. No, in so se zmenili, da ji bodo nesli sliko maršala Tita. In so se enkrat dobili eni štirje, pet in šli k tej ženski. Tam so se ji predstavili in povedali, da so se ji prišli zahvalit, ker jim je med vojsko toliko botov ponudila prenočišče in jih sprejela pod streho. Za to uslugo, da ji podarijo to v spomin. Ženska pa je bila že precej v

letih in je bolj slabo videla: 'Ma kaj pa je ta za eden?' je vprašala. - 'Pa kaj ga ne poznate?' so se čudili. - 'Ma, ne. Kdo bi to bil?' - 'Mati,' je rekel eden, 'ta je gnal belogardiste, je gnal četnike, je gnal fašiste, Nemce!' - 'Aja? A tako? A ga še kaj vidite tega človeka?' - 'Seveda. Še ga bomo videli,' so rekli. 'Lepo vas prosim, rečte mu, da naj žene tud teve.«

»Kaj Smrdeta ste poznali? Poznate katero o njem?« - »Ja, seveda sem ga poznal. Enkrat je bila na Colu birma in zunaj štanti, on pa pijan kot zemlja. No, in se je, zgleda, nekam zavalil, da je bil ves umazan. Ženskam, ki so hodile mimo, je klical: 'Kupite podobice, kupite ketnce samega svetega Antona!' Seveda, je bil umazan od blata kakor prašiček svetega Antona. Potem prime eno staro mater *pod pajsho* in reče: 'Pejd sem, ti, Johana, k' si bla včasih moja, si boš kaj zbrala!' Njo pa sram!

»Enkrat so ga hudo prestrašili, a ne.« - »Ja, enkrat so ga res. No, Rovanova so imeli grobnico tam, kjer so danes pokopani borci. In so ga najeli, da je belil tisto grobnico od znotraj. Opoldne je šel na kosilo tja v gostilno, k Rovanu. Pa ga je Milče Rovanova vprašal, če ga je kaj strah tam v grobnici. 'Ma, prav nič,' je rekel Smrde.« - »Pa so bili noter pokopani?« - »Ja, seveda, v trugah so bili. No, in pol se je ta Milče zmuznil ven in se šel skrit v grobnico, čakat Smrdeta, da bo prišel spet delat. Ko ta pride in naredi kake štiri stopnice, ga Milče zagradi za nogo. Smrde je tako zatulil, da ga je bilo slišat prav do gostilne.«

»Ali se spomnite katerega pokopa partizanov?« - »Joj, seveda se spomnim. Gospod Petrič jih je pokopaval. Jaz sem nosil križ. V vsakem grobu so bili pokopani po štirje, pet. In da so jih ločili med sabo, so dali med enega in drugega plohe. No, je bil pa tukaj pokopan tudi en fant iz

Pred domačo hišo tik po tistem, ko je pripeljal poln voz drv. Foto: Arhiv S. Škvarč.

Loškega Potoka. Ko je njegova mati to izvedela, je prišla k nam, ker ga je hotela spraviti domov. Tako je tata naredil eno majhno *trugco*, mi smo tiste kosti odkopali in žena ga je nesla domov.« - »Kje so pa ti partizani padli? Ste katerega videl?« - »Jaz jih nisem prav videl, razen enega enkrat, ko so ga Nemci prignali iz gozda - mi smo bili ravno Pri Brjaških - in so mu ukazali iti dol proti pokopališču in takrat so ga ustrelili.« - »Tu, da je padla tudi ena lepa punca - Zinka. Zvečer je bil miting in so celo noč plesali, zjutraj pa so udarili Nemci.« - »Ja, mi smo bili Na Skoki in smo gledali skozi okno. No, takrat ona ni mogla uiti. Potem

COLSKI ČASNIK 2004

je vrgla rukzok. Nemeec je stopil kaka dva metra nazaj in jo ustrelil...

Za novo leto 1944 sta šla Poličar in Zoro Poliški k maši. Nemci so bili gor na vrhu, v grabni v belih uniformah. Bila pa sta tudi dva partizana. In so se srečali prav na tisti škarpki, kjer ima Žlebonja kal. Partizana sta spraševala za pot. Ko pa so šli narazen, je zagmel rafal dol. Poličar je pogledal nazaj in videl, kako je enega zadelo, eden pa je ušel. Ko je prišel domov, je dobil kroglo v ovratniku od površnika.

Enkrat pa so tri dobili Pri Brjaških, v gostilni. So prišli v gostilno nekaj spit. Takrat pa se z obeh krajev šole hkrati pojavijo Nemci. Partizani niso imeli kaj narediti in so jih Nemci prijeli in vprašali na komando v Vipavo, kaj naj z njimi. Potem so jih gnali proti Orešju in jih Pod stenami ustrelili.«

Poznal sem tudi vseh devet fantov s Cola, ki so padli v Črnem Vrhu pri domobranci. - »Pa so jih potem pripeljali domov?« - »Ja, seveda. Potem so vse pripeljali domov. Franca Šmonova in Franca Čukova s Polja sta jih pripeljali. Z voli, v gnojnem košu. Niso bili nič v trugi, kar tako so bili naloženi.« - »Pa so jih pripeljali vseh devet hkrati?« - »Tega ne vem točno, ker sem videl samo voz. Potem pa so jih dali v truge in jih pokopali v eni vrsti.« - »Pa so jih potem prekopali, ali so ostali tam? Kje pravzaprav so? Je kaj označeno?« - »Nič jih niso prekopali. Kar tam so, kjer so bili.

No, zdaj imajo vsi skupaj spomenik na colskem žegnu, partizani in domobranci.«

Lenko z ženo Majdo. Foto: Arhiv S. Škvarč

Hvala, Lenko, za tale razgovor. Dobro je. Če se včasih kaj zapiše, da se ne pozabi...

*Na magnetofonski trak posnel in uredil Franc Černigoj
Tonski zapis prepisala Ana Furlan*

Col

1639

gostilna
tratinik
col

Obiščite nas!

telefon: (05)36 68 610, (041)616 825

odprto od 11. do 22. ure, četrtek zaprto

FOSILNE KORALE, ŠKOLJKE IN HIDROZOJI Z NAJDIŠČA GOZD – 1

Stane Bačar

23. januarja 2004 je bila v Osnovni šoli Col predstavljena znanstvena razprava »SPODNJEJURSKE – LIASNE KORALE Z NAJDIŠČA GOZD – 1«. Razpravo so pripravili strokovnjaki Inštituta za paleontologijo pri SAZU v Ljubljani, akademik dr. Dragica Turnšek, prof. dr. Stanko Buser in dr. Irena Debeljak. Razprava je raziskovalno delo v zvezi z najdbami fosilov na parceli Darka Tratnika, tik pred naseljem Gozd.

Prve fosile sem na tem najdišču našel 6. 1. 2001 in takoj ugotovil, da morajo biti nekaj posebnega, saj takih do tedaj v Trnovskem gozdu, ki je sicer poln koral, še nisem našel. Seveda si tedaj niti približno nisem predstavljal, kako zares **nove** so korale v primerkih apnenca.

Kmalu po prvih najdbah sem o tem obvestil moje mentorje na Inštitutu za paleontologijo SAZU in na katedri za geologijo in paleontologijo Naravoslovno tehniške fakultete.

Najdišče v Gozdu, kjer je Stane Bačar odkril nove vrste koral. Foto: Arhiv S. Bačar.

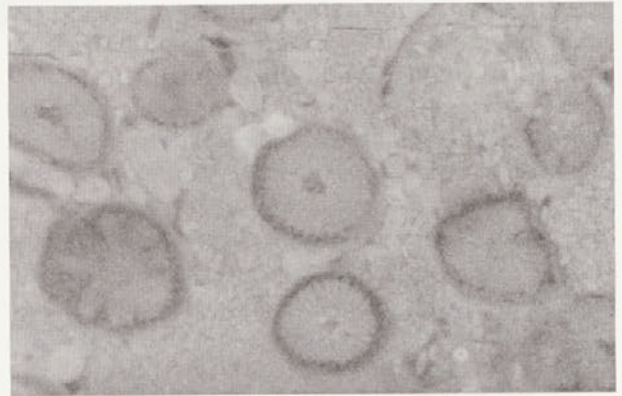
Ko so videli primerke, se je izkazalo, da gre za fosile iz spodnje jure – liasa, ki so, predvsem korale, v svetu razmeroma redki. Le par najdišč takih koral je po vsem svetu – Zemlji. Primerki so bili tako zanimivi, da se je akad. dr. Dragica Turnšek, ki je ena najvidnejših svetovnih specialistov za korale, odločila za raziskavo in izdelavo posebne znanstvene razprave.

Pripravil sem okrog 60 različnih primerkov. Pripraviti pomeni kamen - primerek prerezati na točno določenem mestu in površino nato postopno zbrusiti do visokega sijaja, da je pri pregledu pod lupo ali mikroskopom vidna struktura in da so na fotografiji vidne vse podrobnosti fosila. Raziskovalno delo je potekalo kar nekaj časa, saj se je kmalu izkazalo, da gre za povsem nove vrste koral, ki še niso bile opisane v strokovni literaturi. Vsako določanje novih vrst fosilov je izjemno zahtevno in natančno delo, saj je podvrženo strogim znanstvenim predpisom in kontroli strokovnjakov – specialistov za posamezne vrste.

No, naši raziskovalci so dobro opravili svoje delo in ob koncu leta 2003 je v »RAZPRAVAH SAZU« izšla omenjena razprava.

Dr. Dragica Turnšek je ugotovila, da je med okrog 60-imi primerki, ki sem jih obdelane prinesel na Inštitut, dvanajst vrst različnih koral in, najpomembnejše, da so med njimi štiri nove, prvič na svetu odkrite vrste.

Mednarodno pravilo določa, da ima tisti, ki odkrije novi fosil, pravico in dolžnost, da mu določi ime. V našem primeru so to bile nove vrste sicer že poznanih rodov koral.

Korala *Apocladophyllia gozdensis*. Foto: Arhiv S. Bačar

Korala *Phacelophyllia bacari*. Foto: Arhiv S. Bačar

Korala *Protoheterastraea*. Foto: Arhiv S. Bačar

Dr. Dragica Turnšek je nove vrste koral poimenovala:

- *Apocladophylia gozdensis* (ime vrste po naselju Gozd);
- *Heterastraea angelae* (ime vrste po Angeli R.);
- *Phacelophyllia bacari* (ime vrste po Stanetu Bačarju);
- *Protoheterastraea trnovensis* (ime vrste po Trnovskem Gozdu).

Ta imena bodo za vedno ostala zapisana v svetovni znanstveni literaturi.

Predstavitve razprave se je na Colu udeležilo okrog 150 vabljenih gostov in domačinov, med njimi dekan Naravoslovno tehnične fakultete dr. Jakob Lamut in direktorica Inštituta za paleontologijo Špela Goričan, ki je predstavila mnenje stroke o tem pomembnem dogodku. Med gosti je bilo kar sedem doktorjev znanosti: dr. Jakob Lamut, dr. Rajko Pavlovec, dr. Jurij Pavšič, dr. Stanko Buser, dr. Irena Buser – Debeljak, akad. dr. Dragica Turnšek ter akad. dr. Mario Pleničar, ki sta člana Slovenske akademije znanosti in umetnosti. Med gosti je bila tudi Katarina Krivic, glavna kustosinja Prirodoslovnega muzeja Slovenije. Torej nadvse eminentna udeležba. Navzoče so pozdravili predsednika društva Trilek Ivan Žgavec in društva Gozd Janko Mikuž ter župan občine Ajdovščina Marjan Poljšak.

Naj ob koncu še povem, da sem na najdišču Gozd 1, tako sem ga poimenoval, odkril in nabral veliko število različnih školjk, nekatere so velike preko 30 cm. Med njimi je zelo verjetno ena povsem nova vrsta. O školjkah se pripravlja posebna znanstvena razprava, ki jo bomo seveda tudi na primeren način predstavili.

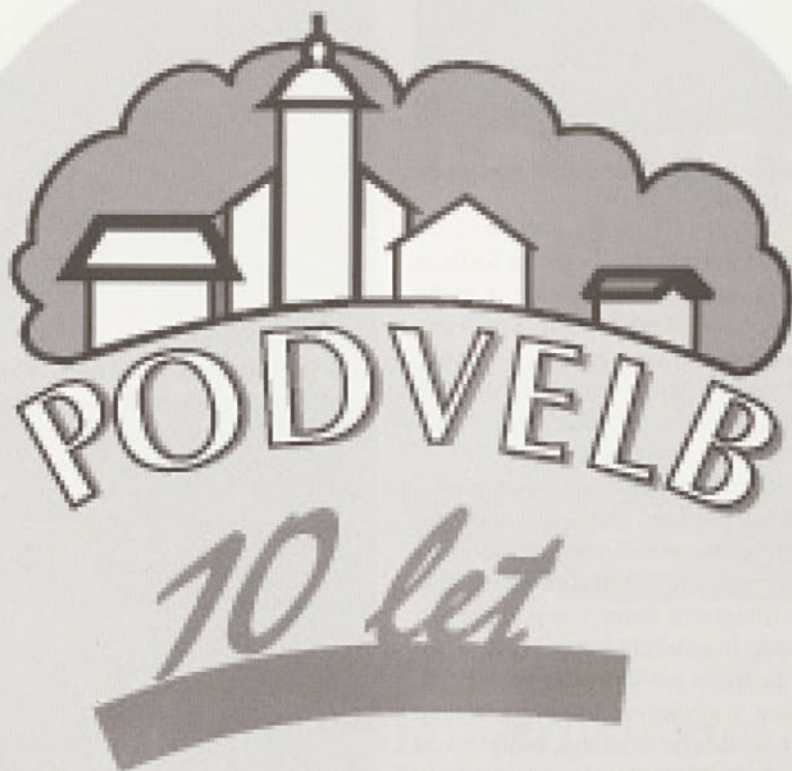

Ugledni gostje so se udeležili predstavitve razprave o koralah, najdenih v Gozdu. Foto Arhiv S. Bačar

Najlepše se zahvaljujem družini Tratnik iz Gozda, ki je lastnik zemljišča, na katerem se nahaja najdišče. Nudili so mi gostoljubje, razumevajoče ravnali z obravnavanim delom zemljišča in me prav oni opozorili na fosile školjk. Najdišče je sedaj poraslo s travo!

Lahko pa smo zadovoljni, ker smo na najdišču našli veliko redkih in pomembnih fosilov, jih tako spoznali in rešili veliko tistega, kar je bilo pravzaprav odkrito po zaslugi Tratnikovih, ki so parcelo meliorirali. Brez tega in odločilne pomoči strokovnjakov – raziskovalcev iz Ljubljane, ne bi vedeli, kaj vse skriva naša domača zemlja, v tem primeru skalovje.

V mozaik poznavanja geološke preteklosti naših krajev smo tako skupaj dodali še en, zelo pomemben del.

TRGOVINA Z MEŠANIM BLAGOM COL

DELOVANJE GASILSKEGA DRUŠTVA COL

Ivan Škvarč

Nezadržno in hitro mineva čas in še nekaj let nas loči od dneva, ko bo Prostovoljno gasilsko društvo Col praznovalo že tridesetletnico svojega obstoja in delovanja. To je v primerjavi s sosednjimi društvi sicer zelo malo, kajti naše društvo je najmlajše na tem območju. Kljub temu pa se je v okolju, kjer deluje, kar močno zasidrilo in s svojo dejavnostjo oz. delovanjem daje razpoznaven utrip ožji in širši okolici.

Pred 27-imi leti smo praktično začeli iz nič. Najprej smo dobili nekaj cevi in Tomosovo črpalko, kakršne so kmetje uporabljali za zalivanje. Počasi pa smo pridobivali znanje na raznih tečajih in vajah, pa tudi najnujnejšo opremo in, končno, tudi vozilo – kombi IMV. Tudi število članstva je nihalo. Enkrat ga je bilo več, spet drugič manj, zlasti v časih, ko za gasilstvo ni bilo posluha. Ko smo samo opazovali opremo, ki so si jo nekateri lahko privoščili, takrat je marsikateri član izstopil, kajti mnogokrat smo bili slabši kot berači. Bili so časi, ko smo morali celo iz lastnih žepov potegniti svoj denar, da smo lahko napolnili rezervoar goriva za kombi, da je bil pripravljen za intervencijo. Tudi na tekmovanjih smo bili velikokrat prikrajšani, kajti opremo in orodje, s katerim je bilo potrebno opraviti določene vaje, smo si lahko izposodili od drugih tekmovalcev šele nekaj minut pred nastopom. Seveda tako ni bilo možno upati na kakšen dober rezultat, zaradi česar je marsikdo izstopil iz naših vrst. Nekateri pa smo le trmasto vztrajali in zadevo kolikor toliko vlekli naprej. Z vztrajnostjo in trmo, včasih tudi s kreganjem, smo počasi izboljševali opremo, orodje pa tudi osebno zaščitno opremo, ki je nujna za gašenje. Tako smo tudi s pomočjo zunanjih sodelavcev, tistih ki so nas moralno in materialno podpirali, najprej iz podrte lope ob Zadružnem domu zgradili sicer skromno, toda prepotrebno 'orodišče', ki je služilo tako za hrambo naše opreme in orodja kot za garažo. Del prostora pa smo uredili v malo sobo, ki smo jo uporabljali za sestajanja članstva in izobraževanje, tako da nam ni bilo potrebno več gostovati po raznih objektih krajevne skupnosti, šole, Alpine itd. Seveda ne smemo pozabiti, da so nas mnogi pri tem podpirali in nam pomagali. Tu mislim OŠ Col, KS Col, mnoge krajanje, pa tudi nekatere organizacije in vplivne ljudi iz Občinske gasilske zveze Ajdovščina in na Občini Ajdovščina. Predvsem pa nam je bila v veliko oporo in tudi materialno pomoč tovarna obutve Alpina d.d. iz Žirov. Takratnim vodilnim ljudem smo lahko za marsikaj hvaležni. Seveda so tudi rezultati naših ekip z raznih tekmovanj, kvizov, preverjanj – tako v naši gasilski

zvezi kakor drugod po Sloveniji – začeli postajati vedno boljši. Tako se je v tem obdobju nabralo v našem gasilskem domu kar veliko število raznih pokalov, priznanj in pohval, ki so jih zaslužile ekipe našega društva in za katerimi stojijo sicer skrite in nikjer zapisane številne prostovoljne ure in odrekanja različnih članov našega društva. Bila so tudi obdobja, ko je gasilstvo našega društva resnično cvetelo. Na primer ob praznovanju 10-letnice društva, ko sta bili izvedeni

veličastna parada in proslava. Kronist časopisa je takrat napisal: »V KS Col praktično ni hiše, kjer ne bi imeli gasilca, še več, nekatere celotne družine so včlanjene v gasilsko društvo.«

Nova, lepa in tudi uporabna kletna dvorana pod domom, ki je nastala iz smetiščne jame, seveda ob velikem trudu in delu vsega članstva in pomoči mnogih simpatizerjev in dobrotnikov Terensko in zelo uporabno vozilo Toyota Hilux 4x4 z visokotlačnim sistemom in rezervoarjem z vodo za gašenje požarov v naravi pa tudi na objektih. Veliko zaslug, da je to vozilo prišlo na Col oz. bilo odplačano, ima tudi takratni obrambni minister g. Alojz Krapež, ki smo ga prav zato izbrali za botra vozilu in ga je na lepi proslavi ob tej pridobitvi predal društvu v uporabo. □ Kot največjo pridobitev pa si štejem novo gasilsko vozilo – cisterno oz., po tipizaciji, GVC 16/24, ki smo ga z široko zastavljeno akcijo, velikim posluhom in denarno pomočjo Občine Ajdovščina, Tovarne obutve Alpina Žiri d.d., Uprave RS za zaščito in reševanje, Zavarovalnice Triglav d.d. in še mnogih drugih, predvsem pa s prispevki krajanov celotne Gore, pa tudi moralno podporo prav vseh prebivalcev okoliša, ki ga pokrivamo, pred dobrim letom predali v uporabo. Vozilo je v celoti opremljeno in vredno preko 40 mio SIT. 13. julij 2003 bo še dolgo ostal v spominu marsikomu, predvsem pa nam, gasilcem. Pomembnost pridobitve so potrdili namreč mnogi visoki gostje – pomembni ljudje iz naše bližnje in širše okolice. Vozilo je blagoslovil celo škof – naš rojak Jurij Bizjak. Veličastna parada oz. mimohod gasilcev različnih rodov in vozil, od manjših do največjih, pa je na prisotne naredil nepozaben vtis. Gostje in mnogi obiskovalci so se še dolgo zadržali na Colu v sproščenem pogovoru, ob pijači in jedi ter zvokih ansambla Franca Miheliča.

Skozi našo zgodovino smo počasi prišli do različnih res velikih pridobitev. Spomnil se bom le nekaterih: Danes lahko rečemo, da je naše društvo že kar solidno opremljeno, saj imamo dve sodobni vozili, in sicer Toyota Hylux 4x4, t.j. vozilo za gašenje gozdnih požarov, in

COLSKI ČASNIK 2004

opremljeno gasilsko vozilo GVC 16/24 MAN 9.220 LE, ki je sposobno gasiti požare na objektih, v naravnem okolju in na transportnih vozilih na cesti. Imamo vsaj nekaj osnovne osebne zaščitne opreme (6 modernih intervencijskih oblek, čelad, škornjev, 4 izolirne dihalne aparate...). Seveda potrebujemo še marsikaj, da bi bili v celoti opremljeni in bi s čim manjšim tveganjem pošiljali naše člane reševati oz. gasiti, kajti nevarnosti so iz dneva v dan večje in ne smemo neodgovorno pošiljati ljudi v smrtno nevarnost, pa čeprav gre za reševanje imetja naših krajanov. Prav zato se trudimo in vztrajamo, da bi gasilce – reševalce opremili z najboljšo, predvsem pa najbolj varno opremo, ki pa žal tudi največ stane.

Naši člani so se kalili in prekalili na mnogih intervencijah v bližnji in širši okolici, pa tudi na širšem območju. Kljub želji, da bi bili uspešni v vsaki akciji, smo bili velikokrat razočarani, ker že pozvani nismo bili pravočasno, včasih pa zaradi pomanjkljive in stare opreme nismo mogli posredovati tako, kot bi tudi sami želeli oz., kot so od nas pričakovali drugi. V vsaki intervenciji pa smo skušali ravnati odgovorno in se nimamo česa sramovati. Naše članstvo je bilo udeleženo že pri kar mnogih intervencijah, pri gašenju notranjih požarov, požarov na objektih, požarov na vozilih, travniških in gozdnih požarov, kakor pomoči drugim društvom oz. sredinam, npr., požar na kmetiji Abram – Nanos, poplave v Ajdovščini, potres leta 1998 v Posočju, požar Sela na Krasu, Vremščica, plaz Slano blato in tudi letošnji potres v Bovcu. Tudi v tem zadnjem potresu, ki je ponovno prizadel našo prelepo Bovško kotlino, smo po svojih močeh in možnostih pomagali. Naši člani so tako dva dni podirali nevarne dimnike na poškodovanih objektih. Odrekli pa smo se tudi svojemu delu refundacije pri izpadu osebnega dohodka, ki ga je država letos prvič izplačala. Denar smo 2. novembra tudi predali najbolj prizadetim neposredno v Bovcu. Ne zaupamo namreč več raznim državnim in drugim posrednikom, ki zbran denar za pomoč prizadetim nepošteno razdelijo ali pa ga sploh ne.

Zadnji požar, kjer so naši člani uspešno posredovali pa je bil požar stanovanjskega objekta na Kovku, kjer smo že uspešno uporabili novo vozilo.

Sicer pa so se naši člani udeleževali tudi drugih akcij in pomagali tistemu, ki je bil pomoči potreben.

Do danes smo za našo dejavnost, v naši sredini namreč, pri mnogih naleteli na posluh, ko smo prosili za finančna sredstva. Zavedamo pa se, da je položaj iz dneva v dan slabši, kajti globalizacija in tuja konkurenca vedno bolj uničujeta našo industrijo, ki je kljub težavam še imela posluh tudi za gasilstvo. Tujcem pa je samo za dobiček in prisotni so le tam in toliko časa, dokler se še kaj da izmolsti, potem pa se preselijo na druga, bogatejša lovišča, kajti naši politiki so rekli: »Lov je odprt!« Na žalost nam prav zato kruta usoda in nesposobnost države, da zaščiti svojega človeka, prav letos zapira edini obrat na Gori – t.j. Alpina Col, ki je pretekla tri desetletja dajala kruh in realne možnosti za lažji obstoj človeka na Gori, ki se je že vso zgodovino boril z borno naravo Gore. Kljub vsej lepoti, ki je vrezana v vsako skalo gore, kljub neštetim kapljam znoja, ki so bile skozi zgodovino prelite v bornih, z visokimi kamnitimi zidovi ograjenimi ogradami z njivico na sredini, kjer na plitvi zemlji uspevata krompir in zelje, kljub potokom krvi, ki so bili preliti, ko so naši predhodniki skušali obraniti svoje domačije pred takimi in drugačnimi okupatorji, roparji in sleparji, bodo danes ljudje Gore spet z grenkobo v srcu in pogledom, uprtim v negotovo bodočnost, spet primorani zapuščati svoje domove in se podajati v kruti svet za kruhom – za preživetjem.

Toda kljub črnim mislim moramo biti optimisti. Prav gasilci dokazujemo, da se s trmo in vztrajnostjo včasih da doseči tudi cilje, ki se zdijo zelo daleč – zelo nedosegljivi. Zato tudi gradimo našo bodočnost na mladini, na tistih, ki prihajajo za nami in nas bodo nasledili. Ljudje velikokrat mladino kritizirajo, da ni za delo, da ni sposobna opraviti nekaj koristnega, namesto da bi mlade vključili v življenje in jim dali možnosti, da sami nekaj naredijo.

V naše vrste so se po dolgih letih premora vrnile gasilske članice, ki so že sodelovale na občinskem tekmovanju v Vipavi in posledično na regijskem tekmovanju v Novi Gorici, kjer so za svoj prvi nastop dosegle odličen rezultat.

Tudi ko v našem društvu pripravljamo razna srečanja in sestanke, vedno priskočijo na pomoč s svojimi kulinaricnimi specialitetami. Brez njih si že skoraj težko predstavljamo naše društvo. Prav zaradi njihove angažiranosti je bil 15. oktobra 2004 prav na Colu sklican posvet in srečanje članic Severno-primorske regije, ki sta se ga udeležila tudi podpredsednica GZS ga. Marinka Cempre Turk in poveljnik GZ Bovec g. Miro Bozja. Številnim članicam sosednjih gasilskih zvez Idrije, Bovca in Zgornje Vipavske doline je pripravil zanimivo in poučno predavanje o osnovnem (teoretičnem in praktičnem) poučevanju gasilk Janez Koncilija. Druga tema pa je bila 'preventiva v gospodinjstvu' z nekaterimi praktičnimi prikazi eksplozije doze spreja, plinske kartuše, gašenja olja na štedilniku in gašenja s prahom, kjer so članice same dokazale, da se tudi tega ne ustrašijo. Ob klepetu in prisrčni pogostitvi, ki so jo naše članice pripravile, bo vsem prisotnim tudi ta večer ostal v lepem spominu.

Prav tako je v našem društvu včlanjenih okoli 70 mladih gasilcev z Osnovnih šol Col in Otlica. Iz vsake osnovne šole se je po ena desetina letos uvrstila na državno tekmovanje v Celju, in sicer desetina pionirjev s Cola in desetina pionirk z Otlice. Vsa pohvala gre našim mentorjem in mentoricam, ki vztrajno učijo mlade gasilce, kako se preprečuje požare, in gasilskih veščin.

Posledično opažam, da je v našem požarnem okolju manj požarov, saj še vedno drži, da je lažje preprečevati požare s preventivo kot pa jih gasiti. Tudi člani so sodelovali na več tekmovanjih, tudi izven naše občine. Udeležili so se tekmovanja GZ Zgornje Vipavske doline, gasilskega avtoralija v Zagorju pri Pivki. Na zadnjem tekmovanju in enodnevnem usposabljanju naše zveze pa so pometli z vso konkurenco in osvojili prvo mesto.

V mesecu decembru pa je pet naših članov opravilo tečaj za nošenje in uporabo izolirnih dihalnih aparatov (IDA). Tako bomo sposobni intervenirati tudi v zahtevnejših stanovanjskih požarih in požarih v gospodarskih poslopih. V mesecu novembru in decembru pa v našem domu poteka tečaj za bolničarje, ki ga obiskuje 21 članov in članic. Najbolj razveseljivo pa je, da so to predvsem mladi, ki bodo po končanem usposabljanju pripravljani pomagati tudi kot bolničarji predvsem poškodovanim oz. zdravniške pomoči potrebnim.

Ob vsemu naštetemu, pa pred našim društvom stoji še veliko ciljev, ki jih želimo uresničiti. Upamo, da nam bo to uspelo. Že do praznovanja 30-letnice obstoja našega društva bi radi našemu domu dali boljše funkcionalnost, pa tudi lepši zunanji izgled. Zato nameravamo nad garažo postaviti AB ploščo s stopniščem, uredili bomo sanitarije, v nadstropju pa garderobo, manjše skladišče in pisarno. Do teh prostorov nameravamo urediti tudi poseben dostop in, seveda, urediti primerno in varno streho, ki je po 27-ih letih že dotrajana, predvsem pa ni izolirana, kar pa nam v zimskem času povzroča velike finančne stroške za ogrevanje. Izdelan imamo že ustrezen načrt. Kljub velikemu finančnemu zalogaju upamo, da bomo z vztrajnostjo, delavnostjo članstva in pomočjo dobrih ljudi tudi ta projekt izpeljali in se ob 30-letnici veselili še enega velikega dosežka.

Za zaključek pa bi se rad v imenu članic in članov našega društva še enkrat lepo zahvalil vsem krajanom našega požarnega okolja za njihovo razumevanje in naklonjenost našemu društvu.

Naj Vam prihajajoči božični prazniki vlijejo v srca veliko notranjega miru in osebnega zadovoljstva, v letu 2005 pa vam vse članice in člani želimo obilo zdravja, veselja in sreče.

Z gasilskim pozdravom: "Na pomoč!"

Na Colu, december 2004

BREZ EVRO SREDSTEV BI VODOVOD DOGRADILI OKROG LETA 2009

Tanja Hladnik

Peter Kete je že več kot štiri leta zaposlen na Občini Ajdovščina kot vodja investicij na področju javnih služb. Zadolžen je (bil) tudi za postavitev vodovoda Gora in kanalizacije Col. Z njim smo se pogovarjali o že dokončanem delu in načrtih za prihodnost.

Kakšen je vaš pogled na novo postavljeni vodovod Gora?
Izgradnja vodovoda je bilo nadaljevanje dolgoletnih prizadevanj in zadovoljen sem, da smo zadevo uspešno zaključili. Kot vodja projekta sem Vodovod Gora 'podedoval', ko so bili načrti pripravljani do take mere, da smo lahko z njimi kandidirali za mednarodna sredstva. Hvala bogu, se je zadeva uspešno zaključila.

Torej lahko po vašem mnenju projekt označimo za uspešen?

Mislím, da po 12-ih letih prizadevanj to lahko trdimo. Brez pridobljenih mednarodnih sredstev bi, po realnih ocenah, vodovod zgradili šele do leta 2009.

Zakaj sta iz projekta izpadla kraka proti Avžlaku in Malem Polju?

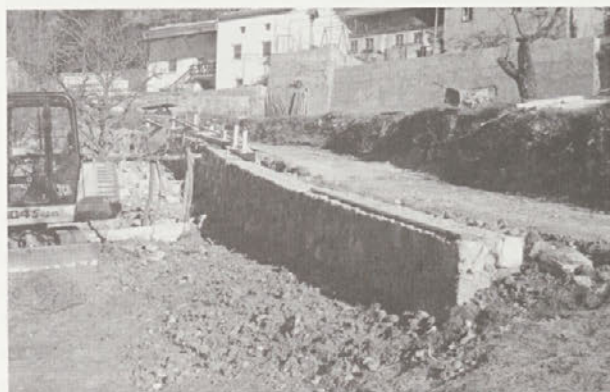
Nista izpadla iz projekta. Dejstvo je, da leta 2000, ko so se začele priprave na prijavo projekta za mednarodna sredstva, za vodovod proti Avžlaku in Malemu Polju še ni bila pripravljena projektna dokumentacija. Ta se sedaj pripravljaja, rok izgradnje je v načrtu do leta 2008. Za leto 2006 načrtujem, da bomo s tem projektom kandidirali na kohezijskih skladih. Možnosti za gradnjo torej so, kraka nista izpadla.

Ste v zvezi s kvaliteto izgradnje in zunanjo ureditvijo prejeli pritožbe oziroma pohvale?

Pohval nismo prejeli. Dogovarjali smo se z okrog petsto lastniki na Gori in trenutno so še trije do pet takih, ki se lahko pritožijo na izvedbo zaključnih del. Po lanskem pozivu smo v vseh krajevnih skupnostih zbrali okrog petdeset pisnih zahtevkov za saniranje del. Razen navedenih so vsi že dali pisno soglasje izvajalcu, da so dela zaključena. To je bil tudi pogoj, da smo sprostili pet odstotkov zadržanih sredstev, pet odstotkov pa se v skladu s pogodbo še zadržuje. Pri izvajalcu ne vidim kakšnih pomanjkljivosti, mislim, da se je kar potrudil.

So dela na rezervoarju v Žerivših zaključena?

Obstajajo pripombe s strani bivšega lastnika zemljišča glede zaključnih del. To smo sporočili izvajalcu, tako da se zadeva ureja. Lastnik zemljišča se je z izvajalcem del dogovoril, kako bo zadeva sanirana.

V Orešju so delavci že začeli urejati podporne zidove za dostop do gradbišča čistilne naprave. Foto: Arhiv L. Trošt.

Kakšen je načrt za kanalizacijo Col?

Načrt zajema izgradnjo čistilne naprave za petsto enot in okrog 3,5 kilometrov javnega kanalizacijskega omrežja. Poleg tega je treba zgraditi še okrog 1,6 kilometra priključkov za naselje Col. Pri priključkih gre za to, da se na robovih parcel oziroma stanovanjskih objektov zagotovi priključno mesto, ostala dela so v rokah investitorja. Priključki zaenkrat še niso v načrtu, ker proračun za leto 2005 tega ne dopušča. Poudariti moram, da bo pri gradnji priključkov potrebno tudi sofinanciranje krajanov Cola. Predlagal bom, da bo gradnja sofinancirana tudi s strani Občine, a o tem se bomo še pogovarjali.

Kakšna bo čistilna naprava?

Edina čistilna naprava za naselje Col bo pod Orešjem, na taki višini, da črpališča na javni kanalizaciji ne bodo potrebna. Vendar pa je v okviru naselja Col okoli pet stanovanjskih objektov, ki so postavljeni tako, da bo zanje treba zagotoviti hišna črpališča. Seveda samo, če se bodo lastniki tako odločili. Druga možnost je, da bodo obdržali greznice.

Kako napredujejo priprave oziroma gradnja kanalizacije?

Pogodba z izvajalcem je bila podpisana 26. oktobra. Priprave za gradnjo čistilne naprave so se začele, kar je mogoče tudi videti.

SREČNO V LETU 2005 VAM ŽELI DRUŠTVO TRILEK

»ZEMLJANI Z OBROBJA« ŠE VEDNO BREZ VODE

Matjaž Bajec

Da je voda naravna dobrina, ki je pogoj za življenje na Zemlji, je dejstvo. To nam izpričuje tudi naslednji, vsaj za oškodovane, 'neljubi' dogodek.

Vodovod je za celotno območje Gore ena izmed večjih pridobitev letošnjega leta (2004). Le ta je rešil marsikateri problem in prav zato smo se njegovega odprtja veselili še toliko bolj. Na žalost pa se vselega dogodka niso mogli veseliti prav vsi prebivalci Krajevne skupnosti Col. Tu mislimo predvsem na krajanje Malega Polja in Avžlaka, ki so, oziroma smo še, vedno brez vodovoda in smo bili primorani izgradnjo proslaviti 'žejni'.

Zastavlja se nam vprašanje, zakaj sta iz projekta izpadla ta dva kraka.

Po besedah nekaterih se je izgradnja le-teh zalomila že pri nastajanju projektov. Nepravočasno izpeljani projekti in ostala birokracija naj bi bili vzrok, da se krajanje teh dveh zaselkov morajo še vedno preživljati z vodo iz lastnih virov. Naj bo tako ali drugače, ni izgovora, ki bi zadovoljil potrebe oškodovanih krajanov.

Malomarnost (za kar v samem bistvu najverjetneje gre) pa občutimo prav mi, prebivalci teh dveh zaselkov. Zato naprošamo vse odgovorne, da na nas vsaj v bodoče ne pozabijo več. Tudi mi, pa čeprav z obrobja, smo Zemljani in ne materialna dobrina, ki za svoj pogon ne potrebuje vode.

P. s.:

Pred kratkim pa smo izvedeli, da vse vendarle ni tako 'črno'!

Peter Kete, zaposlen na občini Ajdovščina - kot vodja investicij na področju javnih služb, je o bodoči realizaciji omenjenih vodovodnih krakov povedal naslednje:

»Projektna dokumentacija se pripravlja, rok izgradnje je v načrtu do leta 2008!«

Do taktat pa je še dolgo, tako da tokrat ne bi smela biti vzrok bitka s časom. Vsekakor pa je zagotovo občina Ajdovščina s temi besedami ponovno vlila upanje oškodovanim krajanom.

POROČILO ODBORA ZA NAKUP NOVEGA ODRA

Silvan Praček - Max

V začetku letošnjega leta smo se v prostorih društva Trillek zbrali predstavniki Krajevne skupnosti Col, Osnovne šole Col, Društva Trillek, Društva Štirlek, Gasilskega društva Col, Lovske družine Col in MPZ Razpotja Col z namenom, da poiščemo možnost za nakup novega odra, ki ga v novi dvorani na žalost ni. Sprejeta je bila odločitev, da gremo v roku enega leta v nabavo montažnega odra nemškega proizvajalca, kakršnega imajo večinoma vse novejšje telovadnice. Posamezen element ima površino 2 kvadratna metra, tehta 56 kilogramov, je nastavljen po višini, maksimalna višina pa je 100 centimetrov, spravljen element pa je visok le 20 centimetrov in tako zavzame relativno malo prostora. Iz posameznih elementov je možna tudi montaža tribun ali pevskih praktikablov. Elementi se sicer

lahko uporabljajo tudi za razstave, prireditve ipd. Zaradi vodoodpornosti lesenih delov je možna tudi uporaba na prostem.

Mogoče še par besed, zakaj smo se sploh odločili za nakup odra. Z novo telovadnico smo pridobili tudi primeren prostor za razne prireditve: koncerte glasbenih skupin, javne radijske in televizijske oddaje, razstave itd. Za tovrstne dejavnosti pa je potreben oder. Zavedamo se tudi, da odra brez lastne iniciative nikoli ne bo, zato bodo poleg krajevne skupnosti Col s finančno udeležbo pomagala vsa že omenjena društva in Osnovna šola Col. Naročilo in sam nakup pri izbranem dobavitelju bo izpeljala Krajevna skupnost Col, z odrom pa bo upravljala osnovna šola Col.

ROKOMETNI KLUB COL V SEZONI 2003/04

Branko Leban

Letos mi je pisanje poročila o dogajanju v RK Col še posebno v veselje, saj so se z odprtjem športne dvorane na Colu pogoji za delo zelo izboljšali. To se vidi tudi po rezultatih naših dveh ekip, ki tekmujeta na državni ravni. To sta ekipi mlajših dečkov B ter kadetov.

Pa začnimo z mlajšimi dečki B. Ekipo sestavlja kar 15 igralcev, kar je za colske razmere zelo veliko; fantje se enakovredno kosajo z drugimi ekipami in imajo celo možnost, da se bodo v nadaljnjem tekmovanju borili za

naslov državnega prvaka. K množičnosti, in posledično kakovosti, je svoje prispevala tudi nova športna dvorana. Prav množičnost je garancija za dobro delo tudi v prihodnje. So ekipa dobrih prijateljev, a se na treningu vseeno neizprosno borijo za mesta v ekipi. Z veseljem trenirajo, vsak dan se naučijo kaj novega, predvsem pa jim treningi in tekme zapolnjujejo prosti čas, ki bi ga lahko porabili tudi na manj prijeten način. Vse starše pozivamo, naj svoje otroke brez strahu vključijo v rokometno šolo. Tam se bodo naučili mnogo rokometnih, pa tudi drugih veščin.

COLSKI ČASNIK 2004

Ekipe kadetov, letniki 1988 in 1989, so tisti, ki ponovno dvigajo raven colskega rokometu. Tudi ta ekipa šteje 15 igralcev. Zanimivo je, da sta se ekipi pridružila tudi dva igralca iz Ajdovščine in redno, trikrat tedensko, trenirata z našimi igralci.

Tudi na tej ravni se ekipa lahko kosa z veliko večjimi rokometnimi centri, z veseljem pa lahko povemo, da so kar štirje igralci naše ekipe povabljeni v širši izbor državne kadetske reprezentance. Podatek, ki sam govori o kakovosti dela z mladimi rokometarji na Colu.

Trenutno delajo z mladimi rokometarji trije trenerji: Blaž Žgavec, Aleš Krapež in Branko Leban.

Blažu in Alešu bi se ob tej priložnosti zahvalil za trud, ki ga vlagata v te mlade fante, saj navkljub temu, da delata brezplačno, delo opravljata korektno, in brez njunega osebnega prispevka rezultati ne bi bili takšni, kot so.

Na zadnjem občnem zboru pa smo se uspeli tudi bolje organizirati, kar se tiče ne povsem rokometnih zadev, saj je treba za klub skrbeti tudi po nerokometni plati. Novi funkcionarji v klubu že delajo in želimo jim veliko delavnih uspehov.

Pri samem delovanju kluba pa ne moremo mimo OŠ Col. Lepa hvala g. ravnatelju za materialno pomoč, kot tudi za pomoč pri organizaciji prevozov na tekme. Brez pomoči OŠ bi klub le stežka deloval tako, kot deluje.

Veliko je še takih, ki na tak, ali drugačen način pomagajo klubu. Hvala vsem in naj vam bo v plačilo misel, da delate nekaj za vse nas.

Vsem privržencem našega kluba, seveda pa tudi vsem ostalim, želim vesel božič in srečno novo leto ter obilo športnih užitkov, tudi ob gledanju rokometnih tekem na Colu.

LOVCI V LETU 2004

Anton Tratnik

V lovskih vrstah je bilo v letošnjem letu zaznati pestro dogajanje. Ustaljeno prakso delovanja lovske organizacije v preteklih letih je zamenjalo mukotrpno dogovarjanje, usklajevanje, zagovarjanje pred državo in sodiščem. Opisal bi le nekaj glavnih dogodkov, spoznanj, dilem... Bili smo priča sprejemu nove zakonodaje, ki je povzročila vrsto razprav v slovenski javnosti.

Lovci smo z njo v veliki meri zadovoljni, saj ohranja večino pridobitev in dobrih rešitev, ki so se izoblikovale v preteklosti. Vsekakor pa ne bo nikoli več tako, kot je bilo. Predvsem bo lov bistveno dražji. Bojazen je celo, da bo postal sčasoma privilegij bogatih. Srčno upam, da to ne bo veljalo za našo družino.

Z novo zakonodajo so se v letošnjem letu oblikovala nova lovsko upravljalna območja. Naša družina spada med skupino družin Zahodno visoko kraškega območja, od Tolmina do Vrhnike. Območje, ki ga je seveda, kot vse drugo, predpisala država, je bilo oblikovano brez upoštevanja želja posameznih družin, predvsem tistih na obrobju. K sreči naša družina leži nekje v sredini in ni bila deležna raznih pritiskov in kombiniranja. Tega je več v zadnjem obdobju, ko se določajo sedeži teh območij. Za naše se potegujeta Idrija in Nova Gorica. Območje lovske družine Col ostaja enako kot doslej in nam bo verjetno ponujeno v zakup. V ta namen smo izpolnili tudi enega od pogojev, ko smo s sosednjimi lovskimi družinami natančno in brez zapletov določili meje lovišča.

Zakonodaja je predpisala tudi organiziranost lovske organizacije, ki jo vodi Lovska zveza Slovenije. Na drugem nivoju pa je vseh 415 lovskih družin. To kaže na željo države po centralnem odločanju. Popolnoma jasno je, da bo kljub dobi informatike taka organiziranost neučinkovita. Rešitev se kaže v tem, da bi Zveza lovskih družin Gorica, ki je do sedaj opravljala povezovalno funkcijo, ostala kot neka prostovoljna zveza društev, torej lovskih družin. Koliko nas bo lovce vse to stalo, danes ne ve še nihče.

Splošno gledano, se je vpliv države skozi leta tako povečal, da lovci pravzaprav ne odločamo o ničemer več. Postali smo nemočni, ubogljivi izvrševalci planov, ki nam jih predpišejo drugi. Brezpogojno moramo izvršiti plan odstrela, izvesti dela v lovišču ter ob tem voditi vrsto birokratskih evidenc. Če plani niso izvršeni, sledijo sankcije. Izrečejo se mandatne kazni, ki niso prav majhne. V najslabšem primeru to privede do odvzema lovišča lovski družini. Prav naša družina je letos 'preživela' inšpekcijski pregled in bila deležna demonstracije moči države. Prišel je čas, ko bomo vsi lovci morali spoznati, da lov ni le privilegij, šport, zabava, temveč predvsem resna obveznost. Tako, po domače, kot je šlo v preteklosti, pač ne bo šlo več. Zavedam se, da je o tem prepričevati sedemdeset lovcev, navajenih starih navad in razvad, včasih jalovo početje.

Za delo v novih razmerah nujno potrebujemo tudi jasna navodila. V pripravljanju naj bi bili pravilniki, ki bi določali dolžnosti, pravice in pristojnosti zveze, društev in posameznikov. Brez tega se nam utegne zgoditi, da ne bomo našli več ljudi, ki bi bili pripravljeni tako in toliko delati in prevzemati take odgovornosti.

Kot društvo smo letos končno postali lastniki Lovske kočice na Farmancah in dela dvorišča ob koči. V teku je pridobivanje še drugih zemljišč. Zaradi nerešenega lastništva v preteklosti, tudi denacionalizacije in sprememb planskih aktov občine, se postopki le počasi rešujejo.

Vsega letošnjega dogajanja ni mogoče opisati. Pred vodstvom društva je bilo vrsta nalog, ki smo jih, vsaj upam, uspešno opravili. Naše vodilo je bilo in bo »ravnati se po volji večine«. Popolnega soglasja pri tako velikem in raznolikem članstvu tako ali tako ni mogoče doseči. Lovcem želim v novem letu obilo zdravja in, seveda, ravne cevi, vsem krajanom pa poleg zdravja sreče in osebnega zadovoljstva tudi več posluha in strpnosti do lovcev in 'lovskih stvari'.

KUD RAZPOTJE V LETU 2004

Jure Pregelj

Leto 2004 se bo v srcih pevcev zapisalo kot črno leto. Prineslo nam je nekaj veselih in srečnih trenutkov, radodarno pa je bilo tudi z žalostjo.

Polni pričakovanj smo zakorakali novim dogodivščinam naproti, z novimi cilji in željami. Vzdušje je bilo v začetku leta dobro in zagnano smo začeli z delom. Bili so sicer dnevi, ko je bilo prebiranje partitur naporno, vendar smo vztrajali, saj se zavedamo, da le trdo delo prinese uspehe. Po intenzivnih vajah smo uspešno nastopili na reviji Primorska poje 2004 v Biljah. Sledil je prosti vikend in že smo bili na delu, saj smo dobili povabilo za gostovanje v Brežicah. V zboru je nekoliko zavlada konstruktivna trema, ki je botrovala našemu predanemu delu. Nenazadnje bi bilo to, če izvzamemo izlete v gore, verjetno eno prvih večdnevih gostovanj v zgodovini našega zbora. V načrtu smo imeli sodelovanje Kultura brez meja, ki ga je organiziral MPZ Viva ob vstopu Slovenije v EU, sledila bi najverjetneje 'prečuta prenočitev' in drugi dan še nastop pri maši, s koncertom v cerkvi Sv. Mihaela v Pišecah. Organizacija je stekla, priprave tudi in lepo je bilo videti dobre tri desetine colskih pevcev, ki so se trudili in prispevali k projektu vsak svoj delček.

Potem pa je treščilo!

Po GSM-u mi je Mojmir sporočil, da se je Silvo smrtno ponesrečil. Težek je postal tisti sončni dan. Nič lažje ni bilo zvečer, ko smo se dobili in se dogovorili o načinu in vsebini našega slovesa od Silvota. Umikali smo poglede in skrivali žalost, ki nas je oblivala. Kljub temu, da smo bili pretreseni, smo se ljubeče poslovili s pesmijo, kot se za pevce spodobi.

Ladja pa je morala pluti naprej. Najprej smo razmišljali, da bi gostovanje v Brežicah odpovedali. Po temeljitem premisleku pa smo se odločili, da bomo plan nekoliko spremenili in nastopili le na koncertu Kultura brez meja, ta nastop pa bo posvečen spominu na Silvota.

Pogumno smo rinili naprej, ne zavedajoč se, da nas bo usoda še enkrat hudo udarila.

Potovanje v Brežice je bilo utrudljivo, a prijetno. Čustvene rane, ki smo jim bili izpostavljeni, se še niso zacelile, pa vendar smo se odločno podali na pot, saj bomo peli vsi za enega. Med potjo smo se okrepčali v simpatici gostilni v Trebnjem in osveženi priromali v Brežice. V prekrasnem ambientu Viteške dvorane pa smo prekosili sami sebe in občinstvu dali srce. Melodija je plavala in ton je zvenel daleč v sobane, ki jih je nekoč posedovala brežiška gospoda. Organizacija je bila perfektna in koncert nepozaben. Po koncertu se mi je utrnula misel: Škoda, ker colsko občinstvo temu ni bilo priča. Že dolgo se nam dogaja, da blestimo v 'tujini', doma pa so nastopi nekoliko medli. Polni vtisov smo se vrnili domov in zaključili Pevsko sezono 2003/04.

In spet je treščilo!

Po hudi bolezni nas je zapustil France Štefančič - Con. Kar nismo mogli verjeti, da se to dogaja prav nam. Rane,

ki se po Silvovi smrti še niso zacelile, so se še povečale. Polni žalosti smo se ponovno zbrali, da se poslovimo še od enega našega člana. Pesem je bila neubrana in grla so se nam stiskala v krč, iz katerega bi se raje izvil krik kot pa ton. Komaj smo privlekli pesem do konca.

In spet je morala ladja izpluti in nadaljevati pot v neznano.

Utrujeni od minulih dogodkov smo se podali na zaslužene počitnice.

V avgustu smo priredili izlet v gore, tokrat na pobočja Pohorja. Po pripovedovanjih je bil pravo doživetje in veselje je bilo poslušati sopevce o pripetljajih, ki so se jim zgodili.

Dva utrinka z izleta pevcev na Pohorje. Foto: Arhiv S. Škvarč

Nastopila je nova pevska sezona 2004/05. Začeli smo jo prej kot prejšnja leta, saj smo se začeli pripravljati na zelo pomemben nastop. Odločili smo se, da nastopimo na Tekmovanju primorskih pevskih zborov v Postojni. Kljub temu, da je bil motiv pri nekaterih zelo velik, pa priprave niso bile stoodstotne. Kljub svojemu optimizmu sem si moral priznati, da zbor ni več tak, kot je bil. Preživeli smo težke čase, ki so nam pustili posledice. Manjkala je tista strastnost, s katero nas je obsopal Silvo, in poštena in kritična beseda, s katero nas je bodril ali 'prizemljal' France.

COLSKI ČASNIK 2004

Tudi ostale stvari se niso pokrile, kot bi se lahko. Po prihodu v Postojno nas je razočarala organizacija, ki je bila na zelo slabi ravni. Zaradi neobveščenosti smo prišli v Postojno, po mnenju organizatorjev prepozno, kljub temu, da smo bili v dvorani eno uro pred nastopom. Nastop sam po sebi sploh ni bil tako slab. Odpeli smo po trenutnih zmožnostih in žirija je ocenila, da smo za dobre tri točke zgrešili bronasto plaketo.

In približalo se je leto 2005.

Kaj nam bo prineslo? Mogoče uspehe, mogoče poraze,... vsekakor pa delo, za katero bo treba poprijeti z veliko mero ljubezni do pete besede. Velikokrat se ubadamo s kadrovskimi problemi, še največkrat pa s finančnimi.

Marsikdo se ob problemih sprašuje, ali je vredno vztrajati. Moj odgovor je jasen in odločen. Zagotovo je vredno, če ne zaradi nas in naših trenutnih uspehov, pa zaradi naših prednikov, ki so peli in poskrbeli, da smo dar petja razvijali tudi mi; in zaradi naših zanamcev, ki od nas pričakujejo, da jim bomo to duhovno in kulturno vrednoto predali naprej.

Bralcem in vsem krajanom Cola in okolice voščim srečen božič, v novem letu pa naj si sreča in zdravje podata roke in nas spremljata do leta 2006.

V SPOMIN

Lucijan Trošt

Letu, ki se poslavlja, že ne moremo reči, da je bilo srečno leto. Saj se v vsakem lahko najde kaj slabega, vsako leto nekomu prinese žalost, skrbi, probleme. A iztekajoče leto je grobo zaznamovalo cel Col, saj nam je vzelo tri sokrajane, ki so dali opazen delež življenju na Colu.

Silvo Tratnik – Buba, Franc Štefančič – Con in Janko Žejn – Brjaški so, vsak na svojem področju, pridodali kamenčke v mozaik skupnega življenja na Colu. Vsi trije so odšli v letih, ko bi v mozaik lahko dodajali vedno več, vedno bolje. A usoda je hotela tako.

Prav je, da se jih spomnimo tudi na straneh Colskega Časnika.

O Bubi ne moremo povedati nič takega, kar se o njem ne bi že vedelo. Na Colu verjetno ni dejavnosti, pri kateri Silvo ne bi sodeloval. Pevec, športnik, zagnan delavec (njegova je bila ideja o izgradnji balinišča)... In ne smemo pozabiti, da je tudi v Colskem časniku redno objavljajal poročila o delovanju balinarskega kluba. Poleg družine pa ga seveda najbolj pogrešajo pevci. Ne samo zaradi glasu, tudi drugače se opazi, da manjka njegova beseda.

Tudi Franc je največji pečat pustil pri pevcih. Kot sami priznavajo, jih je marsikdaj znal postaviti na trdna tla. Je pa Con v prejšnjih letih deloval tudi v okviru Krajevne skupnosti Col

Janko Brjaški pa je s svojim mizarstvom poskrbel, da na Colu verjetno ni hiše, kjer ni vsaj kaj malega 'potišlaril'. Vedno je bil pripravljen ustreči in narediti tista dela, ki so se jih drugi mizarji 'otepali'. Tudi društvu Trilek je marsikaj naredil 'od danes do jutri', ko se je mudilo. Zadnja leta ga je 'zgrabila' zbirateljska žilica in pred par leti smo v Colskem časniku že opravili razgovor z njim. Prav letos smo hoteli v slikah podrobneje predstaviti njegovo zbirko, a nas je njegova smrt prehitela. Na žalost.

Vsi trije pokojni so postali del colske zgodovine. Ostala bodo njihova dela, marsikatera anekdota o njih, ostal bo lep spomin na Bubo, Cona in Jankota Brjaškega.

Vsem svojcem pokojnih izreka iskreno sožalje uredništvo Colskega časnika.

Dve fotografiji iz časov, ko so bili še vsi trije med nami. Foto: Arhiv S. Škvarč in OŠ Col

KONJE ZAMENJAMO ZA SMUČI IN SPET...

V smučarskem društvu Gozd sledimo idejam

Janko Mikuž

Če sem v lanski številki Colskega časnika napisal nekaj o nastanku in delovanju društva, tokrat to prav gotovo ni potrebno. Vseeno bom namenil nekaj besed delu društva v preteklem letu ter zimski sezoni 2004/05, ki se začinja. Omenil bom le najpomembnejše dogodke, kajti preveč bi našteval, če bi predstavil prav vse, kar je trden dokaz, da se nismo samo hvalili, ko smo lani napovedovali pestro leto, da smo tudi trdo delali in izpolnili večino obljub ter prišli še do novih idej.

Tekmovali smo v okviru Notranjskega pokala in s 7. mestom v skupni uvrstitvi v slalomu in veleslalomu nas je Anja Vidmar krepko presenetila in preseгла vsa pričakovanja.

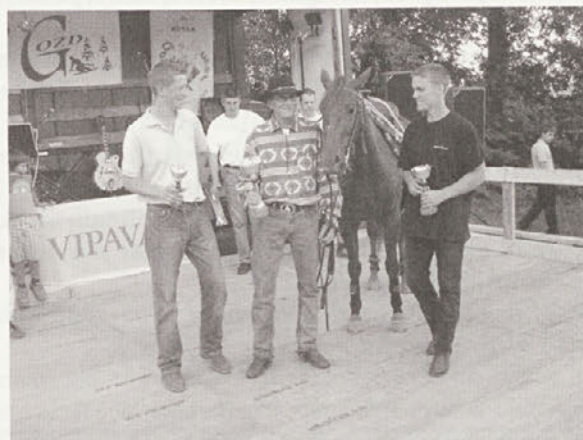
Na slalomu na domačem terenu, kjer nam jo je vreme že drugič zagodlo, smo se odlično odrezali tudi člani, še posebej Jože Krapež, z najboljšim časom slaloma.

Na šolskem tekmovanju v veleslalomu je Anja z lahkoto zmagala, njen brat Darijan pa je med 600 tekmovalci na šolskem državnem prvenstvu prislužil 24. mesto. Bravo!!!

V Črnem Vrhu smo zaključili z obnovo vlečnice in marca je naprava že poskusno obratovala. Ob tej priložnosti smo izpeljali meddruštveno tekmo Gozd - Gora, ki je štela tudi za domače prvenstvo Društva Gozd, in ugotovili, da so takšna srečanja za obe društvi dobrodošla in koristna. Počeli smo še marsikaj, med drugim je na papir 'prijokala' 1. številka Gozdanskega časnika, kjer boste, če ga boste le prelistali, našli podrobnejše informacije o našem delu v preteklem obdobju.

Topot kopit iz Gozda se zareže v 24. avgust 2004

Da je konjska dirka 24. avgusta 2003 bila pravi bum, ste verjetno že slišali, a jo je letošnja, 22. avgusta 2004, povsem zasenčila s precej večjim številom obiskovalcev in tekmovalcev ter razširjenim programom, tako da smo v dogajanje vključili tudi soboto, 21. avgusta, ko smo izpeljali orientacijski pohod konjenikov, kjer je zmagala domača posadka: Boris Matej in Jurij s konji iz istega hleva

Konjske dirke v Gozdu. Piše se leto 2004.

Foto: Arhiv J. Mikuž

Drugi dan smo startali s kolesarsko dirko z gorskimi kolesi, sledil je konjski slalom ter konjski sprint in dobili novega skupnega zmagovalca, Simona Krapeža. Lanski naslov je branil Nejc Stibilj in osvojil 2. mesto. Odlično se je odrezal tudi domači adut Jurij Peljhan, z lipincem Sigijem. Osvojil je 4. mesto v slalomu, 3. mesto v sprintu ter 3. mesto v skupnem seštevku. Bravo Jurij in Sigi!!!

Če niso samo sanje, so verjetno ideje

Zima je pred vrati in zimska sezona 2004/05 nam ponuja nove naloge in izzive. Zopet bomo sodelovali pri Notranjskem pokalu in poskušali lanske rezultate še izboljšati.

Nadaljevali bomo z društvenim pokalom, ki smo ga letos razširili in popestrili.

V januarju načrtujemo izpeljati tradicionalen slalom na domačem terenu, za kar smo se pred letošnjo sezono še bolj opremili z nabavo še dodatne nove opreme, ki bo služila tudi za tekme, ki jih načrtujemo izpeljati na smučišču v Črnem Vrhu.

Šli bomo na Golake, seveda v temi in s smučmi.

Sledili bodo še mnogi drugi športni izzivi. Ko bo zima odnesla kopita višje v hribe, bomo kopita naših konjičev opremili z novimi podkvami in odkopitljali na Posoško konjenico, konjenico Gozd - Lokovec, ter Gozd - Kromberk in na še mnoge druge krajše odprave. V načrtu imamo konjenico Gozd - Vrhnika, kjer nas bodo sprejeli naši prijatelji, konjeniki z Notranjske, Štajerci nam se bodo pridružili in v čast bo tistim, ki bodo na tem srečanju sodelovali in skupaj nadaljevali pot kdo ve kam... Načrtujemo še marsikaj, ideje so, ena največjih je prav gotovo 'špica' vseh idej. To je konjska dirka 14. avgusta 2004, in še in še.

KJE SO ... VSAK SREDIN VEČER

Tanja Hladnik

Vprašanje: Kje so vaše mame, hčerke, sestre, punce, ... vsak sredin večer? V novi telovadnici, seveda! Ta je Colčanom prinesla veliko novih možnosti za preživljanje prostega časa. Tako so ženske že v prejšnjem šolskem letu 'migale' na aerobiki z Manco Likar, letos pa se razgibavajo na tedenski uri terapevtske vadbe, ki jo vodi Klavdija Krušec. Diplomirana fizioterapevtka, ki že 16 let dela v Centru za usposabljanje invalidnih otrok v Vipavi, z veseljem vodi še tri terapevtske skupine: na Colu, v Ajdovščini in Vipavi.

Kdaj in kako ste začeli z vodenjem terapevtske vadbe na Colu?

Z vadbo smo začele letos oktobra. Jaz sem pravzaprav vskočila namesto fizioterapevtke Barbare, ki je lani vodila skupino na Colu. Barbara je noseča in me je prosila, da jo zamenjam.

Koliko članic šteje terapevtska skupina?

Mislim, da na vadbo prihaja okrog 25 žensk.

Kakšna je starostna struktura žensk?

Starostna struktura je zelo heterogena, prihajajo zelo mlada dekleta, ženske srednjih let... Mislim pa, da jih ima kar nekaj že čez petdeset. Zaradi zelo različne starosti imam včasih težave z izbiro ustreznih vaj.

Kakšne vaje izvajate?

Začnemo z ogrevanjem. Sledijo vaje za krepitev krvožilnega sistema oziroma aerobni trening. Potem imamo vaje za moč, poudarek je na vajah za trebušne mišice, zadnjico, roke, ramena. Zaključimo z raztezanjem in vodenim sproščanjem.

Kakšne pripomočke uporabljate pri vadbi?

Začeli bomo z uporabo elastičnih trakov pri vajah za moč – za krepitev mišic rok in ramenskega obroča.

Sestavite program vaj sami ali upoštevate tudi želje žensk?

Program sestavim sama, a obenem skušam tudi upoštevati voljo žensk. Te so zelo odprte in povejo, katere vaje so jim všeč in katere ne. Vadbo spremlja glasba, ki bi bila lahko še bolj prilagojena določeni starostni skupini, vendar zaradi različne starosti to ni mogoče. Zato poskušam zadovoljiti vse: včasih poslušamo zimzelene, včasih bolj moderne pesmi.

Kako ste zadovoljni s 'poslušnostjo' žensk?

Zelo so pridne! Vedno se maksimalno potrudijo!

Kakšno so odzivi udeleženk vadbe?

Odzvale so se predvsem v obliki prošnje, naj jih še več popravljam, vaje hočejo izvesti pravilno. Dogovorile smo se, da bo malo manj aerobnih vaj in več vaj za moč. Zaradi popravkov se sicer prekinja program, toda po drugi strani nepravilno izvedene vaje povzročajo bolečine.

Kako se počutite v novi telovadnici in med colskimi ženskami?

Telovadnica je krasna, hišnik mi pri vsem pomaga... prinese radio, poskrbi za ogrevanje. Edina težava je v tem, da ne morem uporabljati mikrofona, ker v prostoru preveč odmeva. Z ženskami se dobro razumem, so 'fajn', zelo se trudijo.

Ali še sprejemate nove članice?

Seveda lahko pride še več žensk, saj je telovadnica ogromna! Po novem letu naj bi tudi skušali popraviti ozvočenje, da bodo vse slišale navodila.

POGOVOR S KOLESARJEM DAVIDOM TRATNIKOM

Matjaž Bajec

David Tratnik, kolesar, doma iz Žagoliča se je po letu počitka ponovno vrnil na kolo in nadaljeval svojo profesionalno kariero pri kolesarskem klubu Radenska Rog.

Najin pogovor bova pričela lepo po kronološkem zaporedju, in sicer bova tvoje misli vrnila v preteklost. Kdaj si se prvič pričel resneje ukvarjati s tovrstnim športom?

Svojo kolesarsko kariero sem pričel pri 12-ih letih. Moj prvi kolesarski klub je bil ajdovski Yoviland, nato me je pot zanesla v Novo Gorico, k tamkajšnjemu klubu Hit casino, in nato sem se prestopil v Radensko Rog. Za leto in pol sem nato prekinil kariero in z letošnjo sezono sem se pridružil članom do 23 let.

Kako si zadovoljen z letošnjo sezono in, seveda, vrnitvijo v kolesarstvo?

S to sezono sem zelo zadovoljen, naredil sem velik napredek, ki je botroval lepim rezultatom. Občutki ob vrnitvi v ta šport so bili zelo dobri. Forma je boljša kot pred to pavzo, tako da menim, da je počitek prišel še kako prav.

Kolesarski klub Radenska Rog je trenutno eden boljših klubov v Sloveniji, zato me zanima, kako potekajo treningi in, seveda, ali imate tudi kakšne skupne treninge?

Večino časa treniram sam, včasih tudi skupaj s kolegi, kot so Leon Makarovič, Matej Mugerli in Dejan Podgornik. Pred pomembnejšimi dirkami imam treninge v Ljubljani.

V letošnjem letu si bil tudi vpoklican v slovensko reprezentanco do 23 let in se udeležil evropskega prvenstva v Estoniji, to je vsekakor velik uspeh zate?

Ja, tako je. Zadnji trenutek sem dobil povabilo v reprezentanco in, seveda, sem se z veseljem odzval. Dosegel sem 38. mesto v kronometru in 37. mesto v cestni dirki, tako da sem zadovoljen s prikazanim.

Na svetovnem kolesarskem prvenstvu, ki je potekalo v Veroni, te nismo videli, zakaj?

Tako se je selektor odločil. Bil sem rezerva in očitno me ni potreboval, če bi pa bil vpoklican, bi bil to zame dodatni uspeh letošnje sezone.

Kakšne cilje si si zastavil za v prihodnje?

Rad bi dobil kakšen dober klub in tam dobro delal naprej.

Si razmišljal tudi kaj o tujini?

Zaenkrat še ne. Za odhod v tujino moraš imeti res vrhunske rezultate, da te pokličejo in te povabijo.

Za konec najinega pogovora pa še par besed nameniva podmladku v tovrstnem športu - je veliko zanimanja?

Edini primorski klub, ki se ukvarja z mlajšimi, je Hit casino. Vemo, da je to eden dražjih športov in vemo, da vsak mlad nadarjen kolesar ne more dobiti kolesa.

Z naslednjo sezono pa prestopaš med tiste prave profesionalce (elite). Meniš, da bo potrebno vložiti še več truda?

Zagotovo da sta pravi pristop in trdo delo ključ do uspeha. Jaz se že veselim novih priprav. Tako se bom veliko časa posvetil fitnesu, pod mentorstvom mojega trenerja Tomaža, zaenkrat pa ostajam še pri klubu Radenska Rog.

David Tratnik, najlepša hvala za ta prijetni klepet in veliko sreče v letu, ki je pred nami!

Hvala tudi tebi in vsem bralkam in bralcem veliko prijetnega branja in srečno leto, ki je pred nami.

GOZDARSTVO in TGM

Kobal Silvester s.p.

MALO POLJE 26, 5273 COL

TEL.: (05) 36 68 306

GSM: (041) 414 603

Prevozi, gradbena mehanizacija

▣ Kobal ▣

KOBAL IVAN s.p.

Višnje 5a, 5273 Col

tel.:05/36 68 187, gsm.:041/703 131

AH, TA MLADINA, LE KAJ BO IZ NJE ?

»Današnji mladi ljudje ljubijo razkošje. Obnašajo se grdo, posmehujejo se avtoriteti in premalo spoštujejo starejše. Otroci so dandanes resnični tirani, nič več ne vstanejo, ko pridejo starejši v sobo, nasprotujejo staršem, kramljajo med seboj v prisotnosti odraslih, jedo požrešno in tiranizirajo svoje učitelje.«

S temi besedami se ni potožil kakšen sodoben vzgojitelj v dijaškem domu, pač pa jih je pred kakimi 2500 leti izrekel slavni filozof Sokrat.

»Le kaj bo z našo, colsko, mladino?« se je tudi leta 1928 spraševal 'prijatelj colske mladine' v časopisu Goriška straža. Takole je zapisal:

»Že sta za nami dva meseca tekočega leta, v katerih se je tudi pri nas marsikaj izpremenilo. K tukajšnji občini je bila priključena občina Podkraj. Za prefekturnega komisarja nam je bil imenovan Vincenzo Marassi. Predpust je šel mimo nas brez plesnih norosti. Tako bi kdo mislil, da živimo zelo mirno. Toda temu ni tako. Dasiravno ni bilo nobenega plesa, vendar običajno popivanje ni izostalo. To pa le pri onih, katerim ni

pomanjkanje prebrskalo še vseh žepov. Da se je ta bolezen začela širiti tudi med šoli odraslimi fantiči, moramo tu ostro obsojati. Poleg popivanja se igra tudi na tiste vražje podobice, temu sledi ponočevanje in kletvina. In to med otroki, kateri so se komaj poslovili od šolskih klopi. Da taka početja ne rodijo dobrega sadu, to bo pač vsakdo umel. Starši, skrajni čas je, da primete trdneje za vajeti vzgoje. O tem je že učila in svarila 'Goriška straža', a vaša ušesa so do danes ostala gluha za vse te opomine. Ali se ne zavedate dolžnosti do svojih otrok? Tarnati in jadikovati čeznje, to seveda znate, da bi pa poskrbeli za dobro vzgojo, tega pa ne. Zavedajte se, da si s tem početjem zapravljajo zdravje ter že v zgodnji mladosti začnejo z podivjanostjo, katera navadno slabo konča. Vzemite te vrstice v premislek vsi prizadeti starši in poskrbite, da boste zatrli kal tej bolezni. Hvaležni vam bodo nekoč zato otroci sami in hvaličen vam bo narod.«
(Zapis o colski mladini v Goriški straži nam je priskrbel Ivan Kobal – Suhovrški iz Višenj. Hvala.)

IZ DOBRE ŠOLE PRIRASTEJO BOLJŠI ČASI, IZ SLABE PA SLABŠI; KAJTI ČASI SO TAKI, KAKRŠNI SO LJUDJE.« (Anton Martin Slomšek)

Nives Žibrik

Delati z otroki je posebna sreča. Otroci so neusahljiv vir pozitivne energije in znajo svojo okolico preplavljati z igrivostjo, optimizmom in veseljem do življenja.

»Otroci so sami po sebi nekaj tako vrednega, da dajo odraslim na duhovnem področju verjetno več, kot dobijo,« pravi dr. Ramovš. Tisto več začutiš takrat, ko se te s svojo iskrenostjo dotaknejo nekam tako globoko noter, da obstaneš in se čudiš njihovi veličini. In potem jih imaš rad..., rad..., vse dokler se ne znajdeš med njimi in dejanji, ki naj jih ne bi počeli.

Takrat pa nastopi nenadomestljiva naloga in odgovornost odraslih – vzgoja. Vzgoja otrok terja od nas ogromne energije in tudi časa. Če želimo otroku nekaj privzgojiti, si moramo vzeti čas, imeti potrpljenje in vztrajati. Vse to troje pa je v današnji noro hitri dobi tako težko izvedljivo.

Starši in učitelji otrokom pripravljamo ravne poti, da na njih ne bi imeli težav, da bi jim bilo lažje. Življenjske ceste pa niso ravne poti in naši otroci velikokrat stopajo nanje nepripravljeni na napore, zavoje, vzpone in padce. Otroke vzgajamo vsi, ki smo z njimi v takih ali drugačnih odnosih. Vsak odnos je vzgoja, pa če to želimo ali ne. Prve in nenadomestljive vzgoje je otrok deležen v družini, prav tako pa ne smemo zanemariti vzgojne

funkcije šole, saj otroci kar nekaj časa preživijo pri nas, torej jih v šoli zavedno ali nezavedno tudi vzgajamo.

Svoje vzgojne funkcije se učitelji prav gotovo najbolj zavedamo pri mlajših otrocih, še posebej sedaj, ko smo z uvedbo devetletke v šolo sprejeli leto dni mlajše otroke - šestletnike, ki so v marsičem precej drugačni od sedemletnikov.

Sicer pa, kar se tiče samega šolstva, trenutne polemike najbolj buri uvajanje devetletke. Tudi sami šolniki čutimo, da je precej nedodelana, predvsem pa nepreizkušena.

V višjih razredih devetletke nov šolski sistem ponuja več predmetov, ocene pri vseh predmetih, pa še izbirne predmete, kasnejši zaključek pouka, nivoje, in spet se govori samo o znanju..., znanju..., ocenah..., znanju... Na drugi strani vsega tega pa se odraščajoči mladostniki srečujejo s temeljnimi življenjskimi vprašanji: vprašanji bivanja, smisla, ljubezni.

Ali jih imamo čas učiti o tem? Imajo priložnost, da govorijo o tem?

V hitrem tempu življenja, kjer je vse naravnano na dobiček in znanje, nam primanjkuje časa in volje za pogovor, druženje, premišljevanje, negovanje vrednot... in čudimo se apatičnosti, nasilnosti, egoizmu naših mladostnikov. Prav tako kot jih učimo hoditi ali pisati, smo jih dolžni navdušiti za življenje, za občudovanje in doživljanje

narave, za rekreacijo in šport, za kulturo, prijateljstvo, vrednote..., naučiti smo jih dolžni usmeriti se tudi drugam, ne le na samega sebe.

Teh vrednot pa se otroci ne učijo samo z informiranjem, otroci posnemajo zglede. To pomeni, da moramo najprej osmisлити svoje lastno življenje in jim preko svoje sreče in ljubezni do življenja prenašati sporočilo o vrednosti bivanja.

»Vzgajati ne pomeni zgolj razvijati razum, marveč oblikovati celotnega človeka, tudi njegovo srce in njegov značaj. Vzgajati pomeni iz roda v rod prenašati duhovne vrednote, ki dajejo življenju vsebino in smisel. Tega ne moremo doseči le z besedami, temveč predvsem tako, da te besede udejanjimo v lastnem življenju, v lastni človeški drži.«

PLANINSKI KROŽEK OŠ COL

Roberta Stegovec, Tina Krapež

V lanskem šolskem letu je na OŠ Col po kratkem premoru spet zaživel planinski krožek. Pobudo zanj so dali člani Planinskega društva Križna gora in s tem odprli za naju, Roberto in Tino, nova vrata, naju na tej poti usmerjali ter nama pomagali in svetovali.

Planinski krožek je pri osnovnošolcih vzbudil zanimanje in pohodov so se otroci udeleževali v vse večjem številu. Danes je v planinski krožek včlanjenih že 52 otrok. Prav pozitiven odziv otrok naju je spodbudil, da sva se v avgustu udeležili seminarja za mentorje planinskih skupin. Tam sva si pridobili znanje in veliko idej za delo z mladimi planinci.

Letos smo v sodelovanju s Planinskim društvom Križna gora in z njihovo veliko pomočjo sestavili okvirni program za planinski krožek na šoli. Z delom z mladimi planinci sva začeli resneje in samozavestneje. Naša želja je otrokom približati gorništvu in pohodništvo kot način preživljanja prostega časa. Prav tako si želimo v pohodništvo vplesti tudi druge zanimive dejavnosti, ki bi otroke pritegnile in razvedrile.

Planinska srečanja smo v letošnjem šolskem letu načrtovali vsak mesec, bodisi s pohodi, izleti ali predavanji alpinistov.

V oktobru smo se odpravili na prvi pohod. Žal nam vreme ni bilo naklonjeno in tako smo skrajšano različico pohoda izpeljali v megli. Rosenje iz megle nas je dodobra namočilo, a je na svoj način kljub temu pričaralo zanimivo vzdušje.

V novembru nas je obiskal alpinist ali popotnik (kot se sam rad imenuje) Bogdan Ambrožič iz Sanabora. Predstavil nam je gorništvu kot način preživljanja prostega časa, opremo gornika, diapozitive naših in tujih gora in ob tem opisal tudi nekaj svojih pripetljajev.

V decembru smo se povzpeli na Golake in čeprav snega ni bilo, smo si z mlajšimi osnovnošolci pričarali novoletno vzdušje s pripravo okraskov in krasitvijo koč na Golakih. Starejši šolarji so se medtem povzpeli na vrh Malega Golaka in se nam kasneje pridružili pri koči. V decembru nas čaka še izlet na Mojstrano in ogled živih jaslic na ledu. V naslednjem koledarskem letu pa si želimo osvojiti še Kokoš, se podati na učno pot Po Dolu gor in dol (po Predmeji), prehoditi visokogorsko dolino Tolminke in se udeležiti srečanja mladih planincev osrednje Primorske. Seveda bomo tudi letos ponovili pohod v Belo, kjer se bodo otroci preizkusili v plezanju. V začetku novembra smo se z ekipama Planinski orli in Pink panterji, ki so jih sestavljali učenci OŠ Col, prvič udeležili regijskega tekmovanja Mladina in gore, ki je potekalo v Črnem Vrhu. Obe ekipi sta se zelo dobro odrezali; posebno uspešna pa je bila ekipa Pink panterjev, ki je osvojila 3. mesto in si s tem izborila možnost za sodelovanje na državnem prvenstvu.

Ob tej priložnosti še enkrat čestitamo Veroniki, Nini, Meti in Karin. Želimo jim še veliko uspehov na državnem prvenstvu.

STORITVE S KMETIJSKO IN GOZDARSKO MEHANIZACIJO TER PLUŽENJE CEST

LEON AMBROŽIČ S.P.
SANABOR 5, 5271 VIPAVA
GSM: 041/756731

NOV ASFALT NA IGRIŠČU LIPOV GAJ

Matjaž Bajec

Krajani Krajevne skupnosti Col in Osnovna šola Col so v letu 2004 bogatejši še za eno veliko pridobitev. Novo asfaltirano igrišče Lipov gaj je zasluga gradbenega podjetja Primorje iz Ajdovščina in občine Ajdovščina. Igrišče so s strelji na gol odprli smučar Jure Košir, direktor Primorja Dušan Črnigoj in pevec Tomi Meglič. Na dan odprtja je na novo asfaltiranem igrišču potekal tudi Vip.

malonogometni turnir. Nastopale so ekipa Mladine z Marcelom Štefančičem, ekipa Slovenske smučarske reprezentance z Juretom Koširjem, ekipa Sidharte s Tomijem Megličem in ekipa Cola s športnim novinarjem Tomažem Kovšco. Turnir pa ni bil tekmovalnega značaja, ampak je bil namen zgolj druženje in proslavitev nove velike prireditve.

*Trije utrinki s slovesnosti ob odprtju na novo
Arhiv S. Škvarč*

asfaltiranega igrišča Lipov gaj. Foto:

**BLAGOSLOVLJENE BOŽIČNE
PRAZNIKE IN USPEHA POLNO LETO
2005 VAM ŽELI UREDNIŠTVO
COLSKEGA ČASNIKA**

15 LET COLSKE NEDELJE

(od 1989 do 1999 enodnevna prireditve, od 2001... dvodnevna)

Sandi Škvarč

GLAVNI NASTOPAJOČI

Ansambel bratov Benčina	(1989, 1990, 1991 in 1992)
Skupina TNT	(1989, 1990, 1991 in 1992)
Ansambel Marela	(1993)
Igor in zlati zvoki	(1994)
Štajerskih 7	(1995)
Ptujskih 5	(1996)
Ansambel Gašperji	(1997)
Slovenski muzikantje	(1998)
Ansambel As	(1999)
Veseli planšarji	(2001)
Ansambel Nanos	(2002, 2003)
Slovenski zvoki	(2004)
Big Bibls Brothers Band	(2001)
Duble Trouble	(2003, 2004)

GOSTJE

Nace Junkar	(1992)
Gianni Rijavec	(1995, 1998)
Vladimir Čadež	(1998)
Miran Rudan	(1993, 1997, 2003)
Slavko Ivančič	(2001)
Kalamari	(1996)
Skupina Chopin	(1990)
Kranjski muzikantje	(1991)
Višenski muzikantje	(1992)
Pietrosi	(1992)
Fjord	(2001)
Zahodno od tod	(2001, 2002)
Garažni bendi	(2001)

HUMORISTI

Tone Fornezzi - Tof,	(1989, 1990, 1991)
Dušan Uršič	(1990)
Rifle & Maja	(1991)
Fr'nce in Janez	(1993 ...)
Goran Velikonja- Du Jes	(2001)

POSEBNI GOSTJE

Harmonikaši – razni	(1989...)
Godba na pihala Alpina	(1991)
Tamburaška skupina	(1991)
Trofenfeld Jazz band	(1989 ...)
Pop design 2	(1995)
D'pas maters band	(1993)
Chopin	(1994)

DODATNO DOGAJANJE

Srečelov	(1989...)
športne igre	(1989...)
Peka kruha	(1989 – 1993)
Balinarski turnir	(1997...)
Nogometni turnir	(2002, 2003)
Košarkarski turnir	(1989)
Tek na Križno goro	(1999)

COLSKA NEDELJA 2004 No. 15

Jubilejni pozdrav poletju

Sobota, 12. junij 2004

20.30; Avla osnovne šole Col

15 let Colske nedelje; odprtje razstave fotografij
in izdelkov učencev OŠ Col ob zaključku šolskega leta

21.00; Dvorišče osnovne šole

Kinopredstava na prostem: Harry Potter

(v primeru dežja v telovadnici)

Četrtek, 17. junij 2004 športni center Lipov gaj

VIP malonogometni turnir ob odprtju prenovljenega asfaltnega igrišča

Sodelujejo: alpska smučarska reprezentanca z Juretom Koširjem, Sidharta s
Tomijem M., Mladina z Marcelom Štefančičem in ekipa Cola

Petek, 18. junij 2004 športni center Lipov gaj

balinarski turnir dvojic za pokal Colske nedelje

nogometni turnir za pokal Colske nedelje

revijalna tekma Pax (slovenski duhovniki) – veterani Cola

Sobota, 19. junij 2004 športni center Lipov gaj

finale nogometnega turnirja

Sobotni večer na trgu pred Zadržnim domom

nastop skupine TNT

zabava s skupino Duple Trouble

Nedelja, 20. junij 2004 Trg pred Zadržnim domom

15.00 Svečanost ob zaključku gradnje Vodovoda Gora

17.00 začetek osrednje prireditve Colske nedelje 2004

ansambel Slovenski zvoki

humorista Fr'nce in Janez

Ivan Benčina s prijatelji

Duo firme Krstič

bogat srečelov

tehtanje pršuta, vlečenje vrvi...

... obilo zabave, hrane in pijače ter posebno presenečenje!!!

SPOMINSKI POHOD NA KRAJA SILVOTOVE IN MATJAŽEVE SMRTI*

Franc Černigoj

Dolgo smo se pogovarjali, da gremo. Generacija 1967 z Osnovne šole Col in njihov razrednik.

Nekajkrat je stvar padla v vodo.

Potem je bilo dogovorjeno: gremo v soboto, 10. julija! Vremenska napoved ni bila obetavna in pojamral sem Petru, ki je prevzel tokratno organizacijo: „Dež bo. Bi prenesli na kdaj drugič?“ – „Tudi če bo dež, gremo! Kaj pa je. Če nas malo zmoči!“

In smo šli. Kdor je mogel, je prišel, ostali so bili z nami v mislih. Zagotovo pa sta bila z nami tudi Silvo in Matjaž...

Silvo Pregelj – Čotov iz Podkrajja. V gozdu je delal, nazadnje pri skupini, ki je delala vlake – gozdne poti, po katerih vlačijo les iz gozda k cestam.

Ubila ga je mina, 29. maja 1990. V Zaguri, na drugi strani Hrušice, med zaselkom Pri Grudnu in vasjo Grčeljivec. Natančneje se tistemu kraju reče Pri fašistih (tam blizu je bila začasa Italije fašistična obmejna postojanka). In še eno ime ima ta kraj: V srnjaku.

O tem, kako se je zgodilo, nam je pripovedoval Miran (*Miran Bajc iz Podkrajja*), sošolec in Silvotov sodelavec. Čeprav ga tistikrat ni bilo doma, delal je v Nemčiji, kamor ga je poslalo podjetje, reševat polomijo v gozdu. Vendar on o vsem še največ ve.

Minirali so za vlake. In zaminirali tudi velik javorjev panj, ki je bilusoden za Silvota.

Ubila ga je mina...

Na mestu, kjer se je zgodila nesreča, smo mu na drevo, na katero je s kamnom vtolčen že zaraščen križ, vtolkel da ga je Silvotov stric, pritrtili znamenje – iz akacijevega lesa. Izdelal ga je in nanj vžgal napis Sandi Koren iz Podkrajja, Silvotov sošolec že od prvega razreda. V akacijevino je vžgal: 'SILVOTU V SPOMIN – SOŠOLCI'.

Od Mojstrane naprej, proti Vratom, proti kraju, kjer se je ponesrečil **Matjaž Kovšča**.

Poklicni vodič po Triglavskem narodnem parku in Matjažev prijatelj Tone Urbas nas čaka v Vratih. Nizka oblačnost. »Šli bomo po bližnjici, da nas ne ujame dež,« reče.

»Matjaž me je vedno poklical, preden je šel v gore, in me povprašal po razmerah. Če bi me klical tisti dan, bi mu rekel, da so razmere dobre. Naenkrat je pritisnila odjuga...

Matjaž je s prijateljico prenočil v Bivaku 4, na poti proti Škrlatici. Na Silvestrovo 1997 sta odsmučala proti Vratom. V Ruševju, nad znamenitim macesnom, starim 700 let, je Matjaževa smučka prerezala plazovo vez. Plaz ga je odnesel s sabo med ruševje. Matjažu ne bi bilo moč pomagati,

tudi če bi ga takoj odkopali. Zlomilo mu je tilnik... Odjuga je bila tako močna, da so reševalci težko prišli do njega...« Bližnjica je strma, zelo strma. Gor proti Stenarju, ki je nekje v megli, na naši levi. Na desni je neka druga gora. Vmes je travnat žleb, prelesten v lepoti cvetja: kranjske lilije so že razprte; planinski nageljni omamno dišijo; lecjan (košutnik) šopiri široko listje. Na desni so med skalnimi stenami travne police. »Tam,« nam pove vodnik Tone, »bo kmalu vse polno planik...«

Težko hodim. Peter najde gamsjo lobanjo. Tudi gamsa je verjetno odnesel plaz...

Nad mestom, kjer je zasulo Matjaža, v steno pritrdimo kovinsko ploščico z vgraviranim napisom:

POD TEŽO SNEGA,
ZASTAL JE KORAK.

Matjažu

sošolci z Osnovne šole Col

Besedilo je Petrovo (*Peter Vidmar iz Orešja*) in Hubertovo (*Hubert Pregelj z Malega Polja*), ploščo pa je naredil Valter (*Valter Logar iz Dola*)...

Pomalicamo. Priletita dve kavki in prosjačita za grizljaje. Kar jima vržemo, že v zraku ujameta.

Namigujem Petru, naj kaj reče. Ne more. Začnem sam – o vejici, ki se je Petru in Valterju zapisala na mestu, kjer je po pravopisnih pravilih ne bi smelo biti. Vendar: ko besedilo beremo, se tu ustavimo. To vejico je napisalo življenje-smrt: POD TEŽO SNEGA, ZASTAL JE KORAK...

COLSKI ČASNIK 2004

Na koncu rečem: »Enajst let ste bili stari, ko sem postal vaš razrednik. Zdaj jih imate sedemintrideset. Ogromno ste mi dali. Tudi Matjaž. Marsikaj mi je razkril. Hvala vam. Hvala tudi Matjažu...«

Vreme je skorajda zdržalo. Šele dol, v Vratih, nas zmoči dež...

(*Silvo Pregelj iz Podkraja in Matjaž Kovšca iz Žagoliča)

Vse tri slike so iz arhiva Simona Škvarč

ŠE PAR TRENUTKOV UJETIH V TELEOBJEKTIV

France in Janez ne manjkata na nobeni Novoletni proslavi. Lansko leto se jim je pridružil tudi duo Krstič
Foto: Arhiv S. Škvarč

Hubert Pregelj kaže, koliko snega je bilo na Prevalu letos za Dan žena. Foto: Arhiv F. Pregelj - Maticov

Glasbeni del letošnje Colske nedelje se je odvijal kar v jedilnici OŠ Col. Dež je po petnajstih letih prvič resno pokazal zobe. Foto: Arhiv S. Škvarč

DAN BREZ NASMEHA JE IZGUBLJEN DAN

V uredništvo Colskega časnika sta prispela tudi dva oglasa. Čeprav se naš časopis ne ukvarja z oglaševanjem ju, zaradi aktualnosti vsebine vseeno objavljamo

OGLAS ZA ALPINO

V središču vasi Col se prodajajo prostori bivše tovarne Alpina Žiri. Prazni prostori so primerni za medijske hiše (predvsem radijske). Vsekakor pa so manj primerni za večje obrtnike iz gradbeništva, oziroma vse tiste, ki imate v svojem podjetju kakršnekoli kopače. (Slabe izkušnje iz preteklosti.) Najresnejši ponudnik pa mora znati zgolj slovenski jezik, saj drugače ga lahko še Kitajec nategne. Samo resni kandidati naj pošljejo ponudbe po šifro: »KOPAČ JO JE PORUŠIL!«

RAZPIS ZA HIŠNIKA OŠ COL

Zaradi velikega števila interesentov že predhodno objavljamo razpis za prosto delovno mesto hišnika na osnovni šoli Col.

Pogoji so sledeči:

- vozniško dovoljenje B in G kategorije (motokultivator);
- mojstrski izpit gradbene smeri;
- obvladanje vsaj enega instrumenta;
- poznavanje not;
- sposobnost vodenja kolektiva, zaradi pogostega nadomeščanja ravnatelja;
- dobra poznanstva z vaškimi obrtniki (elektrikarji, mehaniki, itd.);
- desno sredinska politična usmeritev;
- neizbirčnost pri hrani.

Poleg omenjenih pogojev kandidat ne sme biti abstinent in vegetarijanec.

Kandidati naj pisne prošnje z priloženim življenjepisom oddajo do 31. 2. 2005, na naslov: Ivan Trošt, Osnovna šola Col, 5273 Col.

Izmed vseh prispelih vlog bo strokovna komisija izbrala pet najustrežnejših kandidatov, ki bodo klicani na razgovor. Izbrani kandidati bodo o rezultatih razpisa obveščeni v šestdesetih dneh od roka prijav.

COLSKI ČASNIK 2004

Izdaja društvo Trilek

Glavni urednik: Lucijan Trošt

Člani uredništva:

Simon Škvarč, Silvan Praček, Janez Kovšca, Matjaž Bizjak, Matjaž Bajec, Tanja

Hladnik, Ana Tražnik

Lektoriranje: Franc Černigoj

Naslovnica: Andrej Trošt

Tehnično urejanje: Andrej in Lucijan Trošt

Naklada: 250 izvodov

17. številka Colskega časnika: datum izida 31.12.2004

Izdajo je finančno podprla Občina Ajdovščina

Slika na zadnji strani: "Slovenska sfinga." Skala v Medetovih Dragah je bila dolgo le "navadna" skala. Dokler nam njenega pravega "obraza" niso pokazali tujci. Vse o njej si lahko preberete v eni od številčk poljudoznanstvene revije Gea. Mogoče bo potem steza do naše "sfinge" uglajena še bolj, kot je sedaj. V prihodnjih številkah Colskega časnika bomo objavili fotografije ostalih zanimivosti Cola in okolice. Če imate kakšno idejo, jo prosim, sporočite uredniku Colskega časnika. Foto: Arhiv L. Trošt

